

Jeju Jarkwa Na

MEMPRAR CATÊJÊ JÀPÊN XÀ

Jarên Xà

Ȳhỹ, pê Ruc jũm japyr̄y pê Tejopir ita w̄yr ihkàhhôc ita kujate. Ne cupê Pawrô pê Jejujarkwa na memprar catêjê nõ ata kôt me ipa catê. Ne jũ kam ipa to hàhtôti atajê kam, iht̄yj ajco ihkôt ipa. Ne hõ kàhhôc ita kam, hacp̄ya mã cõjkwa w̄yr Jeju jàpir na harê. Ne hanea ne Jeju na mehkw̄y w̄yr Pahpãm Carô Pejti wr̄yc, ne cute me cumã amji jõr, ne ma me to ipicamẽn to mõr na harên. Ne haneane Petrô me Pawrô te pjê cunea kam Juta catêjê me, mehcahkrit pê Juta catêjê nare mã, Jeju pê me pahpytâr catê na to hũjarên na harên. Ne hõ kàhhôc japyr̄y pê Jeju Jarkwa Na Memprar Catêjê Jàpên Xà Jõ Kàhhôc (Me Hàpên Xà).

Pê Ruc me cumã amji jarẽ

Ruc 1.1-4; 24.36-49

1 ¹Ȳhỹ, Tejopir, ipê Ruc, ne pa wa ha amã ihhôc. Ne wa ramã ite mam amã ijõ kàhhôc ita kujahêc. Pom pê Jeju ampo to, ne me cumã to hahkre itajê na wa ite ihhôc, ne amã ihkujahêc. ²Ne pê mam Jeju cato pjê ita kam, ne ajco hàpênxà ton to ipa, pê ma Pahpãm cõjkwa w̄yr to api, nawa ite amã ahna ihhôc, ne amã ihkujahêc. Ne hàpir xàxw̄ȳjrea na cute ihkôt me ipa catêjê mãn, PahpãmCarô Pejti jarkwa kôt, mâr quê harkwa na cumã memprar catêjêna me ipa. ³Ne pê Jeju ihtyc jirô pê hacp̄ya mã iht̄ir, ne iht̄iar na cute mehcuea mã amji to ipipê to amcro to cwarênta. Mã ihkôt me ipa catêjê te me hõmpun, ne Pahpãm himpej xà ata to me cumã ihcakôc. ⁴Ne amcro ata na, hacp̄ya mã Jeju t̄ir jirô pê mã, ihkôt me ipa catêjê me, mehkr̄i ne ame apà. Mã cute me cumãn to:

— Ita ri, Kr̄ipinkrên kam me ahtw̄y, ne ita ri Inxũ Cati te me amã ampo to hũjahkre, wa ite me amãharên atajê jikaj, mâr quê me amã cugõ, quê

ame ato ihtÿj. ⁵Ne hõtpê Jowāw te cô kam me acumrār, ne quê ha me ana ahtūm nare, quê ha Pahpām amji Carō Pejti carôt kam me acumrā. Ne me amā carôt gō, ca ha Carō Pejti carôt kam me atÿjti ne — hajÿr.

⁶Mā ihkôt me ipa catêjê te cormā ahna mecuprôn tu ne mehçukij, ne me cumā:

— Xà ita kam, quê ha Pahpām pjê ita kam, Juta catêjê to ihhimpej kam tē? — hane.

⁷Mā Jeju me cumā:

— Nee ate me hahkre pej xà nare. Ne Inxū Cati mā ricutea amji mā amcro hyr xà ata jahkre pej. ⁸Ne quê ha Pahpām me amā Carō Pejti carôt gō, caha me acwa ne me to apa, quê ha taa me ato ihhimpej, ne me ato atÿjti ne. Ne ita caxuw ca hame apê ijarēn catêjê. Na ca ha ita caxuw Krīpinkrēn me, Juta jō pjê me, Krīrīrītej jō pjê me, pjê cuneakam amū pjê jūwry catia kam me ijarēn to meapa — hane.

⁹Ne pê Jeju ita jarēn jirō pê mā me kam mare mā macôjkwa wÿr hàpir to mō. Mā hamre, ahçakrā te cutor, mā nee hipêr cute me hõmpun nare. ¹⁰Ne cama me xa ne Jejujāpir xà na, cōjkwa wÿr, kàj mā me ahna ahçakrā pupu. Mā ihprôt pê me hūmre pijakrut ne mehkā jakati kam me xa, me çahê na, ne cute me cumā harkwa to:

¹¹— Hīpôjajo jō pjê catêjê, ampo na mā ca me acuhhê necôjkwa wÿr ame rīt? Por Jeju ame acahê na mō ata, macôjkwa wÿr tē, ne quê ha ihtÿj jū caxuw amji jaxà, nehàpir xà ita na, quê ha amji jaxà ne wrÿ — hajÿr.

Cute me Matij capi xà

Ruc 24.52-53

¹²Mā ma Jeju jarkwa na memprar catêjê te Pīxô jō kēn pīn hacpÿa mā hū napire mā, Krīpinkrēn xa ata wÿr, me amji jaxà. ¹³⁻¹⁹Ne krī kam me cator, ne ma kÿj pê me hàhhuc xà ata wÿr memō, ne cute me cuprôn ne kam me hàhhuc. Curi Petrô me, Jowāw me, Tijac me, Antre me, Pirip me, Tome me, Partômew me, Matew me, Tijac pê Arpew kra me, Ximāw mā hō pjê kīnti ita me, Juta pê Tijac kra me, Jeju menxi me, mehkjêjê me, pyjê kwÿ me cuteme cuprôn. Ne curia mehkrī, ne hõtpê Pahpām māmehçakôc. Ne pê Juta Carijot xwÿ, Jeju pro jahpan xà na ihpore py ata to pjê japrô. Ne pjê ita kampê ihpÿm, ne apu amji kēhkê, ne ihçahti na hīn apu hapôj, ne ty. Pê Krīpinkrēn kam, mehkrī atajê cunea me ita pa, ne me hahkre pej. Cwÿrjapê pê me pjê itamā haprÿ to, Purcaprô jō pjê. Ne me ahna amcro jàhtô nare, mā Jeju na mehkwy jàhtô na cute me xēj ne ihkôt cute winti ne me cuprôn. Mā Petrô xām ne cute me cumā harkwa to:

— Me ikjêjê, wa ha me amā Juta xwÿ atajarē. Juta ata pê amji kôt jūmjê to mō, cute me Jeju pro, ne mehçuran prāmte. Ne pê cupê me pahkwÿnō, ne ihtÿj ajco me pahcape na mepajâpên xà ita to apê.

²⁰— Pê Tawi xwỳ rỳ pêa mã Pahpãm Carõ Pejti jarkwa kôt Juta na ihhòc, pê Pahpãm ramãita to amji kampa. Ampo na? He ita na pê cumã to prãm. Pê cute to prãm xà ata na ihkên mã axà, ne ty. Pê Tawi xwỳ Juta na ihhòc to hane he:

“Quê ha hũrkwa jicu, quê ha nee jũm kam ihkrĩ nare” hane.

Ne ihhò nò kam hanea ne ahna ihhòc tohane he:

“Quê ha ihtỳj jũm haxà kam axà, nehàpên xà ita to apê” hane.

²¹⁻²² Cwỳrjapê cu ha me jũm xũmre capi, quê jũm axà, ne haxà kam hacpỹa mã Jeju tĩr na harên to ipa. Pê cu me pahnõ cumã kaat kam Jowãw te cô kam mehcumrãr na hõmpu, mã ahnaa ihtyc, ne hacpỹa mã hàpir na me pahnõ te hõmpun ata, cu ha me capi, quê Jeju mã imprar catê na axà — hane.

²³ Mã cute me hũmre pijakrut mã me cator, itajaprỳ te Joje Parxap, ne haprỳ krut te Catytkam, ne hanea ne ihnõ ita japrỳ te Matij. ²⁴⁻²⁵ Mã cute me ahna Pahpãm mã mehcahôc, ne me cumã:

— Me ijõ Inxũ Cati, ca ha ca me imã me icaca xà cunea pupu. Ne me imã to hahkre, me ipijakrut itajê nò ca ha amji mã capi, ne to me imã hahkre, quê jũm me ikôt apê, ne jũm akra jarkwa na imprar catêna ipa. Nãmri Juta te ampo kêanre ton, ne me gápên xà ita pê ihpỹm, ne ihtyc, ne ma ihkrĩ xà kêanre ata wỳr tẽ — hajỹr. ²⁶ Ita jirõ pê mã ri, cute amji to me hỹr, ne cute meipijakrut itajê nò capi. Ne hamre, mehkwy te me hũmre nò ita pyxit neme capi, ata japrỳ te Matij, mã cute Juta xwỳ jaxà kam Jeju jarkwa na cumã memprar catêjê mã me haxàr.

Pahpãm Carõ Pej cator xà

Me Hàpên Xà 4.31; 8.15; 10.44; 19.6

2 ¹ Ramã me Hõ Kêhkên xà jõ amji kĩn jõ amcroa kam hàhhuc, mã Jeju na mehkwy te me cuprõn xà atakam me cuprõn. ² Mã ihprõt pê cõjkwa pĩn, krã, ampo jàhkrihkrit pê kôcti jàhkrihkrit pyrãacti ata cator. Ne hàhkrihkrit ata te ikre kam me jỹ atajê cunea mã amji jõr. ³ Mã cute me ihpòc pê cuhy pòc te cajõhjõtρε pyrãcre atapupun. Mã apu ihcahkũm ne cute ahpỹanre na mehtàt par. ⁴ Mã Pahpãm Carõ Pejti carõt te mehcunea to hipu. Ne cute ahpỹanre na me cumã mehcahôc xà jõr par. Na ricute mehcahôc xà cunea to mehcahôckam me to ihtẽm.

⁵ Mã curi Krĩpinkrên kam Juta catêjê jãhtõa neme hàhhuc atajê, hõtpê Pahpãm to me amji kampa. Ne pê pjê cunea rũm hũwry catiarũm ajco me hapõj, amji kĩn ata wỳr. ⁶ Ne cute me ampo jàhkrihkriti ata par, ne hỹrmã me cuprõn. Nemehcunea te amji mã me ipikrar. Ampo na? He pê ihtỳj mehcunea me amji cakõac kampa, na pê me cupê hahkre kêatre.

7Mã me hàhtôti itajêcunea te amji mã me ipikrar, ne mehkrãpictor tu, ne ajpên mã me harên to:

— Pom me hũmreitajê pê Hĩpôjajo jô pjê catêjê na ri amehcakôc. ⁸Jũ mã mã cute me, ne me pahcakôac to amehcakôc? ⁹Pom cu Partij jô pjê catêjê me, Metij jô pjêcatêjê pĩn me pahcator, ne me pahkwÿErãw jô pjê pĩn me pahcator, ne pom cu Cõpihpo jõpjê ata pĩn me pahcator, ne Juta jô pjê pĩn me pahcator ita, ne Cawrôpejti jô pjê pĩn me pahcator, ne me pahkwÿ Axij jô pjê pĩn me pahcator ita? Pom cu ita pĩn me pahcator ita, ne hanea ne Ponto jô pjê pĩn me pahcator. ¹⁰Ne hanea ne Amcrãti jô pjê pĩn mepahcator, ne Panpir jô pjê pĩn mepahcator ita, ne hanea ne Ejit jô pjê pĩn me pahcator. Ne Pjêhpôc jô pjê pê, por Xiren jô krĩ cahi na xa ata pĩn me pahcator, ne hanea ne me pahkwÿ pyxitre Roman jô krĩ pĩn ame pajapôj. ¹¹Ne hanea ne Kênpojre jô pjê pĩn me cator, ne hanea ne Põcaprÿhti jô pjê pĩnme cator. Ne me pahkwÿ pê Juta catêjê impeaj, mã hanea ne curmã me pahkwÿ itajê te Juta catêjê na me amji ton. Ne me pahcunea, ahpyãrena me pajarkwa to me pahcakôc cakrô, mã ajte ihtÿj me pajarkwaa na cute me pamã Pahpãm jâpên xãitajê jarên na mempar — hane.

¹²Mã mehcunea te me ampo ita jahkre pej nare kam amji mã me ipikrar, nenee kam cute ampo to me amji kam hapac nare, ne tee ame ajpên cukij, ne me ajpên mã:

— Ampo mã ajte? — hajÿr. ¹³Jirô pê mã ri mehkwy ame hũn ne me cumã:

— Mõrmõ me hũmre itajê amehkõm ne ame ajpã, na ri amehcakôc pihhoti ita to hane — hane.

Petrô jũjarên xà
Me Hàpên Xà 3.12-26

¹⁴Mã Petrô pê cute me tôxi atajê kwÿ nõa, ne me cape na xa, ne kÿj cati pêa mã, cute me hàhtôa mã hũjarên kam ihtêm, ne me cumã:

— Me ikwÿ pê Juta catêjê me, pom ca me acunea ita riKrĩpinkrên kam me akrĩ itajê! Me ipar peaj ne! Wa ha me amã awjarê! ¹⁵Ampo na? He ca atÿj me hũmre itajê pipãn na amehcãmji. Hãpã, nee me ipipãn nare. Me hõmpu he. Pom cormãpyt jãpir pejti ita? Quê ajte irãrãtia na ame ajpã?

¹⁶Pom ca me ipupu, ajteare mã me icakôc xà, ne cupê rÿ pêa mã Pahpãm jarkwa na ihcakôc catê ita japyrÿ te Jõwer ata pê ahna ihhõc to hane he:

¹⁷“ÿhÿ, Pahpãm te amji jarên to hajÿr he:

‘Me hõmpu he, wa ha ihmat ri, hicu xãa kam, ramã ampo cunea jamrexãa kam wa ha hane he:

Wa ha ma me hÿrmã Icarõ Pejti kujate, quê ha pjê cunea kam mehcunea mã amji gõ, quê ha me cucwa.

Quê ha me akra xũmre me, me akra cahāj me, Icarō Pejti jarkwa kôt me ijarēn to me ipa.

Ne wa hamentuwjê mã, me irĩat kam, icaca xà to ajpê.

Ne mehwejte hajyar, wa ha me ipimtir kam me cumã icaca xà tohahkre.

¹⁸ Ne wa ha imã me hâpên catêjê atajêmã Icarō Pejti kujate.

Quê ha me hũmre me, pyjê atajê ijarkwaa kôt ijarkwa to amehcakôc.

¹⁹ Wa ha hanea ne kÿj rúm, còjkwa pĩn, pjê kam, rÿ jũ caxuw jũm te ampo pihhoti pupun nare ata toajpê, quê ha hane he:

Quê ha me caprô catia ne kam cuhy, ne kam ihkũm cati.

²⁰ Ne quê ha pyt kam awcapâtkô, ne quê ha putwrÿintepti ne, ne cupê me caprô pyrâac.

Hõ, ata quê hapjê wÿr ipê me gõ Pahhiti teamji jaxâr xà wÿr ihkên to hane.

Ne amcro ata kam quê haPahhiti carôt catia to ajpê, quê ha mehcuea me hõmpu ne me hahkre pej.

²¹ Ne quê ha cute me iwÿr na, wa ha me kampa, ne mehkên pê mentête amtà, ne me to ikra' ” hane.

Hõhõ, Pahnãm cakôc xà itajê na, pê Jõwer xwÿ ihhõc, hõ kàhhõc kam.

Pê Petrô me cumã Jeju jarê

²²— Na ca me ikampa, me ikwÿ pê Ixaher catêjê, pompê Jeju Naxare jõ krĩ kam ipa ata, wa ame amãharê. Pahnãm te me pamã Jeju kujahêc, mã Jeju te Hũm Cati carôt kôt ampo pej pihho jãhtõa ne ton. Por rÿ jũ caxuw jũm te ampo pupun nare atajê pê ajco to. Ne ampo na ri hãn ne ampo itajê to? Nee mã ampona hãn ne ampo itajê ton nare. He pahte me Pahnãm te ihkujahêc na me hahkre pej prãmte, pê hãn ne ajcoampo itajê to. ²³Ca ate ahnaa mehcuran. Pê Pahnãm rÿ pëa mãramã ita to amji kampa, ne ahna amji ton. Ne ahnaacute me amã ihkra jõr. Ca ate Roman catêjê mã meJeju jõr, mã cute pĩ na menxôr, ne mehcuran.

²⁴— Ne jũ wÿr quê ty ne ihtyc tu, cwÿrjapê ri Pahnãm te hacpÿa mã to ihtĩr. ²⁵ÿhÿ, pê rÿ pëa mã me panquetti pê Tawihacpÿ mã Jeju tĩr xà na hõ kàhhõc kam ahna ihhõc. Ne pê Jeju cakôc xà na ihhõc to hane he:

“ÿhÿ Inxũ, apê ijõ Pahhiti, na waijõtpê akõat ipa.

Ne ca amcro cuneakam itehcajpa, na ri imã ampo cupa nare. ²⁶Ne ampeaj kam ijakry, ne icakôc xà kam ijakry pit.

Na wa ha cormã amcro nõ na ty, ne itÿj gikaj.

Wa ijõtpê ato amji japackre.

Ne jũ wÿr ca ha ijarêt xà ata kam ijicu, ne imã hikra, cwÿrjapê ri ijakry.

Ne jũ wỳr ca ha me carõ kwỳ jipõc ri icarõ to tojnõ, ne cumã hikra.
²⁷⁻²⁸ Ampo na?

Quê ha ramã ikà cacu xàa kam, ca hahacpỹa mã ito itĩr.

Ne atea ca, catyt kam ipa to imã hahkre.

Cwỳrjapê wa itỳj ijakry, ne ipej pêa mã ipa.

Neijakryti to wa amã icakõc to ipa.

Na ca ha hacpỹa mã itoitĩr.

Ne ma kàj mã, cõjkwa wỳr amji wỳr ijaprõ.

Wa ha cormã apupu, ne ampeaj kam apyrên ijakry” hane.

Hõ, pê pahhiti pêTawi xwỳ jõ kàhhõc kam Pahpãm kra to hũjarên to hane.

²⁹— Ýhỹ, me ikjêjê, wa me amã me panquetti xwỳ kõt harên to impejti to prãm. Pê me pajõ pahhi pê Tawi xwỳ ty, pê me harêt, ne ihkre cormã me pahcote na ihkrĩ. ³⁰Ne pê cupê Pahpãm jarkwa to ihcakõc catê, cwỳrjapê pê cumã Pahpãm te jũ caxuw mehkra tàmwxwỳ tàmwxwỳ nõ to pahhi na awjahkre ata na hahkre pej. Ne cupê mam Tawi pê pahhiata pyrãac ne cupê pahhi. ³¹Ne pê Tawi ramã Pahpãm te jũ caxuw hacpỹa mã pahhi na to hũjahkre ata to ihtĩr na hahkre pej. Ne nee pê Tawi taa amji to hũjarên to hajỳr nare, ne quêt ihtàmwxwỳ tàmwxwỳ nõna pê Jeju to awjarê. Ne pê harên to hane he:

“Jũ wỳr ca ha mecarõ kwỳ jipõc ri icarõ to tojnõ.

Ampo na?

Quê ha ramã ikà cacu xàa kam ca ha hacpỹa mã ito itĩr” hane.

Pê Petrõ me cumã Jeju hacpỹa mã ihtĩr na harê

³²— Mêr hõhõ, Pahpãm te hacpỹa mã Jeju taa to ihtĩr, na ramã me icunea te me hõmpun. ³³Mã ma Pahpãm te cõjkwa wỳr to hàpir, mãPahpãm jĩkjê rùm, awpõc rùm jỹ. Ne cute Hũm te Carõ Pejti to cumã hũjahkre ata pyr, neme imã ihkujahêc. Ne por ampo cunea pihho, ca me hõmpu, ne me kampa itajê pê Pahpãm Carõ Pejti jâpên xà. ³⁴⁻³⁵Ne pê Tawi xwỳ nee cõjkwa wỳr hàpir nare, ne Jeju pê quêt api. Por pê ramã Tawi harên to:

“Pahpãm pê Pahhiti teijõ Pahhiti mã:

‘Ca ha ijĩkjê rùm, awpõc rùm jỹ, waha xa apar krac ri acurê xwỳn catêjê jaxà, ca ha cormã me hõ pahhi na jỹ’ ” hane.

³⁶— Pom me apê Juta catêjê, itajê wa me amã awjarê, ca ha me hahkre pejpeaj ne. Mâr pê ca pĩ kam me Jeju curaata to ri Pahpãm te mehcunea jõ pahhiti. Ampo na? He toa pê ramã rỳ pêa mã Pahpãm awjahkre — hane. Hõ, Petrõ te me hàhtõa mã harên to hajỳr.

³⁷Mã cute me ita par ne amehpec, ne me cumã amjikĩn nare, ne cute me Petrô me, Jeju jarkwa na memprar catêjê kwÿ cukij, jũ mã quê ha me, ne mehkên pê me cato, ne me cumã:

— Me ikjêjê, jũ mã wa ha ajte me, ne me ikên ita pê me icato? — hane.

³⁸Mã Petrô me cumã:

— Ỹhỹ, ca ha me hane he. Ca ha me akênjicu, wa ha Jeju jarkwa kôt cô kam me acumrã, quê ha mehcunea Pahpãm te, ate ame Jeju to kên atajê to tojnõ ne hicu tu na me gahkre pej. Hõhõ, ca ha me hane, ne me Pahpãm Carõ Pejti incwa, nepê ramã Pahpãm to awjahkre. ³⁹Ne me ca me, me akrame, por cormã mehcunea ampÿa mã ame ipa atajê mã, pêPahpãm to awjahkre. Pê hanea ne cute cormã mehator atajê mã Carõ Pejti ita to awjahkre — hane.

⁴⁰Mã hipêr Petrô me hapackre, ne me cumã ahcawpa ne me cumã:

— Cute me hapackre xà kên kam me ipictor itajê pê me gapôj, ne me amji pytà — hane. Hõ, me hapackre xà ita to ri cute me hapackre, necormã me hapackre xà kwÿ jãhtõa to cute me hapackre.

⁴¹Mã me hàhtõa ne cute me Petrô jarkwa par, ne cute mehkên ton jicu, mã cute cõkam mehcumrãr. Mã amcro ata na, me hàhtõa ne Jeju na mehkwy mãme hàr. Ne atajê pê me hàhtõ na me mir crê ne me axà. ⁴²Na pê Jeju jarkwa na cumã memprar catêjê te tõi atajê cunea mã Pahpãm te amji kam hapac xà to hahkre to meipa. Ne pê ajco mehcunea ajpên na mehhõncõ tu, ne ajpên kam me apà, ne ihtÿjajco Pahpãm mã mehcakõc.

Mam Jeju na mehkwy te amji kam hapac xà

Me Hàpên Xà 4.32-35

⁴³Ne pê Jeju jarkwa na cumã memprar catêjê ajco Pahpãm carõat kôt me hàpên xà catia pihhoti impejti ton to me ipa. Ita cwÿrjapê pê mehcunea mã me hũpa, nemehcunea mã mempej pit. ⁴⁴Na pê mehkwy cunea mehkõat me ajrõ, ne me cumãajpên kĩn. Cwÿrjapê pê me cumã ampo atajê, ihtÿj me cupê hamreare atajê me ajco me ajpên mã me hàhcukrêj to me ajcokjê. ⁴⁵Ne pê ajco me cumã ampo atajê to ihpore na apha, ne me cupêampo jamreare atajê caxuw amji mã mehpor to ajcrã. ⁴⁶Ne mehcunea, amcro cunea kam ajco Pahpãm to meamji kam hapac xà jũrkwa kam me cuprõ. Jirõ pê mã pê ihtÿj ajco ajpênjũrkwa kôt ame apà, ne ihtÿj ajpên pyrên me hakry, ne nee jũm amji to cati prãm nare. ⁴⁷Na pê Pahpãm to me hàmnãn ne cumã impejti na me harê. Ne pê mehcunea Jeju na mehkwy impejti na me to amji kampa. Pê amcro cunea kam Pahpãm me capi, ne me to cuprõ, ne ma Jeju na mehkwy mã me hacjê, na pê ma me to ipicamên to mõ.

Hũmre te xwÿ ita caprãr xà

Jowãw 14.12-14; Me Hàpên Xà 14.8-10

3 ¹ Ỹhỹ, pê amcro ata na, pyt pejti kam, Petrô meJowãw ma Pahpãm to me amji kam hapac xà jũrkwa wÿr memõ. Ne amcro ata na, pê

pyt pejti kam Pahpãm mã mehcakôc prãmte, ajco me curi cuprôn to me ipa. ²Pê amcro cunea kam hũmre nõ ihkjê te xwÿana ihpÿm ata, harkwa japyr te Impejti ata jarkwa mã ajcoihkrĩ, cute mencjêj mã cute me ahna hàhwÿr prãmte. ³Ne cute Petrô me Jowãw xâr na me hõmpun, ne me ahna hàhwÿr. ⁴Mã cute me hõmpun, mã Petrô cumã:

— Me ipupu — hane.

⁵Mã hũmre ata te me hõmpun, ne cute me cumã ampo jôr, mã cute ipyr prãmte, ahna me hikaj.

⁶Mã Petrô cumã:

— Ipê ihpore hamreare, ne wa ha itÿj amã ampo gõ. Ne ite amã ampo jôr xà ita pê Jeju mã ri quêt carôt cati, incwÿrjapê quê ha ihtÿj ato impej. Pê Pahpãm Jeju to awjahkre, pê Naxare jô krĩ pĩn cato ata jarkwa na wa ha amã: “To xa ne mõ” — hane.

⁷Ne Petrô te awpôc rũm hũ na ipyr, ne ihtehcajpar. Mã hamre, ihpar kôn pej pyrentu, mã ihtÿjintoj ne hãm, ne apu mör pyrentu. ⁸Jirô pê mã ri ma mehkôt Pahpãm to me amji kam mehapac xà jürkwa mã hàr, ne apu intoj to mõ, ne apu Pahpãm to hàmnãn to mõ. ⁹Mã me hàhtôa ne cute me harkwa mã hũmre te ihkrĩne hàhwÿr catê ata pupun, mã ikre kam apuintoj to mõ, ne apu Pahpãm pej na harèn to mõ. ¹⁰Me kam mare mã impej, cwÿrjapê ri cute me hõmpun xà ata te ame to hàpêt, neamji mã me to ipikrar. Ne me amji mã:

— Rÿ jũ caxuw me pahnõ te ampo te hajÿr nõ pupun nare — hane.

Ikre kam Petrô jũjarèn xà

Me Hàpên Xà 2.14-36; Ruc 24.46-47

¹¹Mã hũmre te xwÿre ita ramã caprãr ne impej, ne ma cute Petrô me Jowãw pynãr, mã hamre, mehcunea te ita to amji mã me ipikrar neamehprôt. Ne ma Pahpãm to amji kam me hapac xà jürkwa jarkwa mã, Xarômãw jô amkrãr ata wÿr mehprôt. ¹²Mã Petrô te amji wÿr mehprôt na me hõmpun, ne mecumã:

— Pÿhàpà, me ikwÿ pê Ixaher catêjê, ampo na mã came iwÿr ame aprôt to hane? Ne ampo na mã ca amji mã ameapikrar to ame hane, ne kypê me ipupun nare? Côt ca atÿj meitea, me icarôat kôt me hũmre ita caprãr na ame icãmji? Xà mormõ me ipej cwÿrjapê wa ite me hũmre ita caprãr? Hãpà, nee mã me icarôt to ite me hũmre ita caprãr nare. ¹³Jeju pê Pahpãm kra impeaj ata te ri caprãr. Ne cupê me panquêtjê Aprãw xwÿ me, Ixac xwÿ me, Jaco xwÿ Pãm Cati, ne cutea ri ihkra Jeju to cati, na riimpeaj to impej. Ne ca ate ahnaa amji pê mehcaca, ne megõ pahhi pê Pirat mã me hõr, cute ihcuran xà caxuw. Mãtee apu cumã hikranprãm. Ca ma ihkĩnte ame cumã hikran caca. ¹⁴Ne ate me jũm kêanre pê mehcuran catê ata me Jeju pejti ata to megãhpan, ne ate mehcuran catê ata mã hikran na Pirat name gãhwÿr. Mã cute me amã cumã hikran. ¹⁵Ca

ate me Jeju pê me pamã pahteami kam me pajapac xà jôr catê ata curan. Mã Pahpãm te hacpã mã to ihtîr, wa ite ihtîar na me hõmpun. ¹⁶Jeju te ri hũmre ita caprãr. Wa me ajwar ite, cute caprãr na me hahkre pej. Na ri ita caxuw me akammare mã, me acunaa mã hũmre ita pej.

¹⁷— Me ikjêjê, he imã, ate me gõ pahhi meJeju curan na, me gahkre pej. Ne me apêcupê Pahpãm kra na hahkre kêatre, na ca ate me to hajÿr. ¹⁸Pê rÿ pêa mã ramã Pahpãm jarkwa na ihhõccatêjê Jeju tyc xà na mehhõc. Ne cute me ahna ihhõc xà ata kõt ri ihkên mã hàr. Ne pê ihkâj xà incirre nare ata na, pê rÿpêa mã ahna mehhõc, na ca ate ahnaa me to hajÿr. ¹⁹Na ca ha me akên itajê mã me hikra, ne ate amji kam me gapac xà to me antuw, ne Pahpãm wÿr me apkjê, ne Pahpãm jikjê rũm meahtwÿ, quê ha ate me to kên atajê to tojnõ ne hicu, ne me ana amji capa. ²⁰Ca ha ame gakry, ne atÿj meapej pêa mã me amji to me ajpa. Ne quê ha Pahpãm amcro nõ na hipêr me pahwÿr Jeju kujate. ²¹Quê ha nee cormã ne amji jaxàr pyrentu nare, ne quêt cõjkwa kam ahtwÿ. Quê ha jũ caxuw Pahpãm ampo cunea to impej, ne to ipintuw jõ amcro kam ahtwÿ, quê ha cormã amji jaxà. Ne rÿ pêa mã pê Pahpãm jarkwa na mehhõc catêjê impejti atajê, ramã ita to mehçakõc, ne ahna mehhõc. ²²Pê ramã me panquêtîi pê Mojxe xwÿ ita to ihçakõc, ne me cumã:

“ÿhÿ, quê ha amcro nõ na me pajõ Pahhiti pê Pahpãm me pamã me pahnõa kujate to hanea, pom pê mam ikujate he.

Quê ha pahnõ pyxit ata me pamã Pahpãm jarkwa toihçakõc, ne harên to apu mõ, caha mempar to impeaj ne.

²³Nãmri ca ha ate nee me jũm ata par, ne harkwa kõt me apa nare na, quê ha Pahpãm ihtÿj ahna me apupu, ne mehkwy intête me anõjũpar nare ata cator pyrentu, quê ha acto” hane.

²⁴Ita to pê Mojxe me panquêtjê mã ihçakõc.

— ÿhÿ, he nee pê Mojxe pyxit peaj ne ihçakõc to hajÿr nare. Pê Pahpãm jarkwa na mehhõc catêjê cunea mehçakõc to hajÿr pit. Ne mam haprÿ to Xamer xwÿ kõt mehapõj itajê, pê hanea ne ajco mehçakõc xà ita to mehçakõc to meipa. Pom cu amcro ita kam me harkwa to hàpên xà pupu, itajêa to pê mehçakõc, ne ahna mehhõc. ²⁵Pê Pahpãm ramã Jeju to awjahkre na pêharkwa na mehhõc catêjê, harkwa kõt me pamã Jeju toawjahkre. ÿhÿ, pê rÿpêa mã Pahpãm me panquêtîi Aprãw xwÿ mã ihçakõc ne cumã:

“ÿhÿ, quê ha amcro nõ na me atãmxwÿ tãmxwÿ meikampa, wa ha mehkõt pjê cunea kam me to impejti ne” hane.

²⁶Ne pê Jeju hõtpêPahpãm kampa, pê cute to hũjahkre xà ata na capi, ne ma me amã ihkujate, cute me ato impej, ca me acunea te me akên mã

hikran, nePahpãm wÿr ate me amji xàr prãmte — hane. Ata to riPetrô te mehkwy mã hÿjarën.

Pê Petrô me Jowāw prohti cuna mã xa

Ruc 21.12-13

4 ¹⁻⁴ ÿhÿ, Petrô me Jowāw cormã Jeju to me cumã ihcakôc, ne me cumã:

— ÿhÿ, Jeju tyc mã Pahpãm te hacpÿa mã toihtÿr — hane. Mã me hàhtôa ne amehcuhhê ne me kampa atajê te amji mãme to hajÿr pyrentu, ne ihtÿj me Petrô jÿjarënxa atajê kampa. Na ri me hàhtôa ne Jeju to amji mã mehhimpej, ne ramã mehÿmre te mir te xÿc ne mehkwy mã me hàr. Mã me hõ pahhi catêjê kwÿ japôj, necute me Petrô me Jowāw cakôc xà na mempar. Ne cute mempar catêjê itajê pê Xato xwÿ kôt me ipa catêjê kwÿ me, cute Pahpãm mã mehcajrën catêjê kwÿ me, me Pahpãm jÿrkwa jamãr catêjê jõ pahhi. Ne ame Petrô me Jowāw kam mencryac to mencryc. Na ri cute mehpro, ne me haxàr. Mã ramã me ahna pytre, mã ri curia cute me hacjênxa kam me ahna apê. Ampo na? Pahhi catêjê cunea te iràrà na me hacjênatajê cakôc xà kam me hapac prãmte. Ne pê cute amji mã me Jeju to mehhimpej, ne memparatajê pê me hàhtô na me xÿc mir.

⁵ Mã apê na iràrà na, prohti kam mehkwy jakrã jõ pahhi catêjê me, Mojxe xwÿ te me hapackre xà to me cumã hahkre catêjê cunea te Kripinkrën kam amji to me cuprôn, cute me Petrô me Jowāw cakôc xà na mempar prãmte. Mã Juta catêjê jõ pahhi me, cute me cumã Mojxe xwÿ jõ kàhhôc to hahkre catêjê me, ⁶ me Pahpãm mã mehcajrën catêjê jõ pahhi japÿr te Anati ata me, mehkjêjê me, Cajpa me, Jowāw me, Arexãnre me, prohti kam mehcunea te me cuprôn, cute me Petrô me Jowāw cakôc xà na impar prãmte. ⁷ Mã pahhi te me ahna harkwa hydr. Mã cute me haprôr neme cuna mã me hãm. Mã pahhi te mehcukij kam ihtêm, ne mecumã:

— ÿhÿ, ita caxuw ca ha me imã me amji jarê. Jÿm jarkwakôt mã ate me hÿmre te xwÿ ita caprãr? Jÿm te mã meamã me acarôt jôr ne ahna me amên, ca ate mecaprãr? — hane.

⁸ Mã Pahpãm Carõ Pejti te Petrô mã amji jôr, ne incaca xà mã hàr, ne cute to ihtÿj, cute me cumã ihcakôc xà caxuw. Na ri Petrô te prohti kam me cupê pahhi catêjê mã ihcakôc to hajÿr he, ne me cumã:

Pê Petrô me cupê pahhi catêjê mã Jeju jarê

⁹— ÿhÿ, menxÿjê me, me to ahimpej catêjê, mormõ ca amji mã me ito: “Cutea ri mehÿmre ita to impej ne caprãr” hane, incwÿrjapê mã ca ame icukij xà ita to me icukij? Ne ajte me imã: “Jÿm carôt to mã ate me cute xwÿ ita caprãr?” hane. ¹⁰ Mër hõhõ, me ikam gapac to mempeaj ne. Ne wa ite, me cupê Juta catêjê mea mã, ate me hÿmre ita jahkre pej prãmte, wa

meamã harên to, Jeju te ri caprâr. Por pê Pahpãm Jeju toawjahkre, pê cato ne Naxare jô krī kam apu ipa ata te ri caprâr. Ne taa mã ca atepĩ kam mehcuran. Ne taa mã ri Pahpãm te hacpỹa mã to ihtĩr, ne cutea ri hũmre te xwỹ ata caprâr. Ne harkwa kôt wa icakôc, cwỹrjapê ri cute caprâr.

¹¹— Pê Pahpãm jô kàhhôc ramã harên to hane he:

“Ihhêj rũm me apê, por ikre pyxwỹr catêjê kêanreatajê pyrâac.

Ne me apê hahkre kêatre.

Na ca ame ikre mã hãm xà impejti ata caca, ne ate me mên.

Mã me akwỹ pê jũmjê itajê te me ikre mã hãm xà impejti ita pỹn, ne me cumã hãm, mã impeaj to impej, ne ihkwỹ jirôa pê impej ne ihtỹj” hane.

— Ne Jeju pê ikre mã hãm xà impejti ata pyrâac. Ca ma ame curê ne ate me mên. ¹²Ne Jeju ita ri pyxiti peaj, ne me pahkên pê me pahpytã. Ne jũm mã ri pjê ita kam me pahkên pê me pahpytãrjahkre pej? Hamreare, jũm mã hahkre pej nare. Na ri Pahpãm te caxuw Jeju pyxiti peaj ne hãm. Na ri pyxiti peaj ne cumã mepahkên pê me pahpytãr jahkre pej — hane. Ita to ri Petrô te ihcakôc, ne me cumã harên.

Pê me cupê pahhi catêjê Petrô me Jowãw mã me amji cawpa

¹³Mã cute me Petrô par, ne me hõmpun, mã me ipijakrut ne me xa, mã me ajpên mã:

— Pỹhãpã, xà ajte nee me cumã me pahcupa nare, na mãame pamã mehcakôc xà ita to hajỹr to ajwar ame mō? Pom me pahcati pit ita! Ne me pamã hahkre pej pit ita! Ne cormã me pahkĩnte mencrire ita cakrô, mã ajte nee amji mã me pahcupa nare. Ampo na? HõtpêJeju me ajwar amcro atajê nõ na apu ipa na ri, nee cumã mepahcupa nare — hane. ¹⁴Ne hanea ne hũmre te xwỹ caprâr ata, hanea ne mehcuea cunamã Petrô me Jowãw cahê na impeaj xa. Na pê me cupê pahhi catêjê neePetrô me Jowãw na mehcakôc kên nare. ¹⁵Ne ma cama cute me Petrô me Jowãw cator, pō mã, cute me cuprôn xà pê. Ne me ajpên mã:

¹⁶— Pỹhãpã, jũ mã cu ha me ipijakrut itajê to me? Nãmri ramã mehcuea te Krĩpinkrên kam harkwa to cute me hũmre te xwỹ caprâr name hahkre peju ita kam. Jũ wỹr cu ita to me amxu, ne jũ wỹr cu mentête mehcakôc xà ita capa. ¹⁷Hamre, cu ha cama me cumã amji cawpa, quê nee hipêr amji mã me Jeju jarên nare. Mãr quê nee krī kôt harên ipicrân nare — hane.

¹⁸Ne ma cute me Petrô me Jowãw to me hâr, ne amji jipôc ri, amji kuc ri me hãm. Ne me cumã:

— Hã, ca ha nee hipêr me cumãJeju jarên nare, ne ca ha ma me tẽ — hane. ¹⁹Mã Petrô me Jowãw, me hõ pahhi catêjê mã:

— Pÿhàpà, xà ajkĩ me acakôc xà ita pej? Wa hapijamã me garkwa kôt amji to, ne nee Pahpãm jarkwakôt amji ton ne ihkôt me ipa nare? Quê ha pijamã Pahpãm mã ita na impej? Hãpà, quê ha cupê ita na ihkaj na. ²⁰Pê wa Jeju me ajco ame ipa, ne ihkôt me ampo jãhtôa kampa, ne ito jĩa to me ampo jãhtôa ne me hõmpu. Ita kam jũ wÿrwa me ita jicu, ne me to tojnõ, ne me to icakôcjicu nare — hane.

²¹Mã me hàhtôa atajê ame Pahpãm to ajpên mã me amnã, ne ajpên mã:

— Ampeaj kam Pahpãm cati ne carôt tÿj, cute ihtÿj hũmre te xwÿ ita caprãr — hane. Cwÿrjapê ri me cupê pahhi catêjê, me hàhtôti atajê cupate, cute me Petrô me Jowãw mã me amji cawpa, ne ihtÿj jũ na me ton to prãm, ne ma cute mehkujahêc. ²²ÿhÿ, pê me hũmre te xwÿ caprã ata pê ramã ahnacaku cwarênta. Pê mehcunea Petrô me Jowãw tePahpãm carôt kôt, cute me hũmre te xwÿ ata caprãr na me hahkre pej.

Pê Jeju kôt me ipa catêjê Jeju mã mehçakôc

²³Ne cute me Petrô me Jowãw mã hikran, mã ma me tẽ, hacpÿ mã mehkwy wÿr. Ne cute mehkwy cuneamã, pahhi me prohti kam, cute me ahnaihçakôc xà kên to, cute me ahna mehçakôc xà atajê cunea na, me amji jarên. ²⁴Mã cute me Petrô me Jowãw par. Ne mehcunea te mecuprôn, ne Pahpãm mã amehçakôc ne me cumã:

— Hàpà, me ijõ Pahhiti. ÿhÿ, apê me icunea ton catê. Pê ca cõjkwa to, ne pjê to, ne cô to, ne kam ampo tíar na amji to ajpa atajê cunea to. ²⁵ÿhÿ, pê rÿ pêa mã me iquêtti pêamã hàpên catê pê Tawi xwÿ ihhõc, ne Acarõ Pejti jarkwa kôt ihhõc to hane he:

“Ampo na mã amji caprÿ to krĩxàre kôt ame cõjkwa kam Pahhiti pê Pahpãm kam mencryc ne ame hapu prãmte ame cuprõ?

Ne jũ wÿr quê ame amji mã hamã. ²⁶Ne ampo na mã me cupê Ixaher catêjê nare atajê jõ pahhi kwÿ, hãn ne Pahhiti te me cumã hõ pahhi pyxwÿr ata me cuna mã me cuprõ, ne ahna ame ajpên pa?” hane.

— Ita na pê Tawi xwÿ, Acarõ Pejti jarkwa kôt ihhõc.

²⁷— Ne cute ame Jeju na me ajpên par ne kam amencryc prãmte ri, krĩ ita kam me cuprõ. Ne ita na ri pahhi Heroti me, pahhi Ponti Pirat me, mehçakrit pê Juta catêjê nare atajê me, me cupê Juta catêjê me, mehcunea te me cuprôn, krĩ ita kam. Ne mâr pê ca me imãAcãmter pejti capi ne to awjahkre, ne hãm ata kam hanea ne apu mencryc. ²⁸Pom pê ca ramã rÿ pêa mã to amji kampa ata na ri mehkêan kam, cute me cuprôn. ²⁹Mêr he, me hõmpu he! Cormã me pahkam mencryc. Ne cormã imã me amji cawpa. Ne ita caxuw, ca ha hipêr me ipê me amã me ijãpên catêjê mãacarôt gõ, wa me cumã garkwa to icakôc, ne me icakôc kam pra, ne kypê me cumã me icakôc nare. ³⁰Ne ca ha me cumã acarôt pê, wa akra

Jeju jarkwa kôt me hà catêjê caprã. Ne akra jarkwa kôt me icakôcto me ipa, ne ampo to mempej, ne me to ijâpên xà impejtiton to me ipa, quê me hõmpu, ne me acarôt jahkre pej — hane.

³¹Ita na ri Jeju na mehkwy Pahpãm mã me amjicajrên. Ne cute Pahpãm mã mehcakôc jicu, meajkaam cute me cuprôn xà jâpêt. Mã Pahpãm CarõPejti te mehcunea mã amji jôr ne me to hipu tu. Na pê nee me cumã me hũpa nare, ne mehtyj pit. Mã nee mehcakôc xà na me hàhtât nare.

Pê ampo cunea to ame amji tekjê pit

Me Hàpên Xà 2.42-47

³²⁻³³Ne Jeju jarkwa na memprar catêjê hõtpê mehcunea mãPahpãm Carõ Pejti carôt tÿjti jarkwa kôt hacpÿmã Jeju tĩr na me harê. Mã Pahpãmhõtpê me to kênre nare. Ne me hàhtôa cacrô, cute amji kam me hapac xà itajê pit, ne pyxit peaj, ne cute me amji kam hapac xà pipên pit. Mã nee ame amji pê hõxÿnare. ³⁴⁻³⁵Ne pê hõtpê me cumã ampo to ajcrã. Ne pê ajco me cupê ihporehamre, pê ajco mehkwy mã, ikre me purme ampo atajê to ajco ihpore na me ahpa, ne mehporê incwa, ne Jeju jarkwa na memprar catêjê mã me cugô. Pê me cupê hamreare atajê mã me to ajcrã. Na pê Jeju na mehkwy kam jũm pê ampo hamreare nare.

³⁶⁻³⁷ÿhÿ, mehcote na hũmre apu mō ata japyrÿ teJoje. Ne cupê Rewi xwÿ tàmwxwÿ tàmwxwÿ nō. Ne cupêXipre jō pjê catêjê nō, ne kaam ihpÿm. Mã cute me cumã haprÿ krut jôr, ne me cumã “Parnap Jũcanãr”. Ampo na? Hõtpê apu mehkôt ipa ne apu mehkwy mã hũcanãr ton to ipa, na pê haprÿhane. Mã cute hanea ne pur to ihpore nahãhpan, ne ma Jeju jarkwa na memprar catêjê mã hõr, cute mecupê hamreare atajê mã apu to ipicrãn xà caxuw.

Anana me Xapirkwÿj

Carati 6.7

5 ¹Mã hũmre nō ita japyrÿ te Anana, ne hĩxi japyrÿte Xapirkwÿj, te hanea ne pur to ihpore na me hàhpan. ²Ne aracri cute me ihpore jĩkjê juwahi, ne Jeju mãmemprar catêjê mã me hĩkjê pitjôr. Ne cute mehcunea jôr na me amji jarên. Pê ihtÿj Xapirkwÿj mãimpjên te me cumã ihpore jĩkjê pit jôr na hahkre pej.

³Mã Petrô te Anana cukij to:

— Pÿhàpà, ampo na mã ate cama me pahcurê xwÿn jamãr, mãcute amã amji kam hapac xà ita to hahkre? Ne ampo na mã ate Pahpãm Carõ Pejti mã ahêj? Ampo na mã aracri atepur jō pore jĩkjê juwahi? ⁴He ate pur to ihpore na gãhpan xwÿjrea na, pur atekjêa ri, ne hanea ne, pom ate ihpore me pur to gãhpan ita atekjêa ri. Ca rÿ mã hĩkjê pit jarê, quê ha ahna amã ihkênre nare. Ne ampo na mã ate ita to hajÿr? He nee ate jũm mã ahêj nare, Pahpãm mã ca ate ahêj — hajÿr.

⁵Mã Anana te ita par pê ihpým ne ihtyc pyrentu. Mãcute me ita jahkre pej catêjê atajê cunea mã ampeaj kam ita cupa. ⁶Mã mentuwjê kwý te mehtyc cupu, ne ma pôMã me to kwý, ne cute me harêt.

⁷Mã ahna ahtúmryre mã curi ihkôt híxi cator, ne nee cormã cuteampo te impjên to jũ mãn xà ata na hahkre pej nare. ⁸Mã Petrô te ihcukij ne cumã:

— Hã, imã awjarê, xà ampeaj kam mã ihpore ita na pitmã ate apjên me pur to gâhpan? — hajÿr. Mã cumã:

— Ýhÿ — hane.

⁹Mã Petrô cumã:

— Ampo na mã ate apjên me amji caxuw Pahpãm CarôPejti inxÿj? Xà ate mehcajpêr prãnte mã ca ate me to hajÿr? Pom mentuwjê te me apjên jarêt ne ramãhacpÿ ne ame ipa ita, quê ha hanea ne ihkôt me ato kwý ne me garêt — hane.

¹⁰Me ajkaam mã Petrô cuna mãihpým ne ihtyc. Mã mentuwjê cator, ne cute me hõmpun, nema me to kwý ne cute impjên cahêa na me harêt.

¹¹Mã Jeju na mehkwy cunea te me ita par, ne me cumãhüpa to hüpa.

Pê me hàpên xà pihho catia to

Me Hàpên Xà 19.11-12

¹²Ýhÿ, Jeju jarkwa to memprar catêjê te Pahpãm carôt kôt me hàpên xà pihho catia ton. Ne cute me hàhtôa jipôc ri me hàpên xà impejjãhtôa ne me ton. Mã mehkwy cuneate me cuprôn, Xarômãw jô amkrã kam.

¹³Mã me hàhtôa ne me cupê Jeju na mehkwy nare atajê mã ampeaj kam mehüpa, na ri nee Jeju na mehkwy mã jũm xâr nare. Ne mehcunea amji mã me Jeju na mehkwy cupa to hüpa to me ipa. ¹⁴Quê ha jũm te amji kam hapac xà to ipintuw prãmna, quê ha ihtÿj jũm me hÿrmã axà. Ne por me hũmre me, pyjê jãhtôa ne ampeaj kam me Pahpãm kampa atajê ri, Pahpãm wÿr me ipipkjêr xà, na ri ma Jeju na mehkwy me ipicamên to me mô. ¹⁵Ne por Jeju jarkwa na memprar catêjê atajê, Pahpãm carôat kôt me hàpên xãpihho catia ton to me ipa. Cwÿrjapê quê ha me hà japÿ, ne krï cape na me cunô, quême hikwa, quê Petrô apu mô ne mencwÿrpê mô, quê hacarô pykrã me hà atajê pro, quê ha mempejpyrentu, ne amehcuhhê. ¹⁶Mã me hàhtôa ne Krïpinkrên wÿr me hàcatêjê me, me kam me pahcurê xwÿn carô kên catêjê atajê to me mô, mã cute mehcunea caprãr.

Pê ame Jeju na mehkwy curê

Ruc 21.12-15; Jowãw 15.26-27; Me Hàpên Xà 4.1-22

¹⁷Mã cute Pahpãm mã mehcajrên catêjê jô pahhi me, Xato xwÿ kôt me ipa catêjê kwý me, ma ame Jeju jarkwa na memprar catêjê jũ na me amji to prãm ne ma ame curê. Ne mehkwyã kwý cunea mã Jeju jarkwa

na memprar catêjê kîn, cwÿrjapê ri me curê xwÿn itajê kwÿ ame hũ na mehkin ne ame curê. Na ri cute ame to kêanrexà na me ajpên par.

¹⁸Ne cute mehkujahêc, mã mehwÿr me pra, ne cute me Jeju jarkwa na memprar catêjê pijakrut pê Petrô me Jowâw atajê pro, ne me haxâr.

¹⁹Mã caxwa ata kam, cõjkwa pîn, Pahpãm mã memprar catêjê nõ cator, me hacjên xà kam, ne cuteme cumã harkwa jihê mên, ne põ mã ajwar meator, ne me cumã:

²⁰— Hã, cute Pahpãm to me amji kam hapac xajÿrkwa wÿr me tẽ, ne me cumã Jeju te amji kam hapac xà intuw pejti ita na harên pa — hane.

²¹Mã me hũpar pyrentu, ne apêmã, iràràtia na, ma Pahpãm to me amji kam hapac xajÿrkwa mã me hàr, ne cute me cumã hũjarên kam mehtëm. Mã Pahpãm mã mehcajrên catêjê jõ pahhi te me ajpên par prãmte me cuprôn, ne prohti kam mehõ pahhi kwÿ na me hàhwÿr, cute me cuprôn xà ri. Necute me cuprôn jirô pê mã mame hacjên xà wÿr, cute me Petrôme Jowâw japrôr na me harkwa kujahêc. ²²Mã me hacjên xà jamãr catêjê curi me cator, ne neecute me hõmpun nare. Ne ma cuteme amji jaxâr, cute me cuprôn xà wÿr, ne me cator ne cute me cumã meharên to:

²³— Ỹhÿ, wa ma me hacjên xà ri me mõ, mã me hacjên xajihê pejti xa, wa ite me hõmpun, mã me hũjamãr catêjê harkwa mãamehcuhê, ne me awjamã. Wa ite me hihê mên, ne nee ite caxwãm pê, kam me jũm pupun nare — hajÿr.

²⁴Mã Pahpãm mã mehcajrên catêjê jõ pahhi kwÿ me, me hõ pahhi me, me hũjamãr catêjêjõ pahhi atajê me, me hũpar, ne mehkrã pictor tu, ne mecupê me hahkre kêatre. ²⁵Me ajkaam mã jũm ata cator ne me cumã:

— Me ikampa, por ca ate me hũmre jacjên atajêa rima ramã me hàhtõa mã Pahpãm jarê, Pahpãm to meamji kam hapac xà jÿrkwa kam — hane.

²⁶Mã me hamãr catêjê jõ pahhi me, mehwÿ ma mepra ne hÿrmã me cator, ne cute mehaprôr. Ne me cumã ampeaj ne me to mõ. Ne nee ame to kênare, me hàhtõtê te kên to me hamãr catêjê kwÿ jipej cupate. ²⁷Ne cuprôn xà wÿr me to cator, ne cute me hãm, cuteme ajpên par catêjê cuna mã. Mã me hõ pahhi mecumã:

²⁸— Pÿhàpà, wa ite Jeju japyr jarên tète meamã, nõ na mã ca ramã ame harên to me apa! He ramãKripinkrên cuneakôt ate me harên crân! Ne cormã hipy ate Jeju curan na, amji mã me icuhtom tu — hane.

²⁹Mã Petrô me, Jeju jarkwa na cumã memprar catêjê atajê kwÿ me, me hõ pahhi catêjê kwÿ mã:

— Cu pahtÿj me Pahpãm kampa, ne me hũmre cu nee memparnare.

³⁰Ne Pahpãm pê me panquêtjê Pãm Cati, ne cutea ri hacpÿa mãJeju to ihtir, na wa ame amã harê. Ca me ate pĩ na me Jeju xôr, ne mehcuran, mã Pahpãm te hacpÿa mã to ihtir. ³¹Ne cute me pajõ Pahhiti catia na hãm, mã cupê me pahkên to pøj catê. Ne cute amji jikjê rũm Jeju jÿr, awpõc rũm. Ampo na ri Pahpãm te to hajÿr? Ma ame pahkên na ihcaca

na ri pahte mepahkên mã hikran, mã cute me pahkên to tojnõ to prãm to ri cute tohajÿr. ³²Ne wa ite me hacpÿa mã me Jeju tÿr na me hõmpun. Ne ite Jeju tÿr na me hahkre peaj na wa mehcunea mã ame harên to me ipa. Mã hanea ne Pahpãm Carõ Pejti ame cumãharê. Mã hõtpê Pahpãm, cute memparcatêjê mã Carõ Pejti gõ — hajÿr. Hõ, itana ri Petrõ te me cumã harên.

Me hõ pahhi catêjê ame kam mencryc

³³Mã Juta catêjê jõ pahhi catêjê te me ita par, ne ame kam mencryc to amencryc. Ne me cumã Jeju jarkwa na memprar catêjê ihcuran prãm pit. ³⁴Mã hũmre nõ japyrê te Camar ita me cumãihcakõc prãmte hãm ne xa. Ne cupêParixêw catêjê nõa, ne cupê Mojxe xwÿ jõ kàhhõc to me cumã hahkreatê. Ne mehcunea mã ihkÿn, ne me cumã hũpa. Mã macute Jeju jarkwa na memprar catêjê tome hamãr catêjê kujahêc, quêpõ mã me to cato, ne põ pê me to hikaj. Mã ma põ mã me to cator. MãCamar te pahhi catêjê mã ihcakõc kam ihtêm, ne me cumã:

³⁵— Me ikwÿ pê Ixaher catêjê, me hũmre itajê to impeajne, nee ca ame to kên nare. ³⁶Xà ca nee me Tewta xwÿ ata to amji japackre nare? Pê teeapu amji to cati prãm to mõ. Ne ihkõt me ipa catêjê to cwatxênta ne amjimã me to cuprõ, ne ame to ipa. Pê jũm Tewta ata cura, pê peaihkõt me ipa catêjê cunea ame ajcrã. Pê meipijapu xà hamre. ³⁷Jirõ pê mã pê Hÿpõjajo jõpjê pÿn Juta ata cato, pahhi mã me hakrã cahyt xà jõputwryã kam. Ne hanea ne cute pahhi jũhhyr prãmte amji mã me hàhtõa ne me tocuprõ. Pê hanea ne me Juta ata cura, pê ihkõt me ipacatêjê ma ame ajcrã. ³⁸Na cu Jeju kõt me ipa catêjê to ame tojnõ, ne nee jũ mã ame hũmre itajê ton nare, ne me cumã hikra, quê ha me pra. Quê ha me hàpên xà ita pê me hũmre itajêa jâpên xà na, ca ha me totojnõ quê ha taa me ipictor to me hanea, pom pê mehkwy he. ³⁹Nãmri quê ha me Pahpãm jâpên xà na, jũ wÿr ca me to cõ ne me to hamre. Me to impeaj ne, ca ha ate Pahpãmjâpên xà to amehkên na, ca ha atÿj me Pahpãm cujtê, ne jũ wÿr ca ha me ampo pupu — hajÿr. Ne Camar te pahhi mã ihcakõc to hajÿr, mã cute me kam hapac, ne me ajpên mã:

— Cu ha nee mehcuran nare — hajÿr.

Pê pahhi catêjê Jeju mã memprar catêjê cahhy

⁴⁰Mã cute me Jeju jarkwa na memprar catêjê na me hàhwÿr, mã me hàr. Mã pahhi catêjê kwÿ te amehcahhyr na me cumã harkwa. Ne hanea ne cuteme cumã harkwa hyr, quê nee hipêr jũ caxuw Jeju to amehcakõc tome ipa nare. Ne ma cute mehkujahêc, mã ma me mõ.

⁴¹Ne me cator, ne ame hakry, ne me ajpên mã:

— Cute Jeju cwÿrjapê me pahcahhyr ita na ri impej. Ampo na? He cute me pahcahhyr xàita pê Jeju ihhêj rũm cahhyr xà jõamcro ata pyrãac. Ne

ihcahhyr cumam mǎa ri ita kam ame pahcahhy, ne ahnaa ri me pamǎ impej. Wa Jeju jarkwa na ame cumǎ awjarĕ, na riame pahcahhy. Ne mǎmǎ ihtÿj Jeju me papipĕan na amepahcǎmjĩ, ne ame pahcahhy. Ne ahna ri me pajakry — hane. ⁴²Ne amcro cunea kam me cumǎ Jeju to mehcaôc to me ipa, Pahpǎm to me amji kam hapac xà jũrkwa kam. Ne hanea ne me hũrkwa kam me Jeju jarĕn to me ipa. Ne ihtÿj hipĕr cute mehcunea mǎ Jejuwÿrjapĕ Pahpǎm te me ahna amji caxàr to hahkreto me ipa kam me to incrà.

Mehtehcajpar catêjê te xet

1 Timot 3.8-9

6 ¹Ne amcro nǎ na hipĕr Jeju na mehkwy picamĕn. Mǎmehkwÿ pê Crec jarkwa to mehcaôc catêjê me, Ixaher jarkwa to mehcaôc catêjê me, cute me ajpĕn mǎn kam mehtĕm. Ampo na? Xwahna amcro cunea kam Crec jarkwa to mehcaôc catêjê cahāj impijapit wej mǎcute me hǎ jǎrxà ata to me hapac kĕt to me mǎ, na ri. ²Mǎ Jeju jarkwa na memprar catêjê te tǎxi atajĕ te me amji kwÿ cunea to me cuprǎn, ne cute me cumǎ amji jarĕn, ne me cumǎ:

— Ÿhÿ Pahpǎm jarkwa to ite me ijàpĕn jicu, ne me pajǎ to pit mǎ me amji japackre, ita na me ipĕ ihkaj na. ³Cwÿrjapĕ, ca me ikjĕjê me amji capi, ne PahpǎmCarǎ Pejti carǎt te me hũmreto xet ne me amji jǎr atajĕ to me caprǎ. Ampeaj kam cute me amji kam hapac xà impejti, ne cuteme amji jahkre pej catêjê kwÿ cu ha me cumǎ me hǎ jǎr catêjê na me hũxwÿ. ⁴Ne me pa, wa ha hǎtpĕ me Pahpǎm mǎmehcajĕrĕn, ne mehcunea mǎ harkwa to hahkre me to wa ha meijàpĕn to ipa, ne nee wa ha iràn xà na ampo to amji japackre nare — hajÿr.

⁵Mǎ mehcunea te mehkôt me amji ton, ne cute me hũmre te xet capi ne me hũxwÿr. Ne jũm pyxit ata pêTewǎw, ne cute Jeju to amji mǎ ihhimpej to tÿj, mǎ Pahpǎm CarǎPejti carǎt te to hipu. Mǎ mehcachhur atajĕ pê Pirip me, Procor me, Nicanǎr me, Timǎw me, Parmena me, Nicoraw pê Antijoc catêjê nǎ, ne nee cupĕ Juta catêjê nǎ nare, mǎ cute amji to Juta catêjê. ⁶Mǎ cute Jeju jarkwa na memprar catêjê cunamǎ, cute me xet itajĕ xǎm. Mǎ cute me Pahpǎm mǎ mehcajĕrĕn, ne mehkrǎ na me hũ xir. ⁷Ne cute me ajpĕn par jirǎ pê mǎ ri, ihtÿj hǎtpĕ Pahpǎm jarkwa picràn. MǎJeju na mehkwy hǎtpĕ me ajcamĕ, Krĩpinkrĕn cunea kôt. Mǎ me Pahpǎm mǎ cute mehcajĕrĕn catêjê jàhtǎa ne hanea ne cute me Jeju te amji kam hapac xà kam hapac, ne ihkôt me amji ton, ne mehkwy mǎ me hàr.

Tewǎw jaxàr xà

Ruc 21.14-15

⁸Pĕ Pahpǎm mǎ Tewǎw ihkĩan to ihkĩn. Nepĕ Tewǎw mǎ Carǎ Pejti carǎt gǎ, pê Tewǎw ajco carǎat kôtmehcunea jipôc ri hàpĕn xà pihho

impej catia ton to ipa. ⁹Pê ajco Juta catêjê kwý kwý ame Tewāw na mehcahôc kêanre to me ipa. Pê mehkwy itajê ajco me cuprô atajê japyr te “Amjia kôt ame ipacatêjê na mehkwy”. Ne mehkwy itajê pê Xiren jô krī me, Mehtehcajpar jô krī me, Quiriti jô pjê me, Axij jô pjê rūm me cato. Ne me hūmre itajê pê ampeaj kam me harkwa to Tewāw me ajco me ajpên mǎn to me ipa. ¹⁰Mǎ Pahpām te me caxuw Tewāw mǎ cute amji jahkre pej catia ne hōr, mǎ Carō Pejti kôt cute me cumā ihcakôc xà ata na nee cute mehcapên nare.

¹¹Mǎ cute, jūmjê atajê te Tewāw cuna mǎamehcahôc kên prǎmte, me cumā hǎmjôr. Mǎ cutemehcunea mǎ Tewāw to ihhêj to hajýr he:

— Wa ite me hūmre ita te ame panquétti Mojxe xwýme, Pahpām cuna mǎ ihcakôc kêanre to mōr na mempar — hajýr.

¹²Mǎ mehcunea te, cute me Tewāw to mehhêj xi xà ita par atajê te ri amji mǎ me ipikrar, ne mehkôat kam mencryc. Ne prohti kam me to ihhimpej catêjê me, Mojxe xwý jô kàhhôc to me cumā hahkre catêjê me, mehcunea mehkôt kam mencryc. Ne cute me amji kam me hapac xàa to, cute me tocuprôn, ne me to mō, ne me Tewāw pro, ne ma me to mō, prohti kam mehwýr. Ne cute me hapackre xà jürkwa kam, me cupê pro kam me cuna mǎ me Tewāw xām. ¹³Ne cute me hūmre kwý japyrôr, cute me Tewāw to ihhêjxi xà caxuw. Mǎ Tewāw to cute mehhêj xi to me hajýr:

— Ýhý, hūmre ita nee ihcakôc xà kên itajê to ihcakôc jicu nare, ne camaapu Pahpām to me amji kam hapac xà jürkwa me, Mojxe xwý jô kàhhôc na ihcakôc kêanre to ipa. ¹⁴Ne hanea ne cute, pom pê Naxare jô krī rūm Jeju cato ita, cute harên quê haxwahna Pahpām to me amji kam hapac xà jürkwa hu, ne hanea ne Mojxe te amji kam hapac xà to antuw ita na ri harên, wa ite mempar — hane.

¹⁵Mǎ mehcunea ne me jý, cute me ajpên par xà jürkwakam, ne me Tewāw kuc pupu. Mǎ ihkuc pê ihhêj rŭmcôjkwa pĭn Pahpām mǎ imprar catê kuc pyrâac, neihprâti.

Tewāw te me cuna mǎ amji xām xà

Ruc 20.9-19; Me Hâpên Xà 17.24

7 ¹Mǎ prohti kam me hō pahhi pê Pahpām mǎ mehcajrên catêjê jô pahhiti ata te Tewāw cukij ne cumā:

— Hâpà, me imǎ harê. Xà ajkĭ ampeaj kam mǎ me atoawjarê? — hajýr.

Pê Tewāw me cumā Aprāw xwý jarê

²Mǎ Tewāw me cumā:

— Ýhý, wa ha me amǎ icakôc, ca me ikampa. Me ikjêjê, menxŭjê, me ikampa. Pê rý pêa mǎ Pahpām pejti catihtiatia me panquétti Aprāw xwý mǎ amji to ajpê. Ne pê cormǎ Cōpihpo na pjê ata kam ihkrĭ, ne nee cormǎ Pjêncrâti jô krĭ kam ihkrĭ nare. ³Pê Pahpām cumā ihcakôc ne cumā:

“ÿhÿ, ca ha me akwÿjicu, ne krĩ ita pê acato ne ma jũ kam tẽ. Wa ha amã pjê nõ jahkre ca ha kam akri” hane.

⁴— Pê Aprãw Pãhpãm par pyrentu, neCartêj jô pjê mã hikra ne ma cato. Ne ma Pjêncrati jô krĩ wÿr mō, ne curia ihkrĩ. Pê hũm ty. Pê cormã Pãhpãm Aprãw kujate, me pajô pjê wÿr, pê cato. ⁵Pê nee cormã Pãhpãm Aprãw mã pjê kwÿ jahkre nare. Ne nee cormã cumã ihkwÿ incirre ne hòrnare. Pê cormã ne Aprãw mã ihkra nõ hamreare. Pê ahnaa Pãhpãm cumã pjê to awjahkre, ne to ihcakôc ne cumã: “ÿhÿ, wa ha jũ caxuw amã pjê itagō. Quê ha me akra nõ tãmwxwÿ atajê hanea ne pjê ita to me hō tekjê” hane. Hōhō, ita to pê Pãhpãm Aprãw mã awjahkre, cormã ihkra nare kam, ne cumã: ⁶“ÿhÿ, wa ha me atãmwxwÿ tãmwxwÿ mã pjê itagō, quê ha me to hō pjê, ne quê ha cormã ite me cumã pjê jôr xwÿjrea na, quê ha jũ caxuw jũa kam pjê nõ wÿr me mō, ne curia mehkrĩ. Ne nee hanea ne me to hō pjê nare. Jũm jô pjê kam quê ha mehkrĩ, ne ampeaj kam me apêa to me apê. Ne mehō na pit mã me cumã me hàpên catêjê na me ipa. Quê ha cormã pjê ata jô pahhi ame to kêanre ne. Quê ha me to kên ita to caku to hàhtō to cwatxênta. ⁷Jahpan xà na wa ha apu pjê ata jô pahhi na mehkwxwÿ cunea to kên. Jirô pê mã, quê ha me atãmwxwÿ tãmwxwÿ me pjê ata jicu, ne ma hacpÿ ne rĩn wÿr me amji jaxà. Ne ita ri quê ha mehkrĩ ne me awpa, ne me ikampa” hane. Ita to pê PãhpãmAprãw xwÿ mã ihcakôc, ne cumã to awjahkre.

⁸— Ne hipêr cumã ihcakôc ne cumã amji ton to hane: “ÿhÿ, cu ajpên pa. Ca ha me atãmwxwÿ tãmwxwÿ me, me gũpar to impeajto me apa, ne ampeaj kam me ikampa, wa ha me ato ikra kênrenare. Ne quê ha ita na amã impej, ca ha apy kã kwÿincirre ne hitep. Ne quê akra pÿm, ne hũmre, ca ha hanea ne impy kã kwÿ incirre ne hitep. Mãr quêmehcunea me apupu, ne me cumã me apê me ikraa to me ikra na me gahkre pej” hane. Ita na pê Pãhpãm Aprãw xwÿ mã amji to, ne ahna meajpên pa. Na pê Aprãw ihkra Ixac xwÿ kã incirre ne hitep, cormã incirre ne ahna amcro te ôjtô kam. Pê hanea ne Ixac kra pê Jaco xwÿ mã kã kwÿ incirre nehitep. Pê hanea ne Jaco ihkra te tōxi atajê cuneakã kryjre ne hitep pa.

Pê Tewãw me cumã Joje xwÿ jarê

⁹— Ne pyxit ata pê ri Joje xwÿ, pê cupê Jaco xwÿ kra. Ne pê mehkjêjê kã itajê ma ame ihtō pê Joje te amji to hapu na kjê ata jũ na me amji to prãm, na pê ihpore na ampo kra mã me to ahpa. Pêma ampo kra Joje japrô, ne to mō, ampÿa mã hō pjê pê Ejit jô pjê ata wÿr. Ne curia pê ma irô mã jũm ita mã ihpore na to ahpa, pê ajco me hō na pit mã, me cumãhàpên catê na ipa. Ne pê Pãhpãm ihkôt mō, ne cume ipa. ¹⁰Ne pê Pãhpãm Ejit jô pjê kam ampo kên cunea pê Joje capa. Ne cumã amji jahkre pej catia ne cugō. Ne cumã amji kam hapac xà impej pit gō. Jirô pê mã, pê Ejit catêjê jô pahhi japrÿ te Paro xwÿ ata Joje pupu, ne cumã

ihkîn, pê amji cahê na Joje xãm, cute ihtehcajpar prãmtê. PêParo Ejit catêjê kam pahhi na Joje xãm, ne hanea ne amji jûrkwa jamãr catê na hãm.

¹¹— Hamre, pê caku te xet itajê jirô pê mã, me cupê me hõ hamre, Ejit jõ pjê kam, ne hanea ne me panquêtjê jõ pjê pîn Joje cator xà japrÿ te Cana jõ pjê ata kam, me cupê me hõ hamre. Pê prãm na ame ipa. ¹²Na pê me panquêtjê ihtÿj ame hõ name hàhcukjêr to me ipa. Pê me panquêtiti Jaco japrÿ nõ pê Ixaher ata Ejit jõ pjê kam, cormã me cumã me hõ na me harên pa, na pê macuri mehkra kujate, pê ma curi me mõi. ¹³Ne pê me mõi to ajkrut kam, pê Joje cormã me cumã cupê mehkjê na amji jarê. Pê Paro me hõmpu neme cupê Joje kjêjê na me hahkre pej. ¹⁴Ne pê ma Joje hũm me, mehkjêjê cahur wÿr mehkjêjê kujate, Cana jõ pjê pîn cute me haprôr prãmtê. Pê me mõi ne mecato, ne me hũm japrô, ne ma hacpÿ mã Ejit jõ pjê wÿrme to mõi, ne me to cato. ¹⁵Pê me hàhtô na mehcunea me xetênta ne ihkôt xïc, ne curi me cato, nemehkrî. Ne curia mehkri, pê me panquêtiti Jaco pê Ixaher ihwej ne ty. Jirô pê mã, pê mehkra cunea me, me tãmwxÿ mea mã Ejit jõ pjê kam mehhi. ¹⁶Pê me panquêtiti ty pê ma ihmat ri, me hõ pjê wÿr, mehtãmwxÿ me to kwÿ. Ne Krîjike jõ krî kam me to cato, ne curia me harêt. Pom pê rÿ pêa mã, Aprãw Emõrkra jũhka kam kên kre jũhkã ata kam. Ne ma me amji jaxà, hacpÿ mã Ejit jõ pjê wÿr.

¹⁷— Pê me pahkwÿ pê Jaco tãmwxÿ tãmwxÿ pê Ixaher catêjê caku ata na ramã me ajcamê, ne mehàhtôa to me hàhtô. Pê ramã Pahpãm Aprãw mãCana jõ pjê jahkre xà ata na caku hàhtêp to mõi. Por pê ampeaj kam cumã to awjahkrea toawjahkre ata wÿr. ¹⁸Ne pê Ejit jõ pjê jõ pahhi tuw nõ hõ pjê ata jamãr na cupy. Ne nee pê Joje pupun nare, ne nee toamji japackre nare, pê rÿ pêa mã ramã Joje ty na pê. ¹⁹Ne pê Paro ma apu Joje na mehkwy caca, ne me cumãihhêj ne me to kên crire nare. Pê me cumã mehkra pÿpÿm atajê na harkwa, quê mehkra kryjre itajê cunea to cô kam me awcapê, quê mehhi.

Pê Tewãw me cumã Mojxe xwÿ jarê

²⁰— Pê amcro ata na Mojxe ihpÿm, neimpejti. Pê hũm me inxi ikrea kam me to ajrô, pê ramã ahna putwÿr incrê. ²¹Jirô pê mã ri cute me mehkra curan catêjê cupateme to mõi, ne põi pê me cuxi, pê nõ. Pê ma hacpÿ mã me mõi, pê Ejit jõ pjê jõ pahhi tuw pê Paro kra cahãj ita cato, ne mõi, ne Mojxe pupu, ne cupÿ ne ma to mõi, ne to ihkra. ²²Pê Mojxe, curia Ejit catêjê jipôc ri ihkã. Pê Ejit catêjê Mojxe mã cute me amji jahkre pej cunea tohahkre. Pê Mojxe amji jahkre pej, ne ihcakôc pej, nehàpên pej cati.

²³— Hamre, pê ramã ahna caku cwarênta ne ihkãntu. Ne pê mehkjêjê me, mehkwy pê Ixaher catêjê pupun prãm. ²⁴Ne pê ma hacpÿ mã

mehkwÿ wÿr amji jaxà. Neme hõmpu, pê Ejit catêjê nõ apu Ixaher catêjênõ to kêanre. ²⁵Pê Mojxe me hõmpu ne amji mã: “Hamre, ita caxuw wa haEjit catêjê nõ ita cura. Ita caxuw quê ha me ikwÿ me ijâpên xà pupu, ne me Pâhpâm te ikujahêc me ijahkre pej, ite Ejit catêjê te ame to kên pê me caxâr xà na” hane. Na pê ma me hÿrmã tẽ, neEjit catêjê nõ ita cura. Ne pê Mojxea me hamâr catê na amji to. ²⁶Pê apê pê Mojxe ma hipêr Ixaher catêjê wÿr mõ. Pê ramã mehkwyã nõ me ajkrut ne ame ajpu. Pê Mojxe mehõmpu, ne ahna cupê ihkaj na. Pê ma me hÿrmã cato, cuteajpên kam me to impej prãmte. Ne me cumã: “Pÿhàpà, ajwar me apê Ixaher catêjê, ne ca ajpên to me akjê. Ne ampo na mã ca ame ajpu?” hane.

²⁷— Pê apu mehkwy nõ to kên to mõ ata ma apu Mojxecurê, ne cumã: “Nee jÿm te me ijõ pahhi na axãm nare. Ca ame ijapackre to mõ, ne ita ri ate me icukij xà hamreare. ²⁸Xà ca ha pijamã ihnõ kam ate Ejit catêjênõ curan ata cuxà icura?” hane. ²⁹Pê Mojxe kampa, ne cumã hÿpa pê ma acto, Mitij jõ pjê ata wÿr. Ne curi cato, ne curia ihkrî. Ne curia hikwa tuw, pê cumã ihkra xÿmre ajkrut necato. Ne curia pê amji to ajpa, Mitij jõ pjê kam.

³⁰— Ne pê pjê ata kam amji to caku to cwarênta. Ne ajco apu ipa, por põti kam me hamreare ata ri, kënti catia japyrÿ te Ihcuhhyt jõ kên ata kam. Hamre, pê Pâhpâm cõjkwa pîn cumã memprar catê nõ na amji jahkre, ne cumã amji to ajpê. ³¹Pê Mojxe hÿrmã cato, nexa, ne cuhy pôc pupu, pê aprêjpôr ata, ne nee caxâr nare. Pê cuhy caxwãm pê Pâhpãmmã imprar catê nõ pupu. Pê higêc ta, pê hÿrmãahtêp, cute hõmpun pej prãmte. ³²Mã Pâhpâm te cumã ihcakôc ne cumã: “Hàpà, pa wa, ne ipê meaquêtjê Pãm cati. Ne ipê Aprãw me, Ixac me, Jaco Pãm cati” hajÿr. Hamre, pê Mojxe kampa ne hÿpate apu ihtertet, ne nee hipêr hõmpun nare.

³³— Hamre, pê Pâhpâm cumã: “Hamre, ita caxuw ca ate ipeaj to ipej na, ijahkre pej. Cwÿrjapê ca ha apar kàcapa, ne apar cakrô icuna mã xa. Wa ha ateito impejti na gahkre pej. ³⁴Ne ramã ite me ikra pê Ixaher catêjê pupun. MãEjit jõ pjê kam ame ipa. Mã Ejit catêjê ame to kêanre, wa ite mencwÿr par, ne me hÿrmã iwrÿc. Na wa ha Ejit jõ pjê intête, mehkên ita pê me capa. Ne caa, ca ha ita caxuw ma me hÿrmã tẽ, Ejit wÿr” hane.

³⁵— Ne pom pê Pâhpâm me cumã Mojxe xãm ata pê maIxaher catêjê ame curê. Ne pê amcro ata na me Mojxe mã: “Pê nee jÿm me ijõ pahhi na axãm nare, ate me ijapackrexã na. Ne nee ita ri ate me icukij xà nare” hane. Pê ahnaa Pâhpâm me hõ pahhi na me cumã Mojxe xãm, pêcupê me hõ pahhi, ne cupê mehkên pê me to hapôjcatê. Ita na pê cõjkwa pîn Pâhpâm mã imprarcatê harkwa kôt Mojxe xãm. Ne hamre, pê MojxePâhpâm jarkwa kôt hacpÿã mã Ejit jõ pjê wÿr cato. ³⁶Ne cupê me to cato. Ne pê carôt kôt rÿ jÿcaxuw jÿm te ampo pihho pupun nare atajê ton

to hàhtôa to hàhtô. Ne pê harkwa toEjit jô pjê kam hàpên xà to, ne hanea ne côxwa japryte Còxwatepti ata kam to. Jirô pê mã pê pjê capryhtiata kam, curia me amji to caku to cwarênta, ne curia cormã ame ipa.

³⁷— Pê Mojxe me panquêtjê mã ita jarê, ne me cumã: “Ûhÿ, quê ha jũ caxuw Pahpãm me amã jũmte harkwa na me amã ihcakôc catê ata kujate. Quê ha me anô capi, ne me anô xãm, hàpên xà ita caxuw. Ahnaa mã pê ixãm he” hane. ³⁸Na pê Mojxe ajco Ixaher catêjê pê me panquêtjê to ipa, pjê capryhti atakam. Ne còjkwa pĩn Pahpãmmã imprar catê me ajco ipa, por pê kenti japry te Ihcuhyt jô kên kam xa, ne Mojxe mã ihcakôc ata me. Na pê Mojxe Pahpãm jarkwa pejti incwa, cute me cumã harên xà caxuw. Ne me cumã harê, ne ma mepamã ahna ihhóc.

Pê Tewãw me cumã menquêtjê kêanre na harê

³⁹— Na pê ma ame Mojxe curê, ne ma amempar caca. Ne ma hacpÿ mã Ejit jô pjê wÿr me amji jaxår prãm. ⁴⁰Hamre, pê Pahpãm mãMojxe ihcakôc prãmte me cupê cato. Pê ma ihtô kà japry te Arãw wÿr me pra. Ne me cumã: “Ûhÿ, jũ kamMojxe pictor. Mår cute Ejit jô pjê pĩn me pajaprôr neme pahto mô, taa rijũ kam ipictor. Arãw, me imã wakÿre te pahpãm cahàckrekà nõ to. Quê ha wakÿre te pahpãm cahàc krekà ita me ito ipa. Ne taa me pajamã” hane.

⁴¹— Pê amji cunea mã me wakÿre to me pryti krahti pê me hõ pahpãm cahàc krekà ata to, ne me to cati prãmte, cumã mehckakôc pejti. Ne ajco me cumãpryre ihcura, cute mehkin prãmte. Ne wakÿre te pryti kra pê pahpãm cahàc krekà ata pyrên me hakryte ajco me cumã me hàkrun xà ita to. ⁴²Pê ma Pahpãm ame curê, ne meto tojnô, mår quê ha me taa amji mã mehken ton to me ipa. Na pê amjia kôt amji mã caxêre to me hõ pahpãm cahàc. Na pê Pahpãm jarkwa na ihcakôc catê ita na me ahna ihhóc. Ne hõ kàhhôac kam pê ihhóc to hane he:

“Pÿhàpà, me apê Ixahercatêjê.

Rÿ pèa mã ca pjê capry catihti ita kam ame apa, ne ramã ame apa xà ita kam me ana caku te cwarênta.

⁴³ Xà ite pryre kĩn prãmte ca amehcura?

Hãpà. Hamreare, ca cormã atÿj me to ihcupan to meapa.

Ne ca cormã me akrãa kam ca me to amji kampa.

Hõhõ, ita cwÿrjapê pê ca amjiakôt amji mã me wakÿre to me apãm cahàc krekà itajê to me hàhtôa to me hàhtô.

Ne pê ca hanea ne me apãm cahàc japry te Moroc ata mã me pryre itajê cura, cute ihcajuaw prãmte.

Ne pê ca me apãmcahàc krekà ita cjên xà kam ajco me acjê, ne ma me to apa.

Ne pê ca haneane me apãm cahàc krekà japry te Renpa pê caxêre pyràcti nõ ata pê ca me to.

Hôhõ, me akên xà itajê to, pê ca ajco me hajÿr to meapa.

Ita cwÿrjapê wa ha me ana me acurê xwÿn mē, ne me ato mehkujate,
Papirõn jõ krī jīkjê wÿr ampÿa mã ata wÿr, quê ha ma me to mõ”
hane.

— Ita na pê Pahpãm jarkwana ihhõc catê harkwa kôt ihhõc.

⁴⁴— Ne cormã ita jamreare kam, pê Pahpãm Mojxe mã, pêampo kà to, cute me to amji kam hapac xà jürkwa to. Pê Mojxe Pahpãm jarkwaata na, ahnaa to. Pê me panquêtjê ajco ampo kà te Pahpãm jürkwa to ame hy, pjê caprÿhti ata kam. ⁴⁵Ne hamre, ramã me ahna caku jàhtõa kam pjê ata mã me hàr xàa wÿr pê Mojxe xwÿ ihhi. Ne hamre, pêJojuw xwÿ haxà na axà, ne ma me panquêtjê to hy, pjê ata wÿr. Por pê Pahpãm me cumã pjê jõr xà na to awjahkre atawÿr. Ne pê ramã Pahpãm pjê ata kam mehkrī catêjê cunea japõj pa. Ne kam Ixaher catêjê jÿr, pême haxà kam me xa. Pê ahnaa me hõ pahhi Tawi jõ amcrokam ahtwÿ. Pê cormã ampo kà te Pahpãm jürkwa ata mecumã ahtwÿ ne ihcuhê.

Pê Tewāw me cumã Tawi xwÿ jarê

⁴⁶— Ÿhÿ, pê Pahpãm pê Jaco jõ Pahpãm mã Tawi kīnti. Pê Tawi, cute cumã ikre nõ impejti xãmprãmte ahna ahwÿ. ⁴⁷Ne pê Tawi kra japrÿ te Xarõmāw ata pê ikrepyxwÿr catê, na pê cumã ikre xãm.

⁴⁸— Quê ha pijamã me pajõ Inxū pê Pahpãm ne mehcuea jirõa pê cati ata, cute me hũhkra na meikre xãm, ata kam ihkrī? Quê! Hamreare! Wÿr quê kamihkrī! Me Pahpãm ata cõjkwa kam ihkrī. Pê ramãharkwa na ihcakõc catê ita na ihhõc. Pê harkwa na ihhõc to hane he:

⁴⁹ “Ipê me gõ Pahhiti pê Pahpãm.

Ne cõjkwakam ikrī xà, ne pjê kam ri ipar pyxwÿr xà.

Ne cõjkwa pīn wa me atoihimpej.

Xà ikre ita kam ikrī xà na mã ate me imã ton?

Jū wÿr ca me imã to, wa kam ikrī ne kôt.

Hamreare! Wa nee ahna prãm nare.

⁵⁰ He pa pê wa ampo itajê cunea to” hane.

⁵¹— Hamre, he ramã me apê me panquêtjê pyrãac, ne me akêanre! Ca nee me Pahpãm jarkwa par nare. Ne hanea ne ma apu amji tète me Pahpãm CarõPejti curê. Ne nee mehcakõc par nare. ⁵²Ne amjia kôt ate me amji kam me gapac xàa to ame amji kam gapac tome apa. Pê Pahpãm jarkwa na mehcakõc catêjê me panquêtjêmã amcro nõ na Pahpãm kra impejti cator na to awjarê, pê ca nee mempar nare. Ne atÿj me Pahpãm jarkwa namehhõc catêjê atajê jipej. Ne pê jūm to awjahkre ata na, ihtÿj me pahwÿr iwrÿc. Ne Pahpãm kra pê cato, pê ca mehcura. Ahnaa mã pê Pahpãm ajpên harkwa na cumã ihhõc catêjêkujate, pê me panquêtjê me

hipej he, ata na ca ate mePahpãm kra ton, ne ate mehcuran. ⁵³Ne cõjkwa pĩn Pahpãm mã imprar catêjê pê me amã harkwa ita jarẽ, pê ca nee ajte me gũpar nare — hane.

Tewāw tyc xà

Ruc 21.16-19; 23.46; Me Hàpên Xà 22.3-4; 22.20

⁵⁴Mã hamre, prohti kam te me Tewāwjũjarẽn xà ita par. Ne ame kam incryac to amencryc, ne kam mencryc xà to ame wa gyj. ⁵⁵Mã Pahpãm Carõ Pejti te Tewāw carõt to hipu tu, mã cõjkwa wÿr irit, ne cute Pahpãm jãhcujro pejti pupun, ne hanea ne cute Jeju pupun, mã Pahpãm jikjê rũm xa, awpõc rũm. ⁵⁶Mã Tewāw te me cumã harẽn to:

— Mër he. Wa itÿj cõjkwa catac pupu, ne itÿj me Ahàkà pê Jejudupu he, mã Hũm Cati jikjê rũm xa, awpõc rũm — hajÿr.

⁵⁷Me ajkaam mã cute me hapac jihê par, ne kÿj cati pêa mã ame caràr, ne Tewāw wÿr mehprõt ne cute mehpro. ⁵⁸Ne cute krĩ pê me to cator, me ajkaam kẽn to kamme hũcapêr kam mehtẽm, cute me to curan prãmte. Mã mehhej xi catêjê te me hõ hitõ kà caxàr, ne me jũm tuwre japrÿ te Xawrõ ata mã me hõr, me hahkà na, cute me cumã hamãr prãmte.

⁵⁹Ne cute kẽn to Tewāw curan prãmte kam me to awcapê, mã Jeju mãakij ne cumã amji jarẽn to:

— Jeju, icarõ japrõ — hane. ⁶⁰Jirõ pê ihkõn krã na hÿr, ne kÿj cati pêa mã caràr ne Pahpãm mã:

— Cute ame ito kẽn itajê kam acryc nare — hane. Hõ, cute ita to ihcakõc to hajÿr ne ihtyc. Mã ampeaj kam cama Xawrõ mã Tewāw curan na impej.

Pê Xawrõ Jeju na mehkwy to kẽn

Me Hàpên Xà 22.4; 26.9-11

8 ¹Mã amcro ata na, Krĩpinkrẽn kam, cute me Jeju namehkwy to mehkên kam mehtẽm ne ame to kẽnre. Necute amehkwÿ incràn, Krĩpinkrẽn pê. Mãmehkwy curia Juta jõ pjê kam ame ipa, ne mamehkwy Krĩritpej jõ pjê mã ame incjêj, mã Jeju mãmemprar catêjê pit jãhhuc. ²Mã me hũmre te Pahpãm to me amji kam hapac catêjêatajê te me Tewāw to me hapac xàhte me amrã, ne cute me harêt.

³Mã Xawrõ te Jeju na mehkwy to hamre prãmte, hãn ne ihtÿj hõtpê ame ahna hàhcukjêr to ipa, ne ikrea mã incjêj to ipa, ne mehũmre pro, ne pyjê pro, ne me hacjên xà mã me hacjê.

Pê Krĩritpej kam me hũjarẽn pejti

Jowãw 12.24; Me Hàpên Xà 1.8

⁴Mã ame ipicràn atajê pê Jeju na mehkwy, ne mehcunea mã, pjê cunea kõt ame Jeju jarẽn to me ipa. ⁵Mã ma Pirip Krĩritpej wÿr iwryc, ne curia

mehkrĩatajê mã apu Jeju jarên to mō. ⁶Mã me hàhtōa ne cute me Pirip jūjarên xàimpar to impejti, ne harkwa to cute hàpên xàton ata na me hōmpun. ⁷Mã Pirip te me kam ampo carō kên atajê jàhtōa nementête hapôj, mã ma me caràr to pra. Mã cute me xwỳme, me cukrà xà pec catêjê jàhtōa ne hanea ne caprâr. ⁸Mã mehcunea jakry pit, Krĩrĩtpej kam.

⁹Pê curia hūmre japry te Ximāw ata ihkrĩ, ne ampeaj kam hūxy xi, neamcro jàhtōa kam ajco me to hy. Ne ihtỳj ajco amji tocati prām. Na pê Krĩrĩtpej catêjê cunea Ximāw cati naamehcāmji, ne ampeaj kam amji mã me to hane. ¹⁰Ne ampeaj kam ajco me kampa. Mehkà me, ahkrare me, mehcunea ajco me kampa. Ne ajco me ajpên mã:

— Ỡhỹ, ihhêj ne hūmre ita kam Pahpām carôt, ne ampeaj kam cati, ne ihhêj ne Pahpām pĩn ri cator — hane.

¹¹Ampo na? Rỳ pēa mã ri Ximāw ata mehkwy to hy na ri, ihtỳj me kampa. ¹²Mã hanea ne cute me Pirip jūjarên xà impar, Jeju pê me pahkritxwỳ na harên xà impejti ata na. Mã Pirip te cute Pahpām himpej xà mã mencjêj na me amji jarên prāmte, harkwa na me hūmre me, pyjê me, cō kammehcumrâr, mã cute me Jeju te amji kam hapac xà pynâr. ¹³Mã hanea ne, Ximāw te Pirip jūjarên xà impar, neihtỳj Jeju na mehkwy mã hàr prām. Mã Pirip te cō kam ihcumrâr, mã cute hūnâr ne hũ na pire mã apu ihkôt ipa, ne hãn ne Pirip te harkwa to hàpên xà impejti ton to ipa atajê to amji mã ipikrar catia to ipa.

¹⁴Mã Jeju jarkwa na cumã memprar catêjê, Krĩpinkrên kam ameipa atajê, te me Krĩrĩtpej catêjê te hanea ne Pahpāmjarkwa par pejti na, cute me harên par. Mã ihtỳjJeju na mehkwy mã me acjêj. Mã ma cute me Petrô meJowāw kujahêc, Krĩrĩtpej wỳr. ¹⁵Mã curi me cator, ne Pahpām na me ahwỳ, quê Krĩrĩtpej catêjê te Jeju to amji mã mehhimpej atajê mã Carô Pejti gō. ¹⁶Ampo na? Nee Pahpām Carô Pejti ata cormã mehwỳr iwryc, ne cute me cumã amji jōr nare. Mã ihtỳj Pirip te Jeju jarkwa na cō kam mehcumrâr. ¹⁷Cwỳrjapê ri Petrô me Jowāw te me ahna hũ xir, neme ahna Pahpām wỳr, mã Pahpām te me cumã Carô Pejti jōr.

¹⁸Mã Ximāw jũxy xi ata te Petrô me Jowāw te jũmjê atajê na hũ xir, mã mehkôt Pahpām te jũmjê atajê mã Carô Pejti jōr na me hōmpun. Ne ma me hỹrmã tē, ne ihpore to ame kampa, ne me cumã:

¹⁹— Petrô me Jowāw, wa hanea ne me acarôt ita na prām. Wa ha me amã ihporea gō, ca ha me imã Pahpām carôt gō, mâr wa me acuxã jũm najũ xi, quê amji mã Pahpām Carô Pejti py — hane.

²⁰Mã Petrô te cumã harkwa to:

— Akên xà wỳr, ca gō pore ita to tē! Mōrmōca amji mã: “Wa ha itỳj ihporeto Pahpām carôt japrô” hane. ²¹He nee ate me ijâpên xà jĩkjê to amji pytâr xàhamreare. Ne Pahpām mã ate amji kam gapac xà hêj xi xà ita nee imej nare. ²²Nãmhã, ne ate amji kam gapac xà kên ita jicu, ne Pahpām na ca ahwỳ, quê atête akên ita camê, ne akên ita to tojnō ne amã

to impej. ²³He ramã ate akên ita to amji krãhtu, na ca ajte me ijü na apu ita kîn, ramã ite me gahkre pej — hane.

²⁴Mã Ximãw te me cumã:

— He nãmri! Ca ma imã Pahpãm wÿ, quê neeate me imã ampo kên jarên xà itajê nôto, ito kên nare — hajÿr.

²⁵Mã Petrô me Jowãw te me cumã Pahpãm jarkwajarên par, ne ma Krîpînkren wÿr cute me amji jaxàr. Ne pry kôt, Krîrîtpej jô pjê kam ihtÿj me Pahpãm jarên pejti atajê jarên cràn to me mō.

Pirip me Cupêtycre

Ixaj 53.7-8

²⁶Mã cõjkwa pîn Pahpãm mã imprar catêPirip wÿr iwrÿc ne cumã:

— To xa, ne ma Krîpînkren me Krîhtÿj jô prykôt tē, por curi pôti kam me hamreare, ata wÿr — hane.

²⁷⁻²⁸Mã Pirip xãm ne ma ihtēm pyrentu. Ne pea curicator. Mã cupêtycre nō ita te Krîpînkren kam Pahpãmto amji kam hapac jirô pê, ma hacpÿa mã hō pjêjaprÿ te Cupêtycre jô pjê ata wÿr amji jaxàr. Ne pê hũmre ata pê pahhikwÿj catia japrÿ teCantikwÿj ata tehcajpar catê, ne ajco cumã hō pore jamã. Ne cawrô jô kujti kam jÿ, ne apu ihkãhhôc atacahyt. Ne ihkãhhôc ata pê Pahpãm jarkwa to ihcakôc catê japrÿ te Ixaj xwÿ, ata jô kãhhôc, pê jÿ ne apu cahyt. ²⁹Mã Pirip te hõmpun, mã Pahpãm Carô Pejti cumã:

— Tē ne cawrô jô kujti wÿr acato — hane.

³⁰⁻³³Mã Pirip ma hÿrmã ipicahur ne ahna cator. Ne cute cupêtycre ata Ixaj xwÿ pê Pahpãm jarkwa to ihcakôc catê jô kãhhôc to jÿ ne apu cahyt na kam hapac. Pê Pahpãm jũm capi ne to awjahkre ata na ri ihkãhhôc ata cahyt, ne cahyt to:

“Ÿhÿ, jũm ata pê pryre capõnÿre pyrãac, ne cupêcarã cahàcre hõhti pyrãac.

Mã ma ihcuran xà wÿr me tomō, mã capõnÿre mō.

Me to mō ne ame cupê ihhō atajakep, mã aracri xa,

jîkjê na ri jũm ita pê carã cahàcre hõhti pyrãac, ne nee ihcakõcnare, ne aracri xa.

Mã cute me jũm ata to incirre, ne me kam mare mã cute me cuprãr tu, mã cute ihpahàm catia ne ipyr, ne apu ihpahàm.

Ne neecute me jũm ata to impej nare, ne cute ame to kêanre.

Ne nee cormã ihkra nare kam, cute mehcuran, mã pjê kam cute amji to ipijapar xà ata jamre” hane.

Mã Pirip cumã:

— Hàpã, xà ca atÿj, pom ca apu ihkãhhôc cahytita kampa? — hane. Mã cumã:

— Quê, hamreare, wa itỳj cahyt ne nee impar nare. Ipê jũm te imã ihkôt harên xà nare ita kam, jũ mã wa ha ne hahkre pej? Ca ha pijamã imã to hahkre? Gapacta ne api ne icahê na jỹ, ne imã to hahkre — hane. Mã Pirip jàpir ne cahê na hỹr, mã cumã:

³⁴— Imã to hahkre, xà amji naa mã pê ihhôt? Nare xà ajteare mã jũm na pê ihhôt? — hane. ³⁵Mã Pirip te cumã Jeju jarên kam ihtêm, necumã:

— Ỡhỹ, pom jũm ita nee mã jũm nare, Jeju jarên mã he, ne curmã wa ite me hõmpun — hane.

³⁶Ne ma ajwar me mõi, mã ihtỳj Pirip cumã to hahkre to mõi, ne pea cõ jarare na me iwrỳc. Mã cupetycre ita Pirip mã:

— Cõ he, hõmpu. Ne imã Jeju na mehkwy mã ixàr prãm. Ca pijamã caxuw icumrã? — hane.

³⁷Mã Pirip cumã:

— Ca ha ampeaj kam Jeju to amji mã ahimpej, ne mehkwy mã axàrprãm, wa ha itỳj caxuw acumrã — hane. Mã cumã:

— Ỡhỹ, wa ha itỳj amji mã to ihmpej, ne ampeaj kam ri cupê Crixto pê Pahpãm kraa to ihkra, na wa itỳj ahna mehkwy mã ixàr prãm — hane.

³⁸Mã kujti to hàhhuc, ne ajwar cõ mã me iwrỳc, mãpea Pirip te cõ kam cupetycre ata cumrãr.

³⁹Ne cõ pê me hàpir, mã Pahpãm Carõ Pejti te maPirip japrõr ne to tẽ. Mã cupetycre te nee hipêr hõmpun nare, ne ampeaj kam Jeju pyrên hakry, mã ma hõ pjê wỳr tẽ. ⁴⁰Mã ihprõt pê Pirip Axoti jõ krĩ kam cator. Ne maXexa jõ krĩ wỳr tẽ, ne pry kôt krĩ ihcuhhê atajê cunea mã Jeju jarên to mõi.

Xawrô pintuw xà

Me Hàpên Xà 22.6-11; 26.12-18

9 ¹Ata jõ amcro kam ri Xawrô cormã Jeju namehkwy curan prãm to ipa. Mã Tamatcõ jõ krĩ kam hanea ne Jeju namehkwy jàhtõa ne mehkri. ²Cwỳrjapê ri Xawrô ma Pahpãm mã mehcajrên catêjê jõ pahhi wỳrtẽ, ne cute ahna hàhwỳr, quêcumã cute Jeju na mehkwy pro xà na ihkàhhôt to, quê mehpro pa. Mã hõ pahhi teTamatcõ jõ krĩ kam Juta catêjê te me cuprõn xà kam me hõ pahhi catêjê atajê mãihhôt, quê me cahyt, ne me Xawrô tehcajpa. Neme cupê Jeju na mehkwy xũmre me, pyjê me, mehpro ne mehuwapre, ne ajpên Krĩpinkrên wỳr meto pra. Hõhõ, pê me caxuw mehcajrên catêjê jõ pahhi mã ihhôt to hane, ne me cumã cugõ.

³Mã Xawrô na mehkwy ramã Tamatcõ jõ pry kôt, krĩ ata na me hàhtêp tu, mã krã, cõjkwa pĩn ampopràti ata te ahna ipixêr. ⁴Mã Xawrô pjê kam ihpỳm, ne cute cõjkwa pĩn jũm ata par, mã cute cumã harkwa to hajỳr:

— Xawrô, Xawrô, ampo na mã ca apu ito kên toapa? — hajỳr.

⁵Mã cumã:

— Me anõ mã ca? — hane. Mã cumã amjijarên to:

— Ipê Jeju, mãr ca ate apu ito kên ta! ⁶To xa ne krĩ mã axà, quê ha jũm amã ate ampo ton xà ata to awjarẽ — hane.

⁷Mã Xawrô na mehwỳ xũmre atajê cunea te amji mã me ipikrar, ne me ipêrkêt ne me ipêrkêatre. Ne ihtỳj cute me hõkre par, ne nee cute me jũm pupun nare. ⁸Mã pjê pê Xawrô xãm, ne into catac, ne nee irĩtnare. Mã cute me hũhkra naipyr, ne ma Tamatcô jõ krĩ wỳr me to mõ. ⁹Mã irĩt nare na amcro incrê, ne camajỹ ne apu Jeju to amji kampa, ne nee hàpàn nare, ne nee ihkõm nare, ne cama jỹ ne apu ajkampa.

¹⁰Mã Tamatcô jõ krĩ ata kam Jeju na mehwỳ nõ ita ihkrĩ, ne haprỳ te Anana. Ne irĩat kam cute Jeju pupun, mã cumã akij ne cumã:

— Anana — hane. Mã cumã:

— Ampo? Ita ri wa xa — hane. Mã cumã:

¹¹— Apu amji mã ahcuprõ ne ma Juta jũrkwa wỳr pry cuhtacti ata kõt tẽ. Curia ri, porpê Krĩjara kam Xawrô ihpỳm ata jỹ, ne apu imãihcakõc.

¹²Ne cute irĩat kam amji na apê Anana pupun, mãhỹrmã hàr ne cute into na cumã hũ xir, mã hacpỹa mãirĩt. Na ca ha caa tẽ, ne Xawrô na gũ xi ne caprã — hane.

¹³Mã Anana cumã:

— Ijõ Pahhiti, ramã mehcunea te me imã hũmre ita teKrĩpinkrên kam ampo cunea to kên ata na me harên, ne cute ame akwỳ to kêanre. ¹⁴Ne cute mehcajrên catêjê jõ pahhi kwỳ jõ kàhhõc pyr, neajpên to tẽ, Tamatcô jõ krĩ wỳr, cute me akwỳ te, ate mehtehcajpar xà na me awỳr atajêjacjên prãmte — hane.

¹⁵Mã Pahhiti pê Jeju te Anana mãn, ne cumã:

— Wa ite amji mã hũmre ata te ijarkwa na imprar catê na capi ne ahna hãm, mãr quê ijarkwa na mehcahkrit me, me cupê pahhi cati me, Juta catêjê mãihcakõc. ¹⁶He wa ha pa Xawrô mã ijàpên xà to hahkre, quê ha imã apê. Ne icwỳrjapê cupêcute amji na ihkên xà cunea pupun catê — hajỹr.

¹⁷Mã ma Anana mõ ne ikre mã hàr, ne cute Xawrõna hũhkra xir ne cumã:

— Itõ Xawrô, pom ate pry kõt Pahhiti pê Jeju pupun ita te ri ajpên awỳr ikujahêc, ca hacpỹa mã rĩt, quê hanea ne Pahpãm Carõ Pejti carõt ato hipu — hane.

¹⁸Mã ampo pê tep kà pyracti ita into pĩn cumã ihpỳm, mã hacpỹa mã irĩt pyrentu. Hamre, itajirõ pê mã ri Xawrô xãm, mã Anana te cô kam ihcumrãr. ¹⁹Mã hàpàn jirõ pê, hacpỹa mã ihtỳj taa to ihtỳj. Ne cute amji to amcro jãhtõa Jeju na mehwỳ kam, Tamatcô jõ krĩ kam.

Pê Xawrô Tamatcô jõ krĩ kam apu mõ

²⁰Xawrô te Jeju na mehwỳ na amji ton, neJuta catêjê te me cuprõn xàkam, ihcakõc kam ihtêm pyrentu, ne cute me cumã:

— Jeju pê Pahpãm kraa to ihkra — hajÿr.

²¹Mã mehcunea te me Xawrô par, ne amji mã me ipikrar, ne me ajpên cukij to:

— Pÿhàpà, mār hūmre ita pê Krĩpinkrên kam Jeju namehkwÿ curan catê ta? Pom hãn ne Jeju namehkwÿ pro ne mehcajpre, ne ma hõ pahhi cati wÿrme to ipa prãm ita? Taa mã ri cator — hajÿr.

²²Mã Xawrô amcro cunea kam me cumã carôt tÿaj kam hūjarên to ihcuhê tu. Ne cute hūjarên to:

— Ýhÿ, por pê rÿ pêa mã Pahpãm Crixto cator xà na to awjahkre ataa ri cator, ne cupêa ri Jeju — hajÿr. Ne cute Juta catêjê pê Jeju na mehkwÿ nare atajê mã caxwãm catia mã Jeju jarên. Mã nee jūm te cumã jū mãn nare, ne aracri mehkrĩ.

²³Mã ahna amcro jãhtôa jirô pê Juta catêjê te amji na me cuprôn, ne Xawrô curan na me ajpên par. ²⁴Mã Xawrô te amcro me caxwa cunea kam, krĩ cati jô kwÿc jarkwa mã me hikaj ne mehcuran prãmna, cute me hahkre pej. ²⁵Mã caxwa ata kam, Jeju na mehkwÿ kwÿ te kãhà catia kam Pawrô jÿr, ne ma krĩ pê, kên tekwÿc catia ata pê me to iwÿc.

Pê Xawrô Krĩpinkrên kam apu mō

Carati 1.15-24

²⁶Mã Xawrô ma Krĩpinkrên wÿr tē, cutecuri Jeju na mehkwÿ mã hàr prãmte. Mã Jejuna mehkwÿ ma ame hūpa. Ne nee mempar nare, ne nee cupêJeju na mehkwÿ na, cute amji mã me to hajÿr nare. ²⁷Mã Parnap te Xawrô tehcajpar, ne ma to mō, ne cute me to cuprôn, ne Jeju jarkwa na memprar catêjê mã Xawrô jarên, cuteme hahkre pej prãmte. Ne cute me cumã Xawrô te prykôt Pahhiti pê Jeju pupun, mã cute cumã ihcakôc na harên. Ne hanea ne Parnap te Xawrô Tamatcô jô krĩ kam Juta catêjê mã, Jeju jarkwa toihcakôc tÿaj na me cumã harên.

²⁸Jirô pê mã ri Xawrô te Krĩpinkrên kam me hūnār, ne ma mehkôtmō, krĩ cunea kôt, ne caxwãm catia mã apu Jeju jarênto mō. ²⁹Mã Xawrô me, Juta catêjê kwÿ pê Crec jarkwa to mehcakôc catêjê me, me ajpên mã me Jeju jarên xà atajê to me ajpên mã meharên to me mō. Ne ihtÿj me Xawrô curan to prãm. ³⁰Mã Jeju kam ajpên to mehkjêjê te ahna mempar, nema Xexa jô krĩ wÿr me Xawrôjaprôr. Ne ma Krĩjara jô krĩ wÿr mehkujahêc.

³¹Mã Jeju na mehkwÿ, Juta jô pjê me, Hípôjajo jô pjê kam, me ipinkrên, ne hanea neKrĩrĩtpej jô pjê kam, mehcunea pinkrênti. Mã nee jūm te ame to kên nare. Ne pê ajco me ajcamê, ne me hàhtô, pê Pahpãm Carô Pejti me to ihtÿj, na pê mehcunea ajco me Pahhiti pê Jeju kampa, ne amji mã me hūpa.

Pê Petrô Rita jô krĩ me Krĩmpejre jô krĩ kam apu mō

Me Hàpên Xà 3.1-10

³²Mã Petrô ihtÿj pjê cunea kam apu mō, ne amcro nōna ma Rita jô krĩ wÿr tē, cute curi Jeju na mehkwÿ amehkrĩ atajê pupun prãmte. ³³Ne

cute hũmrehapry te Enêj ata cukrã xà peacre, ne nee ipa nare atacajpar. Pê ramã Enêj ata hikwa xà ata kamahna caku ôjtô. ³⁴Mã Petrô te cumã harkwa to:

— Enêj, quê ha Jeju acaprã, ca ha axãm pyrentu, negikwa xà to ahcuprõ — hajÿr. Mã Enêj xãm pyrentu. ³⁵Mã Rita jô krĩ ata me, põ japry te Xaron jô pjêkam mehkri atajê te me ampo ton xà ata pupun, ne maJeju na mehkwy wÿrme ipipkjêr, ne cumã me hâr.

³⁶Mã Krĩmpejre kam Jeju na mehkwy nõ cahãj ihkri ata japry te Tapita Carãhkwÿj, ne Crec jarkwa na hapry te Torca, ne amcro cunea kam hõtpê me cumã ampo pej pit ton to ipa, ne me cupê hamreareatajê tehcajpar to ipa. ³⁷Ne amcro ata na Carãhkwÿj xà, ne ihtyc. Mãcute mehcuhhõn ne mehcũmpej, ne ma kÿj pê ikreaxwÿn kam me hir. ³⁸Mã Jeju na mehkwy te me Petrô teRita jô krĩ kam apu mör na me harên par. Pê Krĩmpejreme ajpên na pire mã krĩ ata xa, na ri cute Petrô japrôr to hÿrmã me hũmre to ipijakrut nemehkujahêc. Mã me tẽ, ne hÿrmã me cator, ne me cumã:

— ÿhÿ Petrô, ate amji kam gapac xàa to Krĩmpejre wÿr atêm pyrentu — hane.

³⁹Mã apu Petrô jãhcuprõn, ne ma me pra. Ne curime cator, mã cute me haprôr ne ma kÿj pê, ikre caxwÿn wÿr me to mō. Mã me cahãj wej pijapit atajê cunea Petrô na me ipixêr, ne ame amrãhti. Ne me Carãhkwÿj te apu ihtÿr ne mörrieria mã, hitô kà ton atajê jahkre, ne mehkà kwÿjahkre, ne ame amrã.

⁴⁰Mã Petrô te ikre caxwÿn pê mehcunea cator, neihkõn krã na hÿr, ne cute Pahpãm mã ihcakôc, neCarãhkwÿj tyc wÿr ipipkjêr ne cumã:

— Carãhkwÿj, to xa — hajÿr. Mã into catac, ne cutePetrô pupun ne hÿr. ⁴¹Mã Petrô te Carãhkwÿj jũ na ipyr ne hãm na ihtehcajpar, mã hãm. Mã cute Jeju na mehkwy cuneame, me cahãj wej pijapit atajê mea mã ahnahãhwÿr, ne cute me hũhkra mã cahãj tÿar na haxãr.

⁴²Mã me harên pejti ita Krĩmpejre cunea kôt ipicràn, mã me hàhtôa ne ihtÿj me Jeju to amji mã mehhimpej. ⁴³Mã Petrô curia ampo kà cajror catê japry te Ximãw ata jürkwa kam hàhhuc, ne curia cute cahê na amji to amcro jãhtôa.

Petrô me Coner

Ruc 7.1-10

10 ¹ÿhÿ, pê Xexa jô krĩ kam, Krĩritpej jô pjê kam, hũmre ihkri ata japry teConer. Ne cupê krãhtare catêjê to ihhimpej catê. Pê Prytikra jô pjê pê Roman catêjê jô pjê rũm cato. Ne cupê mehcahkrit atajê nõ, ne nee cupê Juta catêjê nõ nare. ²Ne pê ihtÿj ajco mehkra mea mã, Pahpãm to me amji kampa, ne me cumã Pahpãm kÿn. Ne ajco me Juta catêjê pê hamreare atajê tehcajpar to catia to ipa, ne ajco Pahpãm mã mehcahkôc. ³Ne amcro nõ na, pyt pejti kam, Coner te iriatkam

Pahpãm mã imprar catêjê nõ pupun, mã cõjkwa pîn cator ne hÿrmã hàhtêp ne cumã:

— Coner — hane.

⁴Mã cute Pahpãm mã imprar catê nõ atacupa kam hõmpun, ne ihcukij to:

— Ampo, Pahhi? — hajÿr. Mã cumã:

— ÿhÿ, Pahpãm mã ate amji kam gapac xà jahkre pej, ne ate me cupê hamreare atajê mã ampo pejti ton na, cute ato amji japackre. Cwÿrjapê ri apyrên Pahpãm jakry. ⁵Ne hamre, ita caxuw me jùm xũmre kujate, Krimpejre wÿr, quê hũmre japyrê te Ximãw Petrô ata japyrê. ⁶Por ampo kà cajror catê japyrê te haneane Ximãw ata jÿrkwa kam ri hàhhuc, cõxwa cahê na — hane.

⁷Ne ma Pahpãm mã imprar catê tẽ. MãConer te me hàpên catêjê to ipijakrut, ne hanea nekrãhtare nõ pyxit ne me cumã hàkjêr. Ne krãhtareita pê Coner tehcajpar catê, ne ihtÿj Pahpãm to amji kam hapac to ipa. ⁸Ne Coner te me cumã hÿjarên xà caxuw, cute ampopupun atajê cunea jarên. Ne ma cuteKrimpejre wÿr menchrê itajê kujahêc, mã ma me pra.

⁹Mã Krimpejre kam, amcro nõ na, ramã Petrô krãcajpuw pyt jÿ, mã ikre jimoc na, cute Pahpãm mãihcakõc prãmte hàpir, ne Pahpãm mã ihcakõc. Mã ramã Coner te Petrô wÿr mehkujuhêc atajê Krimpejre na me hàhtêp. ¹⁰⁻¹¹Mã ramã Petrô mã prãm, mã ihtÿj ampo krêr prãm. Mã cormã ame hõ toan kam, mã Petrô te iriat kam cõjkwa kre pupun. Mã cupêcupêhkãhti, ne catia to cati, ne hõxwahhi te cwat na hê, mã kÿj rùm, cõjkwa pîn ahpãr mã ajpên mõ. ¹²Ne cupêhkã ita caxwãm pê cute ampo pryre cunea pupun. Mã kam ampo pryre cunea, ne kam ampo kên pjê kam cajõhjõt to ipaita, ne kam ampo pryjara. ¹³Mã Pahpãm Petrô mã:

— Petrô, to xa ne ampo cura, ne krê — hane.

¹⁴Mã cumã:

— Pÿhàpà, ijõ Pahhiti! Jÿ wÿr wa amji mã hamã neampo kên ita nõ krê. Wa rÿ jÿ caxuw ite ampo kên krêr nare ita kam — hane. ¹⁵Mã Pahpãm hipêr cumã:

— Wa jamã ne ampo pej na harê, ca nee hipêrihkên na harên nare — hane.

¹⁶Hamre, cute cumã ihcakõc to incrê. Jirô pê mã ri cute cupêhkãhti ita to hacpÿa mã cõjkwa wÿr amji jaxàr.

¹⁷Mã Petrô cama apu iriat kam, cõjkwa kam cute ampopupun xà atajê to amji japackre to mõ, ne amji mã:

— Pÿhàpà, ampo to mã Pahpãm apu imãhahkre? — hane. Mã pyt jÿr xà ata kam, Coner te me hũmre kujahêc atajê harkwa mã me hàhhuc. Ne cuteme Ximãw pê pryre kà cajror catê ata jÿrkwa na me hàhcukjêr. ¹⁸Mã cute me cumã harên, mã ma hÿrkwa ri mecator, ne cute ikrea kam, me jùm ita mã hàkjêr, ne me jùm ata cukij to:

— Xà ajkĩ ita ri mã hũmre japrỹ te Ximãw Petrô atajãhhuc ne apu mõi? — hane.

¹⁹Mã Petrô cormã apu cute ampo pupun xà ata to amjijapackre to mõi. Mã Pahpãm Carõ Pejti cumã:

— Awpa! Ita ri me hũmre incrê, ne ame anahãhcukjêr to me ipa. ²⁰Apu ahcuprõ ne wrÿ, ne mehkõt mõi. Nee ca apu gũpar nõ nare, ne nee ame hũpa nare. Ampo na? Itea wa awÿr mehkujahêc — hane.

²¹Mã Petrô wrÿc, ne me hũmre atajê mã:

— Xà ina ca ame ahcukij? Ampo wÿr mã ca ita ri me mõi? — hane.

²²Mã me cumã:

— Ýhÿ, pahhi Coner te ri awÿr me ikujahêc. Ne Coner itapeaj, ne cupê Pahpãm to amji kam hapac catê impeaj, mãJuta catêjê cunea me kampa. Mã Pahpãm mã imprarcatê cõjkwa pĩn cator, ne apu cumã ana awjahkre, quê ana ahwÿ, ca hũrkwa ri acato, quê akampa, ate cumã ampo jarên xà atajê na — hane.

²³Mã Petrô te me hũmre atajê mã me hàr na hũjahkre, mã me hàr, ne caxwa ata kam cahê na me hàhhuc. Mã me ahna apê, mã ame hàhcuprõn, ne ma memõi. Mã Jeju na mehkwỹ kwÿ, Krĩmpejre kam mehkrĩ atajê, hanea ne mehkõt me mõi. ²⁴Me mõi ne me ahna apê nõ ma Xexa jõ krĩ kam me cator. Mã ramãConer te mehkjêjê me, me hõ ikwÿ nõ peaj catêjê me, me hator, mã ramã cute me cuprõn ne me Petrô jikaj. ²⁵Mã ramã Petrô to me mõi, mã hàr, mã Coner mõi ne cute ihcajpar, ne cuna mã ihkõn krã na hÿr. ²⁶Mã Petrô te hacpÿa mã hãm ne cumã:

— To xa, nee mã ipê Pahpãm nare. Ampo na? Hanea neipê me axũmre nõa wa — hajÿr.

²⁷Mã Petrô apu Coner mã ihcakõc jirõ pê mã, ma ikre mã me hàr. Mã me hàhtõa te me cuprõn tu curi. ²⁸Mã mehcunea mã awjarê, ne me cumã:

— Ramã me amã Juta catêjê te amji kam hapac xãjahkre pej. Ne jũ wÿr quê mehcahkrititajê me, me cuprõ ne me ajcacwa. Ne Pahpãm te quêt imãmehcunea to hahkre to hajÿr he, wa nee amji kĩnte hipêr jũm kên me, ihtũm na, to amji kam ijapacnare. Ita to ri Pahpãm te curmã imã hahkre. ²⁹Na ca ate me ina gãhwÿr, wa ajpên ite amji kamijapac xà impejti na prãm to wa mõi. Na wa itÿj amjijahkre pej to prãm, ampo na mã ca ate me ina gãhwÿr? — hane.

Pê Coner Petrô mã amji jarê

³⁰Mã Coner te Petrô mã ihcakõc, ne cumã:

— Ramã ina amcro incrê, wa ita ri ijũrkwa kam jÿ, ne pyt pejti kam apu Pahpãm mã icakõc. Mã ihprõt pê hũmre ita te ihkã jakati ihpràti itato ihkã, ne icuna mã cator, ne cute imã hũjarên to:

³¹— “Coner, Pahpãm te acakõc xà impar, ne cute ato amji japackre, ca ate me cupê hamreare atajê mã cute ampo na ihprãm ata jõr na. ³²Ne me

jũm kujate, Krĩmpejre wÿr, quê me jũm xũmre japrÿ te Ximãw Petrô ata japrô. Ne Ximãw nõapê ampo kà cajror catê jũrkwa kam rihãhhuc, cõxwa cape na” hane. ³³Na wa ite ana ijãhwÿr pyrentu. Mã ate to hamãrti mã, ne ajpên tê ne acator, ne ahnaa ri impeaj to impej. Ne hamre, ramãmehcunea te me cuprõn, Pahpãm cuna mã. NePahpãm te amã harẽn ne amã to hahkre atajê par prãmte, wa ramã ite me cuprõn. Na ca ha ate imparxà ata jarê, wa me akampa — hajÿr.

Pê Petrô me cumã hũjarên capô

Roman 2.7-11; 1 Timot 2.1-6

³⁴Mã Petrô me cumã:

— Ýhÿ, he ita caxuw Pahpãm mã mehcunea pipên pit naimã hahkre pej. Pahpãm te ramãcumã mehcunea kĩn pipên pit to imã hahkre, na ri imã hahkre pej. ³⁵Ampeaj kam, quê ha pjê cunea kam jũmjê mã Pahpãmkin, ne me cumã kam hapac prãm, quê ha Pahpãm jũmjê atajêpupu, ne ihtÿj jũmjê atajê na amji capa. ³⁶Ne ramã cute me ikwÿ pê Juta catêjême, me pahcunea mã Jeju kujahêc, me pahcarĩcti prãmte. ³⁷Ne ramã ate me Jejujarên pejti ita par, ne me hahkre pej, por pê Jowãw ajcoJeju pê me pahcunea jô Pahhiti na me cumãharên to ipa, ne cõkam ajco mehcumrã. Ne pê Jeju Naxare jô krĩ pĩn cato, ne ajco mehcunea mãihcakõc to ipa, Hĩpõjajo jô pjê me, Juta jô pjê kam. ³⁸Ýhÿ, pê Pahpãm Jeju mã Carõ Pejti mecarõt tÿjti gõ. Pê Carõ Pejti jarkwa kõt ajco hàpên xà impejti ton to apu ipa. Ne ajco Pahpãm jarkwa kõt mentête me curê xwÿn carõ kên to põj to ipa. Atajê na ramã me amã hahkre pej.

³⁹— Mã me ikwÿ te Krĩpinkrên me ipu na krĩ kwÿ atajê cunea kam, cute ampo ton xà atajê cunea na me hõmpun. ⁴⁰Mã cute pĩ na me inxõr, mã kamajêt, ne ihtyc. Mã cute me harêt, mã ahna amcro incrê, mã Pahpãm te hacpÿa mã to ihtĩr, ne ma meiwÿr ihkujahêc. ⁴¹Wa me pa pit te me hõmpun, mã nee mehcunea te me hõmpun nare. Mã cute hacpÿa mã ihtĩrjirõ pê me pa pit mã amji to ipipê, ne meicape na hàpàn ne ihkõm, wa ite me hõmpun. ⁴²⁻⁴³Ne ampo na ri Jeju me iwÿr cator? Pahpãm te mam me icapi, ne meito caprãr, ite mehcunea mã Jeju pê me pahkritxwÿ na harên to ipa xà caxuw. Ne hanea ne cute Jeju to me pahcukij ne me pahto ipicokjêr catê na hãm na, me cumã harên xà na amji na me icapi. Pê rÿ pêa mã Pahpãm jarkwa na mehhõc catêjêajco Jeju jarên to ame ipa, ne me harên to:

“Ýhÿ, quê ha ihtÿj amcro nõ na jũm me awÿr cato.

Came akên jicu, ne hÿrmã me apkjê, ne me kampa, mãr quêate me to kên atajê to tojnõ ne hicu, ne me ana amji capa” hane.

— Ita na pê Pahpãmjarkwa na mehcakõc catêjê rÿ pêa mã mam Jeju tomehcakõc. Ne Pahpãm te Jeju to me pahcukij catê. Ne taa mã quê

haamcro nõ na me pahpupu ne cormã me pahcuneatîr itajê me, ramã me pahtyc itajê mea mã me pahcukij. Me pahtiar kam, pahte me ampo kênton, ne pahte me ampo pej ton ata na, me pahcunea cukij, cute me pajahkre pejprãmte. Ne ite me amã itajarẽn xà caxuw ri Pahpãm te me ipyxwÿr — hane.

Pê mehcahkrit hanea ne me Pahpãm Carõ Pejti incwa

⁴⁴⁻⁴⁶Mã Petrô cormã apu ihcakôc, ne apu ita jarẽ, mãPahpãm Carõ Pejti me hipôc ri hàr. Ne cute, por me Petrô kampa atajê cunea mã amji jôr. Mã mehcuea te me to ihcakôc kam ihtêm. Ne Pahpãm cati ne impej na me harẽ. Ne me harkwa pihho cunea to mehcahôc. Mã cute me Krîmpejre pîn, Juta catêjê kwÿ pêJeju na mehkwy te Petrô pynâr atajê to amji mã me ipikrar. Ne me ajpên mã:

— Pÿhàpà, xãmte Pahpãm te hanea ne mehcahkrititajê mã Carõ Pejti jôr? — hane. MãPetrô te mehcuea mã harên to:

⁴⁷— Hanea ne mehcahkrit itajê teihtÿj me Pahpãm Carõ Pejti incwÿr to hajÿar xà, pom pê cu me cumam me cucwahe. Xà quê ha ajkî jûm cô kam me cumrâr têtémehcahpêrta? Hâpà! — hajÿr. ⁴⁸Ne cute cô kam, Jeju jarkwa kôt, mehcumrâr na me cumã harkwa hyr. Mã harkwa kôt cute mehcumrâr. Jirô pê mã cute me, Petrô te hipêr me cahê na amji to amcro nõ kujahêc prãmte, me ahna hàhwÿr. Mã curiame cahê na hàhhuc.

Pê Petrô ampo na amji jarẽ

Me Hàpên Xà 10.1-48

11 ¹Mã Juta jõ pjê kam Jeju jarkwa na memprar catêjê atajê te Coner me, mehkra pê mehcahkrit atajê tehajÿar ne Pahpãm jîkjê rûm me hàhhuc ne mehkwy mãmehcunea xâr na cute me harên par. ²Mã Krîpînrên kam Petrô cator. Mã Jeju na mehkwy te me Mojxe xwÿ kam me hapac prãmatajê te me Petrô cukij, ne me cumãn to:

³— Pÿhàpà, ca mehcahkrit itajêkam gâhhuc ne me cape na gâpàn, ita na ihkaj na! Rÿ pêa mã pê Pahpãm Mojxe xwÿ to ihhimpej, ne me pamãawjarê, cu nee mehcahkrit atajê cape naame papa nare — hane.

⁴Mã Petrô te cumã kat kam ampo cunea ton atajê na, me cumã amji jarên to impejti partu, ne me cumã:

⁵— Ýhÿ, wa Krîmpejre kam apu ipa, ne Pahpãm mãicakôc, ne iriãt kam ite ampo pupun. Ne ampo ita pêcupêhkãhti pyrãac, ne côjkwa pîn iwÿr iwrÿc. Nehôxwahhi te cwat itajê na hê, wa ite ihcunea kam apêhti na hõmpun. ⁶Ne kam iriãt, ne ite kam ampo pryre cunea pupun. Hõmpry tãmre me, ampo kên pjê kam cajôhjôt to ipa itame, pryrejara me, ite ihcunea pupun. Pom pê hanea ne Pahpãmam ampo pryre kur tète me pamã atajê, wa ite hõmpun. ⁷Ne ite côjkwa rûm jûm jôkre par, mã imã: “Petrô, to xa ne atÿj ampo cura ne krê” hane.

⁸— Wa cumã: “Pahhiti, jũ wÿr wa amji mã hamã ne me iquêtjê te me imã ampo kên cawpa xà itajênõ krê. Wa rÿ jũ caxuw ite ampo kên krêr nare ita kam” hane.

⁹— Mã hipêr cõjkwa pîn imã: “Wa jamã ne ampo pej na harê, ca neehipêr ihkên na harên nare” hane. ¹⁰Ne cute imã harên to incrê, mã cupêhkà tehacpÿa mã amji jaxàr, cõjkwa wÿr.

¹¹— Me ajkaam mã Xexa jõ krí pîn, cute iwÿr me hũmre to incrê ne mehkujahêc atajê me cator. ¹²Mã Pahpãm Carõ Pejti te, ite pa nare to imã ihcakôc, ne ikujahêc, wa ma mehkôt Xexa jõ krí wÿr mō. Ne cute me xêj itajê pê Jeju na mehkwy Krímpejre kam, ne hanea ne ma me ikôt me mō. Wa me icunea curi me icator, ne Coner jürkwa mã me ixàr.

¹³— Mã Coner te me imãcõjkwa pîn Pahpãm mã imprar catê te hürkwa kam cumã amji pêr, ne cumã hũjarên na me imã harên. Cute cumã hũjarên to: “Hàpà, Krímpejre wÿr jũm kujate, quê tẽ ne hũmre japrÿ te Ximãw Petrô atajaprô. ¹⁴Quê cato, ne me acunea te Pahpãm to kên jahpan xà na, me akên catia mã me axàr xà ata pê, cute me apytâr xà to me amã hahkre” hajÿr. Hõ, Coner te me imã hũjarên to hajÿr.

¹⁵— Na wa ite me cumã Jeju jarên kam itêm. Ne cormã ite icakôc kam itêm, mã por pê mam Pahpãm Carõ Pejtime pahwÿr wrÿ, ata na ri me pahcuxà me hÿrmã iwrÿc. ¹⁶Na wa ite, pom pê Pahhiti Jeju me pamãhũjarên to: “ÿhÿ, pêJowãw pê cõ kam me acumrãr catê. Ne Pahpãm quê hajũ caxuw me amã Carõ Pejti kujate, quê ha taa amjicarôat kam me acumrã” hane ata to, ite amji japackre pyrentu. ¹⁷Pom pê mam Pahpãm me pamã Carõ Pejtigõ, ata cuxà hanea ne cute mehcahkritmã Carõ Pejti jõr. Ne Pahpãm te me cumã hõr ita kam, jũ wÿr wa Pahpãm cuna mã ikên to amji kampa — hane.

¹⁸Hõ, Petrô te me cumã hũjarên to hajÿr, mã mehcunea te me kam hapac, ne me cumãn jicu, ne ramã ajtea mã me, ne ampeaj kam cute Pahpãm pejna me harên kam to ihtêm. Necute me hũjarên to hajÿr he:

— Tahnaa mã, Pahpãm te hanea ne mehcahkritto impeaj to impej. Naquê ha mehkên ton jicu, ne Pahpãm mã me amji jarê, quê ha cute me to kên atajê cunea jicu ne to tojnõ. Na quê ha hanea ne Pahpãmcahê na ame ipa rohnÿtti mã — hajÿr.

Jeju na mehkwy Antijoc jõ krí kam

Me Hàpên Xà 4.36-37

¹⁹ÿhÿ, Tewãw curan xà jirô pê mã cute me Jeju na mehkwy to kên kam mehtêm. Mã Jeju na mehkwy ma amehcahkũm neame ipicràn. Ne ma Kuhkũmtyc jõ pjê wÿr me pra, mã itajê ma Xipre jõ pjê wÿr me pra, mã itajê ma Antijoc jõ krí wÿr me pra. Ne cute me cupê Juta catêjê mã pit mã me Pahpãm jarkwa jarên, ne nee mehcahkrit atajê mã harên nare. ²⁰Mã pom pê Xipre jõ pjê me, Xiren jõ krí pînme cato atajê kwÿ kwÿ,

ma Antijoc jõ krĩ wÿr me pra ne me cator. Necute ajtea mã hanea ne mehcahkrit mã Pahpãmjarkwa jarën, ne me cumã Jeju pê me pahkrixwÿ jarën xà impejti jarën. ²¹Ne mehkwy atajê pê Pahpãm Carõ Pejti me cumã amji gõ, mã carõat kõt ame ipa. Cwÿrjapê ri me hàhtõa necute mempar, ne hÿrmã me ipipkjêr.

²²Mã ma me harën picràn, ne ma Krĩpinkrên kam cator, Jeju na mehkwyte cuprõn xà kam, na ri ma cute me hÿrmã, Antijoc jõ krĩ wÿr Parnap kujahêc. ²³Mã Parnap curi cator, ne cute Pahpãm te me toimpejti, ne cute Pahpãm te me ahna amji caxàr, mãampeaj kam me hakry na me hõmpun. Ne cute ita kam me to incrà tu to mehcunea japackre, mãr quê me Pahpãm kampa, ne cute me amji kamme hapac xà cunea to me Pahpãm caca xà pynã. ²⁴ÿhÿ, pê Parnap ita pê hÿmre impejti, ne pê Pahpãm Carõ Pejti cumã amji gõ ne amji jõrtu, na pê hãn ne Jeju to amji mã ihmipej to tÿj. Neincwÿrjapêa ri me hàhtõa ne Pahpãm wÿr me ipipkjêr.

²⁵Jirõ pê mã ri, ma Parnap Krĩjara wÿr mõ, ne kam apu Xawrõ japê, necute ihcajpar, ne ma Antijoc jõ krĩ wÿr me tê. ²⁶Ne caku pyxit ata na cute me cuprõn, cuprõn xà kam, ne cute me hàhtõa mã Pahpãm jarkwa to hahkre. Ne Antijoc jõ krĩ ata kam, pê mam Jeju kõt me ipa catêjê japrÿ to ajco me “Jeju na mehkwy” hane.

²⁷Mã amcro ata na Pahpãm jarkwa to mehcahcõc catêjêkwÿ Krĩpinkrên pĩn me mõ, ne Antijoc jõ krĩ wÿr me cator. ²⁸Ne pyxit ata pê haprÿ Agap, ne cator ne xa ne Pahpãm Carõ Pejti jarkwa kõt me cumã awjarê, ne me cumã:

— ÿhÿ, quê ha pjê cunea kam prãm — hane. Ne porCrawti pê Roman catêjê jõ pahhiti jõ caku ata kam pê ita hane.

²⁹Mã Jeju na mehkwy teJuta jõ pjê kam Jeju na mehkwy tehcajpar na me ajpênpar. ³⁰Ne ahpÿanre na, me pyxit ne cute me ihpore jõr par, ne mempeaj kam me cugõ. Ne cute me ihpore ata to Parnap me Xawrõ kujahêc, cute me Jeju na mehkwy to mehhimpej catêjê mã hõr xà caxuw.

Hipêr ihkên xà

12 ¹ÿhÿ, pê amcro ata na pjê jõ pahhi ata haprÿ Heroti, ne cute Jeju na mehkwy na harkwa hyr, cute ameto kêanre prãmte. ²Ne Heroti te Jowãw tõ pê Tijac na harkwa hyr, quê mehpro ne mehcura, wapo xwahhihti to. Mã cutemehcuran. ³Mã Juta catêjê mã cute mehcuran ita na kĩn. Cwÿrjapê riHeroti te hajÿar ne hipêr Petrõ pro, ne mehuwapre ne me haxàr na harkwa hyr, Juta catêjê pijacri xà jõ amji kĩn jõ amcro ata kam. ⁴Ne cute krãhtare pê me hamãr catêjê te tejixêj jÿhkra mã haxàr, ne me cumã:

— Me hamãr peaj ne, quê nee jÿ kam ihtêm nare, nãmri amji kĩn jirõ pê wa ha me cuna mã hãm, neihcukij, ne ihcura — hajÿr. ⁵Mã Petrõ

nõ, mã hamār catêjê ihtÿj mehamã. Mã Jeju na mehkwy ihtÿjPetrô na Pahpãm na me ahwÿ, quê nee me Petrô curan nare.

Petrô me hacjên xà pê cato

⁶Ne amcro ata na pahhi Heroti te Petrô cukij, ne mehcuran xà jôcaxwa ata kam pê me hamār catêjê cote na nõ ne gôr. Pê wakÿre ajkrut ne ihcajpre, ne cormã harkwa mã hamār catêjê ahna mehcuhhê. ⁷Mã ihprôt pê caxwa ata kam, Pahpãm mã imprarcatêjê nõ ata còjkwa pîn me hacjên xà wÿr iwrÿc, ne cute cumã amji to ipipê. Mähàhcujiro kam apêhti pyrentu. Mã cute Petrô jikre kamihtat, ne ihcujiro ne cumã:

— Hã, axãm pyrentu — hane. Mã wakÿre teihcajpre itajê cunea apu ipijaxwÿr. Mã cormã ihtÿj hamār catêjê ame hikwa ne ame gôr.

⁸Mã Pahpãm mã imprar catê cumã:

— Atu na hê xà to apre, ne gô par kà mã amjijaxà ne ahna to huwapre — hane. Mã cute ahna to huwaprepar mã cumã:

— Gô hitô kà mã amji jaxà ne ajpên ikôt mô — hajÿr.

⁹Ne ma mam Pahpãm mã imprar catê cator, ne cumã mô, mã hapu na Petrô ihkôt mô. Ne nee cator xà ata na cute amji jahkre pej narekam, ihtÿj ipimtir na apu amji cãmji. ¹⁰Ne ma ihkôt mô, ne cute me hamār catêjê cuhhê xà jakren, ne hirô pê ihnô ita jakren, ne ma wakÿti teharkwa catia ata wÿr me mô. Mã amjia kôtcute me cumã amji jihê mên, mã ma me cator. Ne ma krī cape kôt me mô, mã ihprôt pê ma Pahpãm mã imprar catê tē. ¹¹Mã cormã Petrô te amji cajpêr ne amji mã:

— Pÿhàpà, xãmte ampeaj kam ri Pahpãm mã imprar catê te Heroti me, Juta catêjê jô pahhi kwÿ jühkra pê icaxàr! Nee mã ijôt kam nare, ne nee mã ipimtir kam nare — hane.

¹²Ne cormã cute to amji japackre, ne ma Marij jürkwawÿr tē, por Jowãw Macô menxi ata jürkwa wÿr. Nehÿrmã cator, mã cormã cute me cuprôn ne mehkrī, ne ma hôtpe Pahpãm mã me Petrô cajrên. ¹³Mã pea Petrô te me cumã harkwa cahhyr kam ihtêm. Mã cuprÿre japrÿ te Rotihkwÿj te impar, ne ma hÿrmã tē ne cute ihcukij, ne cumã:

— Me anô mã ca? — hajÿr. Mã cumã:

— Pa — hane. ¹⁴Mã cute impar pyrentu ne hakry mã ma ipicahur, ne nee cute cumã hihê mên nare, ne ma tē ne ame cumã harê, ne me cumã:

— Ma xà, pô pê Petrô harkwa mã xa — hane.

¹⁵Mã me cumã:

— Hamreare, ca apu ato kam waj — hane. Mã me cumã:

— Quê, wa nee apu ito kam waj nare, ne nee wa apu ipimtirnare, ampeaj kam wa me amã harê. Ma xà, pô pê xahe! — hane. Mã me ajpên mã:

— Hamre, Petrô carô mormô xa — hane. ¹⁶Mã cormã Petrô apu harkwa cahhy, mã cute me cumãharkwa jihê mên, ne me hõmpun, ne me amji mã ipikrar. ¹⁷Mã cute hühkra to mehcuhhêc ne me cumã:

— Me kêt, ne me ankrê, wa me amã amji jarê — hajÿr. Mã me kêt, mã ame cumã Pahpãm mã imprar catê kujahêc, mã cute me hacjên xà pîn to cator na, ame cumã amji jarê. Ne amji jarên kôt me cumã:

— Ca ha me anõ tẽ, ne Jeju na mehkwy to ihhimpej catê, pê Tijac ata me, me ikjêjê mã ijarê — hane. Nema jũ kam tẽ.

¹⁸Mã apê, mã me hamãr catêjê te Petrôjapê me amji caprãr, ne me cupê amjijahkre kêatre. ¹⁹Mã Heroti te Petrô na hàhcukjêr to mehkujahêc. Mã nee cute me Petrô mã cator nare, mãHeroti te Petrô na me hamãr catêjê cukij, mã nee jũmte cumã harên nare. Na ri cute me tejixêj itajê cunea naharkwa hyr, quê me hipej, mã cute me hipej tu. Jirô pê mã ri, HerotiJuta jô pjê pê cator, ne ma Xexa jô krĩ kam hàhhuc, ne jũ mã curi cute amji to amcro ton.

Pjê jô pahhi pê Heroti tyc xà

1 Petrô 1.24-25

²⁰ÿhÿ, ampeaj kam ri, Heroti mãKên jô krĩ me Teppro jô krĩ kam mehkri catêjê kam incryc. Ampo na? He mehkwy japyre mã me cumã ihpore jôr prãm to me ipa, cwÿrjapê ri ame kam incryc. Na ri krĩ jô pahhi catêjêatajê te amji to cuprôn, ne ma Praxô pê Heroti jarkwa kôt mehcunea to ihhimpej catê ata wÿr me mō. Ne hÿrmã me cator, ne ame ajpên mã ihcakôc, cute hacpÿa mã ajpên to me hō kwÿ nôprãmte. Ne ampo na ri cuteme ajpên to hajÿr? Nee mã ampo na nare. Pê Heroti pê pahhi ata jô pjêa pîn ajco me cumã me hō to hapôj, cwÿrjapê pê me ajpên to hane. ²¹Mã Heroti te me cumã ihcakôc xà na me cumã amcro hyr, mã ramã amcro hyr xà ata kam hàhhuc. Mã cutehō pahhi kà impejti ata mã amji jacjên ne to amji cũmpej, ne pahhi krĩ xà catia ata kam hÿr, ne cute me cumã ampo kwÿ to ihcakôc to irya. ²²Mã cute mempar pejti atajête ihcakôc ata jahpan xà na me cumã caràr ne me cumã:

— Pÿhàpà, nee mã me hũmre nō ihcakôcnare! Me pahpãm nō mã ca ajte acakôc! — hane. Mã Heroti teita par, ne cumã amji jarên xà ita na ihkĩn.

²³Mã cute cupê Pahpãm na me harên ata na, ihtÿj me to tojnō, na ri ihtÿj cupê Pahpãm na me harê. Cwÿrjapê ri cōjkwa pîn Pahpãm mã imprar catê te to kên pyrentu. Mã cutō te ihkrêr mã ihtyc.

²⁴Pê ajco Pahpãm jarkwa ma ihkà to mō, ne ipicràn to mō.

²⁵Mã Parnap me, Xawrô te me hàpên xà krã curan, nemehkjêjê mã ihpore jôr, ne ma Krĩpinkrên pĩnhacpÿa mã Antijoc jô krĩwÿr cute me amji jaxàr. Ne cute me Jowãw Macô japrôr ne ma me to mō.

Pê Parnap me Xawrô hàpên kam me tẽ

Me Hàpên Xà 9.15-16; Roman 1.1

13 ¹ÿhÿ, Antijoc jô krĩ kam Jeju na mehkwy kam, hōtpêPahpãm jarkwa to mehcakôc catêjê me, me cumãampo to hahkre catêjê

te xïc atajê japyrê te hajÿr he: Parnap me, Ximãw japyrê krut te Tycre me, Rutikwÿj pê Xirencatêjê nõ ata me, Manem, por pê me hõ pahhi Heroticape na amji to ajpa ata me, Xawrô. Atajê pê ri me cumãampo to hahkre catêjê. ²Mã amcro nõ na, Pahpãm pê Pahhiti to ame amji kampa, ne ame cumã ihcakôc xà caxuw ame ajcri, ne nee amehàpàn nare. Mã PahpãmCarõ Pejti te me cumã:

— Me imã Parnap me Xawrô ta. Ampo na? Wa ramã ite me hàpên xà nõcaxuw amji mã me capi — hajÿr.

³Mã cormã me ipijacri xà ata kam, cute Pahpãm mã meParnap me Xawrô na mehçakôc, jirô pê mã ri cute me ahna hũ xir, nemehçajrën jirô pê, ma cute mehkujahêc.

Pê Xawrô me Parnap Xipre jô pjê kam ame mõ

Me Hàpên Xà 8.9-24

⁴Mã Pahpãm Carõ Pejti te Parnap me Xawrô kujahêc, mã ma Xeruxij jô krî wÿr me tẽ, ne curia ri cute me pàr kre pro, ne ma me tẽ, Xipre jô pjê pê cô jipôc ri pjê ata wÿr, ne me cator. ⁵Ne krî japyrê te Cõjarô jô krî mã me cator, ne cute Pahpãmjarkwa to mehçakôc kam mehtêm, Juta catêjê te cuprônxa kam. Pê hanea ne Jowãw Macô apu mehkôt mõ, cutemehtehçajpar, ne me Jeju pê me pahkritxwÿ jarên xà impejti incràn prãmte.

⁶Ne ma cô jipôc ri pjê ata wÿr me irêr, ne haneane ma krî japyrê te Papo ata mã me cator. Mã Papo jô krî ata kam hũmre jũxy xi japyrê te Parjeju ata ihkrî. Ne Crec jarkwa na çaj ata japyrê pê Erima. Ne cupêJuta catêjê nõa ne ihkêanre, ne ajco ihkrî ne mehçunea mã ihhêj. Pê ajco me cumã ihhêj to:

— Ipê me amã Pahpãm jarkwa to icakôc catê — hane. ⁷Ne cupê pjê ata jô pahhi jô ikwÿ nõ. Mã pjê jôpahhi ata japyrê te Xerjô, ne cupê hũmre krã kreti. Ne cute Parnap me Xawrô na hàhwÿr, cute Pahpãm jarkwana hũpar prãmte.

⁸Mã hũxy xi ata ma apu Jejujarkwa na memprar catêjê caca. Ne ihtÿj cumã pahhi ata te Jeju jarên xà ata caca na to prãm. Mår quê nee pjê jô pahhi ata to amji me ihhimpej nare. ⁹Pê Xawrô japyrê nõ pê Pawrô, ne kam Pahpãm Carõ Pejti te hipu tu, mã cute Erima ata pupun tÿjti, ¹⁰ne cumã:

— Apê me pahçurê xwÿn pê Xatanaj kra. Ne apê ampopejti to kên catê, ne akêan to akên, ne ampeaj kam ahêj xi. Ampo na? Apê ampo pejti kèhkên catê, na ca gõtpe Pahpãm caca xà impejti to kên to apa. ¹¹Na quê ha ita caxuw ato hy. Ca ha ato tũmpyrentu, ne ato tũm ita na jũ mã ana amcro, ca ha cormã hipêr pytpupu — hane. Mã hũxy xi ita te amji çajpêr pyrentu, mãramã into kam awcapàtkô to mõ, mã cute amji jacjên kamihtêm, ne ame hapê hàpên to mõ, jũm te hũhkra naipyr ne apu to mõr prãmte.

¹²Mã pjê jô pahhi te ita pupun, ne ihtÿj ampeaj kamcaxwãm catia mã Pahpãm jarkwa par, ne amji mã to ihhimpej. Ne amji mã ipikrar, ne jÿ ne amji mã:

— Ampeaj kam Jeju jûjarën xà pihho ne impejti pit, na wa ha itÿj ita caxuw Jeju to amji mã ihhimpej — hane.

Pê Pawrô Pixitij jô pjê kam apu mō

Me Hàpên Xà 15.38

¹³Mã Pawrô me, me mōr catêjê me, pâr kre mã mehâr, ne ma Papo pîn, krî nõjapry te Pjêjôti ita me, Panpir jô pjê wÿr me tē, ne me cator. Mã Jowâw Macô te mehhyr ne ma hacpy mã amjijaxâr, Kripinkrên wÿr. ¹⁴Mã ma ihtÿj mehtēm kam cute me to incrà tu, Pjêjôti jô krî pîn, ne ma Antijoc jô krî wÿr, Pixitij jô pjê wÿr meator. Ne jû mã amcro mã, mehkôt xà pê xap jô amcro na, ma Juta catêjê te cuprôn xà wÿr me mō, ne me hâr, ne me hÿr. ¹⁵Mã mam jūm ita te menquetti Mojxe jô kàhhôcahyt, ne ihkôt cute me Pahpãm jarkwa na mehcaôc catêjêjô kàhhôc cahyt. Jirô pê mã ri, cute me cuprôn xàjô pahhi kwÿ te me hûjarën na me mēn, ne me cumã:

— Hã, me ikwÿ, xà hōtpê me amã ampo pejti jarën xà? Gapacta ne me imã harē, wa me awpa ne me ijakry — hajÿr.

Pê Pawrô ame cumã Jeju jarē

¹⁶Mã Pawrô xãm ne cute hūhkra to mehcuhhêc, neihcaôc kam to ihtēm ne me cumã:

— Ýhÿ, me apê Ixaher catêjê pê Juta catêjê me, me apê mehcahkrit atajê me, pjê nõ rūm me acator atajê me, me amã Pahpãm kîn catêjê atajê, me ikampa. ¹⁷Ýhÿ, pê Pahpãm amji mã me papê Ixaher catêjêcapi. Ne hanea ne amji mã me panquêtjê me, me pampupxwÿjêcapi, ne me to ipicamēn to mō. Pê Ejit jô pjê kammehkrî, pê me to ipicamēn to mō catia to cati. Jirô pê mã pê ihtÿj Pahpãm carôat kôtEjit jô pjê pîn me to cuto. Ne ma me to mō, pjê impejtijapry te Cana jô pjê ata wÿr. Pê nee pry kôt me Pahpãm par nare, ne ame to kên. ¹⁸Pê Pahpãm pôti kam hamreare ata kam me cumã hūcanâr to caku to cwarēnta. ¹⁹Jirô pê mã pê Pahpãm Canãn jô pjê kam krîxàre te xet atajê to acto, ne me hipej tu. Hamre, pê me panquêtjê mã pjê ata jahkre. Ne cute me cumã hahkre jirô pê mã ri me ahna caku te cwatxēnta ne ihkôt xīncwēnta mã cormã cute me cumã hōr.

²⁰— Pê Pahpãm ajco me cumã me to ihhimpejcatêjê pyxwÿr to mō, ne ahnaXamer pê mam Pahpãmjarkwa to ihcaôc catê ata jô amcro kam to ahtwÿ. ²¹Pê me hō pahhi cati na me Pahpãm wÿ. PêPahpãm Xawrô xwÿ pê Quiti kra, pê Pēnjamî tàmwxÿ tàmwxÿ nõ to me cumã me hō pahhi cati na hãm, pê ihhimpej to caku to cwarēnta. ²²Jirô pê mã pê Xawrô nee

Pahpâmpar kam to incrà nare, cwÿrjapê pê pahhi tête me camê, ne haxà kam Tawi xãm, mehõ pahhi cati na. Pê ampeaj kam Pahpãm mã Tawi kîn. Na pê ramã harên to hane he: “Ûhÿ, Tawi pê Jexê kra ata, ito pit mã amji kam hapac to ipa. Ne ite ampo na prãm atajê to pit mã hàpên to ipa” hane.

²³— Pê rÿ pèa mã ramã Pahpãm jùm te me pahkên pê me pahpytâr catê ata to awjahkre. Ne Jeju pê Tawi tàmwxwÿ tàmwxwÿ nõa ata to pê me pamã awjahkre. ²⁴Ne pê Jeju cator xwÿjrea na mamJowãw cato. Ne ame hapackre to mõi. Ne Juta catêjêmã harê, ne me cumã: “Me akên itajê jicu. Ne me apejto pit mã me amji kampa, wa ha cô kam meacumrà” hane. ²⁵Ne ramã cute hàpên xà jipêj xaa kam, pê me cumã harên to hane he: “Ûhÿ, me ipupu, he nee ipê jùm to cute me hÿjahkre ata nare. Quê ha cormã ikõt hapu na jùm ata cato. Necupê me pahkên pê me pahpytâr catê, ne impeaj to impej. Ne taa mã ri quêt ijirõa pê cati. Ne cumã amji jahkre pej catia to cati. Neijirõa pê cumã hahkre pej catia to cati, ne ihkînte icrire, ne ikêanre. Na ri hàpên xà impejti itajê kam ipahàm pit” hane.

²⁶— Ne me papê Aprãw tàmwxwÿ tàmwxwÿ me, me cupê mehcahkrit te ihtÿj catyt kam Pahpãm kõt me ipa atajê mã ri, hanea ne harkwa hyr xà ita. Ne Pahpãm te me pahwÿr harkwa kujahêc, mâr cu me kampa ne me pahcuneame pahkên pê me pahcato. ²⁷Ne Krîpinkrên kam ame ipa atajê me, mecupê pahhi catêjê me, me cupê Jeju pê me pahkên pê me pahpytâr catê na hahkre kêatre. Ne hõtpê hân neme ikõt xà jõ amcro kam me cuprõ, ne mehkrî nemehkàhhôc cahyt. Ne pê Pahpãm jarkwa na mehcahôc catêjêramã Jeju na mehhôc. Cakrõ, mã me cahyt catêjê atajê pê impar pej jahkre kêatre, ne me cupê Jeju pêPahpãm kra na hahkre kêatre. Mã Jeju curan xà jõ amcro kam, mam ihkàhhôc te to hÿjarên xà atajêa na cute me ton. ²⁸Pê nee Jeju ihkên xà nõ ton nare. Pê ahnaa mepro ne pahhi Pirat mã me cugõ. Ne pê hÿ na ame amji to prãm, na pê ame kam incryc. Ne cute mehcuran prãmte me ahna me Pirat wÿ. ²⁹Ne cute me Jeju curan ita na, pê Pahpãm jarkwa namehcahôc catêjê rÿ pèa mã ramã mehhôc. Mã ihcuran xàjirõ pê cute mehtyc caxàr, pÿ pê, ne ma hÿ to me mõi. Ne cute kên kre caxwãm pê me hir. ³⁰Mã Pahpãm te hacpÿa mã hipêr Jeju to ihtîr. ³¹Mã Jeju kõt me ipacatêjê Hîpõjajo jõ pjê rÿm, ihkõt Krîpinkrên wÿrme mõi atajê wÿr hapõj jàhtõa, amcro jàhtõa kam. Mã cute me hõmpun atajê ri ihtÿj ameharên to me ipa.

³²— Jirõ pê mã wa ite me amãijÿjarên xà pejti ita jarên prãmte, ita caxuw ita ri ame ipa. ³³Pê rÿ pèa mã Pahpãm ramã me panquêtjêmã, hacpÿa mã cute Jeju to ihtîr to ihcahôc. Na ri cormã cute me pamã ita ton. Na pê Tawi xwÿ Pahpãm jarkwa kõt ihhôc, pêPahpãm Jeju mã hane he, ne cumã:

“Ûhÿ, apê ikraa to ikra” hane.

³⁴— Pê Ixaj xwÿ hanea ne Pahpãm jarkwa na, Jeju jĩ cormã ihcacu nare kam, hacpÿa mã to ihtĩr xà naharẽ, ne harẽn to:

“Wa ha itÿj acũmpej, ne amã ampopej cunea gõ.
Pom pê wa Tawi mã to awjahkre atajê, wa ha amã cugõ” hane.

³⁵— Na pê Tawi xwÿ hanea ne Jeju na Pahpãm mã harkwa to hane he:

“Jũ wÿr ca ha amã hàpên catê impejti to tojnõ, quêha ty ne hĩ ihcacu” hane.

³⁶— Mã hõ amcro ata na Tawi tePahpãm te ahna mẽn xà ata cunea ton. Ne pê ty, pêmênquêtjê capea na me harêt, pê hĩ ihcacu. ³⁷Ne pê Jeju ajtea mã. Ampo na? Pê Pahpãmhipêr to ihtĩr, na pê hĩ nee ihcacu nare. Ne ihkĩnte Tawi jĩ pê ihtÿj ihcacu.

³⁸⁻³⁹— Ne ita caxuw ca ha me ipar peaj ne. He Jejua pê ri me pahkên pê me pahpytâr catê. Ne por pê me panquêtti Mojxe me pamã incacaxà kujate ata, hõtpê impej. Ne jũ wÿr quê Pahpãm te me pahkên ton jicu na to. Ne cu ha me pahnõ me pahkên mã hikra, ne Jeju wÿr apkjê, ne to amji mã me pahhimpej, quê ha ihtÿj quêt me pahte to kên ata to tojnõ ne hicu. ⁴⁰Ne me amji mã hamãa ne, ne me awpa, cõt mã ihhêaj to jũ caxuw me akam ampo kên catia cato, nãmri pê ramãPahpãm jarkwa na mehcahôc catêjê ita na mehhôc, pêmehhôc to hane he:

⁴¹ “Hã, me hàwxũn xi catêjê atajê me, por caPahpãm jarkwa to ame acakôc kêanre atajê, ca ha atÿj jũ caxuw me amjimã ajkra ne me ahi. Ampo na?

He wa ha apu gõ amcro kam ampo pej catia ne to ata, quê ha jũm cati na me amã harẽ, ca ha nee mempar ne amji mã me to hajÿr nare. Na ca ha atÿj me ahi” — hane.

Ne cute me cumã hũjarẽn jicu.

Pe me hàhtôa ne Pawrô jarkwa kôt Pahpãm wÿr me apkjê

⁴²Ne ma Pawrô me Parnap me cator, cuprôn xà pê, mã cute me cumãn, quê hacpÿa ne me mõi, xap nõ na, ne hipêr me hũjarẽn xà atajêa to me awjarẽ. ⁴³Ne cute me cuprôn jirô pê, Juta catêjê jãhtôa me, hanea ne mehcahkrit catêjê te amji to me Juta catêjê, ne ma cute mePawrô me Parnap pynâr. Mã Pawrô me Parnap me cumã ihcahôc, ne cute amji to mehtÿj na me cumã awjahkre, quê Pahpãm jarkwa kôtka me to incrã.

⁴⁴Ne xap na, krĩ kôt mehcunea te me cuprôn, cute me Pahpãm jarkwa par prãmte. ⁴⁵Mã Juta catêjê atajê kwÿ te me hàhtôa pupun, ne Pawrô na

mehkwỳ jũ na ame amji to prãm. Mã Pawrô jarkwa ata na cutemehcakôc kam mehtëm, ne me hũn kam mehtëm.

⁴⁶Mã Pawrô me Parnap te me cumã ihcakôc to tỳaj kam, me cumã hũjarên to:

— Quêt me ca, pê mam Pahpãm meapê Juta catêjê mã harkwa ta. Ca ajte ma apumehcaca, ne ahêj ne ma ame Pahpãm te meakên pê me ato hapôj na mehcaca. Ne ahêj ne ma ame Pahpãm te amji kamhapac xà intuw pejti ita caca. Na wa ha ita caxuw me gicu, ne mehcahkrit atajê mã, wa ha awjarê. Pê Pahpãm me imã harkwa hyr to:

⁴⁷“Wa ate me mehcahkrit atajê mã, pjê cunea kam gâhcujro xà na, ite me apyxwỳr.

Mãr quê mehcunea ipê mehkên pê me hütàr catê na me ijahkre pej” — hane.

⁴⁸Mã mehcahkrit atajê te me itapar, ne ame hakry ne me amji mã Pahpãm jarkwa cupa, ne me amji mã:

— Ampeaj kam Pahpãm jũjarên xà impej — hajỳr. Ne cuteamji to me Jeju na mehkwy. Pê me Pahpãm cute amji mã me to ihhimpej xà caxuw amji mã me capi atajê cunea te meamji kam hapac xà intuw mã me hàr.

⁴⁹Mã Pahhiti pê Jeju jarkwa pjê ata cunea kam ihcahkũm. ⁵⁰Mã Juta catêjê cormã Pawrô kwỳ jũ na amekam mencryc, cwỳrjapê ri cute me krĩ jô pahhi catêjê me, pyjê cati mã Pahpãm kĩn atajê rêc. Mã hanea neJuta catêjê kôat pyjê atajê ma ame Pawrô meParnap curê. Ne ma cute mehkujahêc, pjê nõ wỳr. ⁵¹Mã Pawrô me Parnap te mehpar tête pro jacrô capĩr, cute me hõmpun prãmte. Ampo na? Nee cute mempar nare na ri, ne me cumã:

— Hã, gapacta ne me hane, ne ca ihnõ na me, ca ha gõtpe amcro nõ na, jũ caxuw me akên mã axà ne mehõmpu, wa ha nee meatehcajpar nare. Ampo na? Ramã ite me amã harên — hane. Ne ma krĩ japyr te Ampokrekà jô krĩ ata wỳr me mō. ⁵²Mã ampeaj kam Jeju na mehkwy jakry, mã Pahpãm Carô Pejti te me cumã me carôt to hipu tu.

Pê Pawrô me Parnap Ampokrekà jô krĩ kam ame mō

14 ¹Ne Ampokrekà jô krĩ kam cute me hajỳar. Pawrô me, Parnap Jutacatêjê te me cuprôn xà mã me hàr, ne cuteme cumã Pahpãm jarkwa jarên. Mã me cupê Juta catêjê jàhtôa me, mehcahkritatajê me, cute ihtỳj mempar, ne me hũpar xà atakôt cute me hũnãr. ²Mã me cupê Juta catêjê kwỳa te mempar nare atajê te Jeju jarkwa na memprar catêjêkam mencryc prãmte, cute mehcahkritatajê rêc. ³Mã Jeju jarkwa na memprar catêjê amcro jàhtôa kam mehàhhuc, Ampokrekà jô krĩ kam, ne cute me hũcanãar kam Jeju pê Pahhitito me hũjarên. Mã Pahpãm te me cumã carôt

jõr, cute me to hàpên xà pejti pihhoti ton xà caxuw. Mã mehçakôac to me ampopejti ton to me ipa. Mã me hàhtôa ne cute me hàpên xà ata pupun, ne me hahkre pej pyrentu, me hūjarên to meawjarê ata kôt, nāmri ampeaj kam ri Jeju pê Pahhiti. ⁴Ne krī kam mehkri atajê te mencwyrjapê amji to meipicapôn. Ne mehkwy Jejujarkwa na cumã memprar catêjê rûm me hàhhuc, ne mehcahur Jutacatêjê rûm me hàhhuc.

⁵Mã mehcahkrit kwý me, me cupêJuta catêjê kwý me, me hõ pahhi kwý mea mã, cute me Jeju jarkwa na memprar catêjê to amehkên, ne cute kên to me hipej prãmte, cute ahna me ajpên par. ⁶Mã Pawrô me Parnap te ramã me hahkre pej, cwyrjapê ri ma me cator, ne ma Ritij jõ krī me, Terpe jõ krī wýr me tẽ. Ne maRopçahac jõ pjê kam, krī atajê wýr me tẽ. ⁷Ne krī ajpên na pire mã apu ihcuhhê atajê kôtcute me cumã Jeju pê me pahkritxwý jarên xà impejti jarên.

Pê Ritij jõ krī me Terpe jõ krī kam ame mõ

Me Hàpên Xà 3.1-10

⁸Ne Ritij jõ krī ata kam, pê hūmre par me ihpar kôn te xwý ita ihkrī. Pê xwý ita naihpým, na pê jū caxuw hãm ne apu mõr nare. ⁹Ne hūmre ita te Pawrô çakôc xà na impar, mã cutehõmpun, ne ramã cute ihtýj Jeju to amji mã ihmipej na hahkre pej, ne ihtýj hanea ne Pahpãm te caprâr na cute amji mã to hajýrna hahkre pej pyrentu. ¹⁰Cwyrjapê ri Pawrô te hõmpun týtji, ne kýj cati pêa mã cumã:

— To xa! Ne axãm pej! — hajýr. Mã hūmre ita toj nehãm, ne cute mõr na ipyr pyrentu, ne ma mõ.

¹¹Mã mehçunea te me Pawrô carôt kôt hàpên xà pihhoti ton ita pupun, neme harkwa to ajpên mã me carâr kam mehtêm:

— Me pajõ pahpãm pê Jupiter me Mecurij te mehĩa na amji ton, ne çõjkwa pîn me cator! Por cu hõtpê me kampa atajê te ri mehĩa na me amji ton, ne çõjkwa pîn me cator! — hajýr. Pêihtýj ame çaxêti japyrý te Jupiter me Mecurij atapê Pahpãm na amehçãmji neahna ihkaj na. Ampo na? Nee me cupê Pahpãm nare, me cupême hūmre pit.

¹²Mã cute me Parnap mã haprý to Jupiter, ne haneane me Pawrô mã haprý to Mecurij. Ampo na? Pawrô pêihçakôc catê na ri. ¹³Ne pahpãm çahac pê Jupiter to me amji kamhapac xà jürkwa ata ihcuhhê, krī cati jõ kwýc jarkwamã. Cwyrjapê ri Jupiter jürkwa jamãr catêata, pryti me pĩrã te ihkrãhkà to mõ, krī cati jõkwýc jarkwa wýr. Mã mehkwy te me cumã pryti curan, cute me Jupiter mã to çaxâr prãmte. Mã cute mencaca xà na me amji toan xà napahpãm çahac te amehkîn prãmte, pê ajco ame ita to.

¹⁴Mã Jeju jarkwa na memprar catêjê te ihtýj me cupêa Pahpãm na amehçãmjina cute me hahkre pej, ne me cumã ahna ihkinnare, mã ma ita na amehçaca. Cwyrjapê ri cute amehkàçokjêr, ne ma me ipichur ne me cumã me hàr, ne me cumãçarâr to mõ, ne me cumã:

¹⁵— Ampo na mã ca ame hane? He hanea ne ipê me apyràac, ne ipê mehĩa wa. Wa ita ri ame amã Jeju jarên xàimpejti jarê. Ca ampo kên itajê mã me hikra. Ampona? He ampo itajê nee ampo caxuw impej nare. Na ca ha hacpỹa mã Pahpãm tĩar wỳr me amjijaxà. Taa mã pê quêt còjkwa me pjêto. Ne taa mã pê còxwa to, ne kam ampo cunea to. ¹⁶He pê mam amcro ata na, Pahpãm mehcunea to tojnõ, pê amjia kôt, mencaca xàa kôt ame ipa. ¹⁷Ne hõtpê Pahpãm me pamã ampo pejti gõ, pahteimpej na me hahkre pej prãmte. Ne taa mã ri hõtpê còjkwa pĩn ta kujate, ampo tuw to picamên xà caxuw. Ne taa mã ri ampo tuwjõ amcro kam to, ne amcro ata na me pamã me pajõ intuwgõ, ne hanea ne taa me pamã me pajakrygõ — hane.

¹⁸Ne cormã me cumã ihcakôc kwỳa kam, mã cute ajmãr me cumã me pryticuran ne me to caxàr.

¹⁹Jirõ pê mã ri Juta catêjê kwỳcator, Antijoc jõ krĩ me, Ampokrekà jõ krĩpĩn. Mã me hàhtõa ne me cumã hàr, nemehcunea te me Pawrõ me Parnap kam me hàhtõato me hàhtõ atajê incryc name ton. Mã ame kam mencrycne cute kên to me Pawrõ cuppàt, ne ihtỳj ihtyc naamehcãmji, ne krĩ pê me to cator prãmte me cupjê. ²⁰Mã Jeju na mehkwy te me ahna cuprõn, ne me ahna meipixêr, mã hacpỹa mã hãm ne ma hipêr krĩ ata mã hàr. Ne apê mã ma Pawrõ me Parnap, Terpe jõ krĩ wỳr me mõ.

Pê Antijoc jõ krĩ wỳr me amji jaxà

1 Timot 3.10-11

²¹Ne cute Terpe jõ krĩ kam me Jeju pê me pahkritxwỳ jarên xà impejti to me harên, cwỳrjapê ri me hàhtõa te amji to me Jeju na mehkwy. Jirõ pê mã ri cute me amji jaxàr, Ritij jõ krĩ me, Ampokrekà jõ krĩme, Antijoc jõ krĩ me, Pixitij jõ pjê wỳr. ²²Ne cute Jeju na mehkwy te me hũcanãr to me hapackre, mãr quê Jeju te amji kam hapac xà na me amji to ihtỳj tu, ne me cumã harên to:

— Cu ha pahtỳj me ampo kên jakren partu, necormã Pahpãm himpej xà ata ri me axà — hane. ²³Ne krĩ jàhtõa kam Jeju na mehkwy mehkri. Na ri Jeju jarkwa na memprar catêjê ma hãn ne krĩ atajê wỳr me pra, ne me cumã mehkwy to mehhimpej catêjê pyxwỳr to me ipa. Ne ahpỹanre na Jeju namehkwy kam hãn ne me capi, ne me to mehhimpej catêjê na me hũxwỳ. Ne cute me ipijacria kam Pahpãm mã mehcakôc ne cumã me hõ pahhi catêjê cajrên to:

— Ýhỹ me ijõ Inxũ, me hũmre itajê ihtỳj me akam hapac to kênre nare, na ca ha mehteheajpa, mãr quê me akwỳ jamãr toimpeaj ne — hane.

²⁴Ne Pawrõ me Parnap te hacpỹ mã amji prya kôt me amji jaxàr, ne krĩ atajêa kôt me hapõj to mõ, ne mehkwy mã cute to mehhimpej catêjê pyxwỳr to mõ ita kam Pixitij jõ pjê na me irêr, ne ma Panpir jõ pjê mã me cator. ²⁵⁻²⁶Ne ma Pjêjõti jõ krĩ mã me cator, ne cute me cumã Jeju pê me

pahkritxwỳ jarĕn xà impejti to harĕn. Jirô pê mã ri ma Ataraj jô krĩ wỳr me pra, ne cô cape na krĩ ata mã me cator. Ne curia pàr kre mã me hàr, ne ma hacpỹ mã Antijoc jô krĩ wỳr me tĕ, ne me cator, cute me hàpĕn xàjipĕj jirô pê mã.

²⁷Mã Jeju na mehkwy te me amji tocuprôn. Mã Pawrô me Parnap te, Pahpãm te me cumã carôt jôr, mã cute me to hàpĕn xà pejti pihho ton na, mehkwy mã amji jarĕn. Ne hanea ne cute Pahpãm te mecumã pry jihĕ mĕn, mãr quĕ hanea nemehcahkrit atajĕ me Jeju to amji mã mehhimpej na, me cumã amji jarĕn. Necute me hàhtôa te Jeju na mehkwy na amji ton na me cumã harĕn. ²⁸Ne curi cute me ahna amji to me amcro jàhtôa.

Pê Krĩpinkrĕn kam me cuprôn

Carati 2.1-5; 5.1-6

15 ¹Yhỹ, Juta jô pjĕ rũm, jũmjĕ xũmre itajĕ cator, ne ma Antijoc jô krĩ kam me cator. Ne apu Jeju na mehkwy mã ampo to hahkre to me ipa, ne nee me cumã ampo pej to hahkre nare. Ne cute me cumã to hahkre to hajỹr he:

— Ca ha me acahkrit atajĕ acunea atỳj me, pom pê Mojxe xwỳ me pamã ton to hahkre itajĕ to, ne atỳj me apy kã kryjre ne me hirĕ. Nãmri ca haate me to hajỹr nare na, quĕ ha Pahpãm nee meakĕn pê me apytàr nare — hajỹr.

²Mã Pawrô me Parnap te mehcahôc xà atajĕ na mempar to hajỹr. Ne mecupĕ ahna ihkĕanre. Na ri Pawrô te me cumã harĕn, ne mecumã:

— Hãpã! Nee cute ahna hajỹr nare — hane. Ne amjicaprỹ to ame cumã mehcahôc. Mã ma ame Pawrô meParnap par caca. Mã Jeju na mehkwy te me ita to amji kam hapac, ne ma jũmjĕ atajĕ to, cute me Pawrô me Parnap kujahĕc, Krĩpinkrĕn wỳr. Ne curia quĕ ha Jeju jarkwa na memprar catĕjĕ me, mehkwy to mehhimpej catĕjĕ atajĕ jũmjĕ atajĕ na me awcapi, ne me hahkre pej to jũ mã me, ne hacpỹa ne Antijoc jô krĩ wỳr me cumãharĕn kujate.

³Ne Pawrô na mehkwy ma Antijoc jô krĩ pĩn me cator, ne cute me Kuhkũmtyc jô pjĕ jakren, ne me Krĩrĩtpej jô pjĕ jakren, ne ma Krĩpinkrĕn wỳr me môr kam mencrà tu. Ne cute pry na Jeju na mehkwy cunea mã, me cupĕ mehcahkrit atajĕ te hanea ne amji to me Jejuna mehkwy mã harĕn. Mã Jeju na mehkwy cunea me hũparxà ata kôt ame hakry. ⁴Ne Krĩpinkrĕn mã me cator, mã Jeju na mehkwy me, Jeju jarkwa na memprar catĕjĕ me, mehkwy to mehhimpej catĕjĕ cunea ame hakry. Ampo na? Cute me hõmpun na ri ame hakry. Mã Pawrô me, Parnap te Pahpãm te hàpĕn xà catia na mehtehcappar kĕnre nare na me cumã me amji jarĕn.

⁵Mã Jeju na mehkwy kwỳ pê Parixĕw catĕjĕkwỳ atajĕ te me Pawrô me Parnap cakôc xà impar, ne me hãm ne me xa, neme cumã mehcahôc, ne me cumã:

— Ỹhỹ, mehcahkrit atajê, por nee me cupê Juta catêjê nare atajê, quê ha Jeju to amji mã mehhimpej ne amji to ahnamehkwy, ca me cumã, quê mepy kâkryjre ne me hitep. Ne hanea ne, hõtpê me Mojxe xwy jõ kâhhôc kammencaca xà kampa, ne ihkôat me ipa — hane.

⁶Mã mehkwy to mehhimpej catêjê cunea me, Jeju jarkwa na memprar catêjê me, cute ita na me ajpên par prãnte me cuprôn. ⁷Ne cute amji mã mehcahôc to me iry to me iry, jirô pê mã ri Petrô xãm ne me cumã:

— Ỹhỹ, me iquêtjê, ca me ipupu ne me ikampa, ne ramã me ate me gipôac ri Pahpãm te amji mã icapi, ne hâpên xà ita na imên na ate me ijahkre pej. Wa mehcahkrit atajê mã Jeju te amji kam hapac xà tuw pejti jarên to ipa. Mâr quê xwy mã mePahpãm pa, ne Jeju to amji mã mehhimpej. ⁸⁻⁹Ne Pahpãm mã ramã me pahcunea te amji kam mepajapac xà jahkre pej, ne cumã me papê Juta catêjêcaca xà cunea jahkre pej. NePahpãm mã hanea ne mehcahkrit atajêkîn. Ne cute me pamã Carô Pejti jôr xà atana ri hanea ne cute me cumã hõr. Ne neemã ajteare mã me nare, me Pahpãmmã me papipên pit. Mã hanea ne cute me Pahpãm to amji mã mehhimpej, na ri cute me to kên atajê to tojnõ ne hicu ne me ahna amji caxâr.

¹⁰— Ne mër ampo na mã ca ajtea mã ihnõ ita na ame ton to prãm? Xà ca atýj amji na me Pahpãm mên, quê me akamincryc to prãm to mã ca ame ita to hane? He pê cu nee me panquêtjê me, me pahcuneaMojxe xwy caca xà týtji jahkre kêatre ita cunea kôtajco me papa nare. Nõ na mã ca ajte curmã cute amji to me Jeju na mehkwy itajê mã ate ahna me garkwa? He ame hajýr nare. Nãmri nee Mojxe te me pajapackre xà kôt pahte me amji ton xà ata kôtri Pahpãm te me pahna amji caxâr nare.

¹¹He Jeju to pahte amji mã me pahhimpej xà kôt riquêt Pahpãm te me pahna amji caxâr. Ahnaa mã me hâr tuw catêjêpê mehcahkrit atajê to cute, ne mehkên pê me hûtârhe — hajýr.

¹²Mã mehcunea te me Petrô kam hapac, ne me ipinkrên. Mã Pawrô me Parnap te, Pahpãm te me cumã carôt jôr name cumã me amji jarên, ne ihcakoac to hâpên xà to mehcahkrit atajê jipôc ri hâpên to ipa. Na cute mehcunea mã amji jarên par. ¹³Mã ihkôt Tijac cakôc, ne mecumã:

— Ỹhỹ, me ikjêjê, me ikampa. ¹⁴Ximãw Petrô te curmã me pamãmam Pahpãm te amji mã mehcahkritatajê capi na harên par. Ampo na? He Pahpãm mã mehcunea kîn. Mã cute amji mã mehcahkritatajê kwý capi. ¹⁵Ne pê rý pêa mã Pahpãm jarkwa na mehhôc catêjêramã ita na mehhôc. Ne pê mehhôc to hane he:

¹⁶“ Ỹhỹ, pê rý pêa mã Tawi pê Ixaher catêjê jõpahhi.

Ne ihtyc jirô pê, pê hõ parxare ajcrà neahpýnre na ame pra.

Ne hõ parxare itajê pê ikre pyrãac.

Ne ame ipijaxwýr ne ame ipicràn.

Pê ramã Pahpãm me to hūjarēn to:

‘Wa ha amcro nō na hacp̃ya ne amji jaxà, ne pahhi pê Tawi jūrkwā pijaxw̃yr ita to hacp̃ya m̃a impej ne hām.

Ne it̃yj hipēr me cumã me hō Pahhiti nō xām.

¹⁷ Mār quē mehcahkritatajê hān ne me iw̃y, ne ij̃kjê rūm me ahtw̃y, wa hait̃yj me to ikra’ hane.

¹⁸ Ata pê mam Pahpãm r̃y pêa m̃a ramã harē”.

¹⁹ — Cw̃yrjapê ri imã ite amji kam ijapac xàte haj̃yr he. Cu nee mehcahkritatajê te mehkên jicu tēte amehcahpêrkār nare, quē ha Pahpãm j̃kjê rūm me hàhhuac prām, cu ha nee intēte amehcahpêrkār prāmte me cumã Mojxe te me hapackre xà na me irēn nare. ²⁰ Ne imãa, wa ha me cumã ampo te cwat peaj na ihhōc, ne ihkujate. Mār quē nee ame pahpãmcahac krekà jō atajê kur nare. Ne nee ame ampo jōkre kam caxw̃yr m̃a caprō pijaxw̃yr nare atajê j̃i kur nare. Ne nee ame ampo caprō kur nare. Ne mehprōa me, memp̃jêa me, ame amji pupu, ne nee amji pê amehprō caxun nare. Hōhō, ampo itajê wa ha me cumã harē. ²¹ Ampo na? He r̃y pêa m̃a pê me Mojxe jō kàhhōc cahyt na me cupy, ne ame cahyt, ne cormã kr̃i cunea kôt me cahyt. Ne mehkôt xà jō amcro kam, cute mecuprōn xà kam, hān ne ame hō kàhhōc ita cahyt. Ne Juta catêjê m̃a cute ampo cawpa xà itajê ri, amji jirōa pê ihkēanre, ne ampeaj kam hū na me pahpahām cati. Na cu ha mehcahkrit atajê te curmã mepahkw̃y na me amji ton, ne me pamã hàr atajê m̃a ampo te cwat itajê pit jarē ne ihcawpa — hane.

Pê mehcahkrit m̃a ihkàhhōc to

Carati 5.1

²² M̃a Jeju jarkwa na memprar catêjê me, mehkwỹ to mehhimpej catêjê me, Jeju na mehkwỹ cunea me, cute me jūmjê itajê capi, cute Antijoc jō kr̃i w̃yr Pawrō me Parnap kôt mehkujahêc prāmte. Ne cute me Juta Parxap capi, ne hanea ne mehnō japr̃y te Xira ita capi. M̃a me hūmre atajê pê mempejti, m̃a Jeju na mehkwỹ cunea m̃a me hūpa. ²³ M̃a Jeju na mehkwỹ te me ampo cawpa xà atajê na me cumã ihkàhhōc ita ton, ne ihkàhhōc ata me ajkaam mehkujahêc. Ne ihkàhhōc ata te haj̃yr he:

“Ÿh̃y, me ipê Jeju jarkwa na memprar catêjê me, meipê mehkwỹ to ihmimpej catêjê me, me ipê me akjêjê me, wa ite me amã ihhōc.

Hapà, Jeju kam me ikjêjê pê mehcahkritatajê, por ca Antijoc jō kr̃i kam me amji to me ajpaatajê me, Xiri jō pjê me, Quiriti jō pjê kam me apa atajê.

²⁴ He me pahkw̃ya kw̃y ri amjia kôt me aw̃yr me pra, ne iht̃yj ihhêj neharkwa to ame acahpêrkār to me ipa, ne cute me Mojxe xw̃y te me hapackre xà name amēn na, iht̃yj imã me hahkre pej.

Ne nee waite me cumã mencaca xà ita ton na ijũjahkre nare, mã amjia kôt cute mencaca xà ita ton.

²⁵ Na wa ite me cuprôn, ne me ajpẽn par, mã me icunea mã ahna ihkaj na.

Na wa ite me awÿr me jũm kujahêc prãmte me pahkwÿa kamme jũmjê itajê capi, ne wa ha ma me awÿr mehkujate, meikjêjê pê Parnap me Pawrô me.

Ne Pawrô me Parnap ita pê me ikwÿ impeaj.

²⁶ Ne Pahpãm jâpên xàa kam mehkên me, mehtyc xà jipôac ri me ipa.

²⁷ Na wa ha me awÿr Juta me Xira kujate, quê ha taa me amã, pom wa ampo na ite me amã ihhêc itajê kôt harên pa.

²⁸ Ne ite Pahpãm Carô Pejti me, me ajpẽn par.

Na wa ha nee me amã me ijarkwa hyr catihti nare.

Ne nee wa ha Mojxe xwÿ te me hapackre xà cuneana me amên nare.

Wa ha me amã me icaca xà kênre ata naprãm, ca ha me ton to me apa. Neampo cawpa xà te cwat itajê to pit mã wa ha me amã icakôc.

Na ca ha me hane he.

²⁹ Ca ha nee ame pahpãm cahêc krekà jô atajê kurnare, ne nee ame ampo jôkre kam caxwÿr, mã caprô pijaxwÿr nare atajê jĩ kur nare, ne nee ame ampo caprô kur nare.

Ne me aprôame, me apjêa me, ca ha ame amji pupu, ne nee amji pê ame aprô caxun nare.

Ne Juta catêjê mã ampo cawpa xà itajê amji jirôa pê ihkêanre, ne ampeaj kam hũ na me pahpahàm cati.

Na ca ha ate me akên itajê ton nare na, ca ha me apej mã me apÿm. Hamre, ita pit” hane.

³⁰ Ne ma cute mehkwy to mehhimpej catêjê pê Juta meXira ata kujahêc, mã ma me pra, Pawrô me Parnapkôt, Antijoc jô krĩ wÿr, ne curi me cator. Ne cute me Jeju na mehkwy to cuprôn, ne me cumã ihkàhhêc jôr. ³¹ Mã cute me cahyt, ne mempar, ne ame hakry, ne neeamehpec nare. Ampo na? Ihkàhhêc ita kam me harkwa pejti na ri. ³² Ne Juta me Xira pê ri Pahpãm jarkwa to mehcahôccatêjê, ne cute mehkjêjê pêJeju na mehkwy mã hũcanâr jôr prãm to, cute me cumã mehcahôc to irya to iry. ³³⁻³⁴ Jirô pê mã ri jũ mã cute me cahê na amji to me amcro ton. Mã Antijoc jô krĩ kam Jeju na mehkwy mehkri atajê me cumã:

— Ýhÿ, tahnaa ri impej. Ne gapacta ne hacpÿ mãme pra, hamre, ita pit — hane. Mã curia Xira mã me cahê na amji kĩn mã hàhhuc, mã Juta pyxit peaj ne cute amji jaxâr ne ma hacpÿ mã tẽ.

³⁵ Mã Pawrô me Parnap te me cahê na, jũ mã amji to amcro ton, Antijoc jô krĩ kam. Ne ihtÿj ajwar Jeju na mehkwy mea mã, amehcunea mã Jeju jarkwa to hahkre ne ame cumã harê.

³⁶Mã amcro nõ na Pawrô te Parnap mã:

— Hacu, ne krĩcunea kôt, me pahkjêjê pê Jeju na mehwý pupu, por ramã pahte me cumã pajõ Pahhiti jarkwa to mepahcakôc atajê kôt, mormõ ajkĩmehcunea impeaj — hajÿr.

³⁷Mã Parnap ihtÿj amji kôt Jowãw Macô to mör prãm. ³⁸Mã ma Pawrô apu mehkôt mör na ihcaca. Ampo na? Pê nee Panpir jõ pjê kam Macô mehkôt mör kam to incrà, ne cute kam Jeju jarên xà na mehtehcajpar nare na ri. ³⁹Na pê Pawrô me Parnap incwÿrjapêame ajpên mã, ne ma me ajcapô. Mã Parnap te Jowãw Macôjaprôr ne to mõ, ne pàr kre mã ne hàr, cô jipôc ripjê japrÿ te Xipre ata wÿr. ⁴⁰Jirô pê mã ri Pawrô te hanea ne amji mã Xira ita capi, mã Jeju na mehwý te Pahpãm mã Pawrô me Xiracajrên mã ma me mõ.

⁴¹Ne ma cute me Xiri jõ pjê jakren, ne me Quiriti jõ pjê jakren, ne ma Jeju na mehwý mã me hakry me, me carôt ton to me mõ.

Pê Timot Pawrô me Xira pynã

Pirip 2.19-22; 1 Timot 1.1-2, 5

16 ¹Mã Pawrô me Xira Terpe jõ krĩ me, Ritij jõ krĩ mã me cator. Mã Ritij jõ krĩkam Jeju na mehwý nõ japrÿ te Timot ita ihkrĩ. Ne cupêJuta catêjê cahãj nõ kra, ne hũm pê ri Crec jõ pjê catêjê nõ, ne cupêmehcakrit, ne nee cupê Juta catêjê nõ nare. ²Pê Ritij jõ krĩme, Ampokrekã jõ krĩ kam me cupê Jeju na mehwý amehkrĩ atajê cunea pê ajco Timot tomehcakôc to impejti. ³Mã Pawrô te mempar ne ma amji kôt to mör prãm. Mã krĩ ata kam Jutacatêjê mehkri atajê cunea te ramã meTimot me hũm pê Crec catêjê nõ na me hahkre pej. Pê nee cumã impy kã kwý hyr nare na me Timot kôtme harên to kėanre cupate, Pawrô te Juta catêjê caca xà kôt, cupê impy kã kwý hyr, ne ma haprôr ne to mõ. ⁴Mã krĩ atajê cunea kôt me hapôj to mõ, ne Jeju na mehwý mã me hũjarên to me mõ, por pê harkwa na memprar catêjê me, mehwý to mehhimpej catêjê Krĩpinkrên kam me ajpênpa, ne ahna mehhôc ne ahna me hapackre ata na, mãr quê me kampa, ne me hane. ⁵Ita na pê Jeju na mehwý ajco me Jeju te amji kam hapac xà kampa ne mehtÿj, ne ame hakry. Ne ajco amrocunea kam me ipicamên to me ipa.

Trôwat jõ krĩ kam Pawrô pimtir xà

Roman 15.18-21

⁶Ne cute me Amcrati jõ pjê me, Carati jõ pjê jakren, ne ma Axij jõ pjê wÿr mehtêm prãm, mã ma Pahpãm Carô Pejti amehuwahi, quê nee Axij jõ pjê kam me Pahpãm jarkwa jarên nare. ⁷Ramã Pĩhpoti jõ pjê na me hàhtêp, ne ma Pitin jõ pjê wÿr me mör prãm, mã ma Pahpãm Carô Pejti ame huwahi, quê hanea ne neehÿrmã me mör nare. ⁸Mã cute me Pĩhpoti jõ pjê jakren, ne macô cahê na Trôwat jõ krĩ xaata wÿr me cator.

⁹Mã caxwa ata kam, Pawrô te ipimtir kam, Maxeton jô pjê jô xũmre nõ pupun, mã xa ne ahna hàhwÿr to:

— Ajpên Maxeton jô pjê wÿr mō, ne meitehcajpa — hane. ¹⁰Hōhō, cute hũtir xà ata kôt Pahpãm te me ahnahàhwÿr na cute me hahkre pej pyrentu, na ri ma Maxeton jô pjê wÿr me mōr pyrentu to prãm. Ýhÿ, ipê Ruc wa ita ri Trôwat jô krĩ kam ite Pawrô me ajpên cajpar, ne ma me icunea me imōr xàita na me mō, ite meMaxeton jô pjê kam mehkrĩ catêjê mã Jeju pê me pahkritxwÿ jarên xà imejti itajê jarên prãmte.

Pirip jô krĩ kam Ritij pintuw xà

Pirip 1.1

¹¹Ne ma Trôwat jô krĩ pĩn pàr kre mã me ixàr, ne ma me icatàatre na cõ jipôc ri ahkrã jacot crã japyr te Traxij jô pjê ata mã me icator. Ne amcro nõ na wa maKrĩhtuw mã me icator. ¹²Ne ma Pirip jô krĩ wÿr me mō, por mam ihkrãa ri xa ata wÿr, Maxeton jô pjê kam, ne Pirip jô krĩ ata pê ri Roman catêjêjô krĩ. Ne curia ite amji to me amcro kwÿ kujahêc.

¹³Ne mehkôt xà jô amcro na, wa ma krĩ pê me icator ne cõ wÿr mecupê Juta catêjê te cuprôn xà japên to me mō. Ne curi me icator, ne me ijÿr, ne ite me pyjê tecuprôn atajê mã me icakôc kam me itêm. ¹⁴Mã pyjê nõ pyxit te me ipar ata japyr teRitij. Ne pê cupê Tijat jô krĩ catêjê nõ, ne cupêcupêhkã imejti to ihpore na hàhpan catê. Ne ampeajkam cumã Pahpãm kĩn, mã Pahpãm tePawrô jũjarên xà ata par na ihtehcajpar. Mã cute impar, mã hũrkwa kammehkrĩ atajê cunea te amji to me Jeju na mehkwy. Cwÿrjapê ri Pawrô te cõ kam mehcumrãr. ¹⁵Jirô pê mã ri Ritij te hũrkwa wÿr me ijator, ne me imã:

— Mêr hōhō, ca ate amji mã me ito, ipê Pahpãm par catê na me ito hajÿr, cwÿrjapê ca ha ajpên me mō, ne ijũrkwa kam me ahtwÿ — hajÿr. Ne kypê me ijator nare. Cwÿrjapê wa hũrkwa kam me ijàhhuç.

Pê Pirip jô krĩ kam me hacjên xà kam me nõ

¹⁶Pê krĩ ata kam jũm cahãj ita ihkrĩ. Ne cahãj ita jĩ cunea kam me pahcurê xwÿn carô kên hipu tu. Pê ampo carô kên ajco cumãampo te cormã jũ mãn xà nare atajê jarê. Pê cahãjre ata ajco ihpore na me cumã to awjarê. Ne nee amji kôt apu ipa nare. Ne cuteto hō tekjê atajê mã apê, pê hàpên xà atajê jahpan xà na, me hũmre atajê ajco amji mã mehporc incwa. Ne amcro nõ na wa ma Pahpãm mã mehçakôcxã jũrkwa ata wÿr me mō. ¹⁷Mã cahãj ata te me ipynãr ne me ikôt carãrto mō. Ne cute carãr to hajÿr he:

— Pom me hũmre itajê pê Pahpãm me hirôa pê cati ata mã me hàpêncatêjê! Ne ihtÿj me amã ateme akên catia pê me amji pytar xà ata jarê — hane.

¹⁸Ne cahãj cuprÿhti ata te me ijarên to hajÿr to amcro jãhtô. Mã Pawrô pêita na ihkaj na. Mã cahãj cuprÿhti ata wÿr ipipkjêr ne cute kam ampo carô kên ata mã:

— Hã, wa ha Jeju jarkwa kôt amã, ca cahãjita pê acato — hajÿr. Mã hamre, ampo carõ kên ita cupêcator pyrentu. Mã impej ne aracri hÿr pyrentu.

¹⁹Mã me to hõ tekjê catêjê te me cahãj ata pê mecarõ kên cator na me hõmpun, ne nee hipêr iriãt kam, cute ampo to hÿjarêñ nare na me hahkre pej, na quê ha nee hipêr hÿjarêñ xà kôt mehprore nã pyr nare. Cwÿrjapê ri ame Pawrô me Xira kammencryc. Ne cute mehpro, ne ma cà pê me to impejcatêjê me, me cupê krî jõ pahhi catêjê wÿr me cupjê. ²⁰Ne me to mõ, Roman catêjê pê mehcukij catêjê wÿr, ne cuteme cuna mã me hãm. Ne me cumã Pawrô me Xira jarêñ, neme cumã:

— Ýhÿ, me hÿmre itajê pê Juta catêjê kwÿ, necama me pajõ krîa kam ame pahcahpêrkâr to me ipa. Neajtea mã me pamã mehcakôc xà to hahkre to me ipa, neamji kôat me pahon to me ipa. ²¹Ne me papê Roman catêjê, mã nee mencaca xà ita naprãm nare — hane.

²²Mã me hàhtôa te me kam ihtêmprãmte me cuprõn, mã krî ata kam, cute mehcukij catêjê te Pawrô me Xira pêapu ihkà cokjêr, ne cute mehcahhyr na me mên. ²³Mã pihhê to amehcahhya to amehcahhy, mã mehkàj xà cati. Jirô pê mã ri cuteme hacjên xà mã me haxâr, ne cormã me ahna me hamâr catê mã harkwa hyr, quê me hamâr to impeaj ne. ²⁴Mã me hamâr catê te me hõ pahhijarkwa kôt me hacjên xà caxwãm pê, pî cote namehpar jacjên, ne ahna meto ipijapÿn, ne me ahna wakÿre te hihê xà to hihê, ne ma tẽ.

Pê Pawrô me Xira mehkàj xà cakrô ihtÿj me Pahpãm mã cre

²⁵Mã Pawrô me Xira curia mehkàj xàa na, awcapãtkô kam me nã ne me Pahpãm mã mehcakôc, ne cute Pahpãm na increr xà to me cumã increr. Mã me hacjên xà kam me hikwa atajê ahna mehkri ne ame kampa.

²⁶Mã ihprôt pê, pjê te hàhcujrõn kam ihtêm, mã me hacjên xà hanea ne ihtertet. Mã harkwa jihê xà itacunea te apu amji jihê rên. Ne hanea ne wakÿre te amehuwapre atajê cunea apu impãt, ne me cupê ipijaxwÿr.

²⁷Mã me hacjên xà jamâr catê pimprar, ne cuteharkwa jihê mên na hõmpun. Ne ihtÿjame hacjên catêjê cunea japôj na amehcãmji. Ne cute hõ pahhi cupate amjicaxuw hõ wapo xwahhihti caxâr, cute to amji curan prãmte. ²⁸Mã Pawrô te kÿj cati pêa mã cumã carâr to:

— Apu amji to hajÿr nare! Wa ne me ijapôj nare! Ne ita ricormã ame icunea me ikri! — hajÿr.

²⁹Mã me hacjên xà jamâr catê te hàhcujro xà na hàhwÿr ne hÿjarêan kam hâr, ne apu ihtertet ne Pawrô me Xira cuna mã ihkõn krã na hÿr.

³⁰Jirô pê mã, ma põ mã me to mõ, ne cute mehcukij to:

— Pÿhàpà, jÿ mã wa ha, ne ajte ikên catia ita jahpa? — hajÿr.

³¹Mã me cumã:

— Ca ha Jeju pê Pahhiti ata to amji mã me ahimpej, quê ha me akra mea mã me akên ita pê meapytà — hane.

³²Ne cute me cumã Pahpãm jarkwa jarën, ne hanea ne, por me hacjên xà jamãr catê jürkwa kam mehkrĩ atajêmã, cute me Pahpãm jarkwa jarën. ³³Mã caxwa ata kam me hacjên xà jamãr catê me to mō, ne cute me cumã mehcahhyr xà xwa kre cuhhôn, ne me cumã ihcahhê. Mã Pawrô me Xira te mehkra mea mã cô kam mehcumrãr, cute Jeju na mehkwy mã me hãr na me amji jarën prãnte. Hamre, mãme hacjên xà jamãr catê ata me, mehkra cunea te amji tome Jeju na mehkwy, na ri cô kam cute mehcumrãr pyrentu. ³⁴Ne ma cute Pawrô me Xira japrôr ne me to mō, hürkwa wÿr. Ne cute me cumã hō jör, nemehkra mea mã ampeaj kam me hakry. Ampo na? Ita caxuw ihtÿj Jeju to amji mã mehhimpej na ri.

³⁵Mã apê, mã Roman catêjê pê mehcukij catêjê atajê te me hÿrmã me cumã me hãpên catêjê kujahêc, ne me cumã harkwa to:

— Me hÿmre atajê mã me hikra — hajÿr. ³⁶Mã me hacjên xà jamãr catê te Pawrô mã hÿjarën ne cumã:

— Roman catêjê te me amã hikran na me hÿjahkre. Cwÿrjapê ca ha me acato ne gapacta ne me mō — hajÿr.

³⁷Mã Pawrô pahhi kwÿ mã me hãpên catêjê atajê mã:

— Wa nee ite me ampo kên ton nare, ne hanea ne, me ipêRoman catêjê cacrô, mã ahnaa ajte me kam mare mã ameicahhy, ne me hacjên xà kam cute me ito hÿcapêr, nō namã ajte ita caxuw aracri me apimxuar pê me ikujahêcprãm? Ita na ihkaj na. Quê ha xaa mehcukij catêjêatajêa ajpên me mō, ne me taa me ikujate, wa ha cormã ma me mō — hane.

³⁸Mã pahhi mã hãpên catêjê atajê te mehcukij catêjê mã itajarën. Mã cute Pawrô me Xira pê Roman catêjêna me harën par, ne me hahkre pej, cwÿrjapê riampeaj kam me cumã me hÿpa. Ampona? He Roman catêjê te amji kam hapac xà na, quê nee me jÿm cukij nare kam, amehcahhyr nare. ³⁹Mã ma me hÿrmã me pra, ne cute mehwyr, quê cutemehcahhyr xà ata to me amji japackre nare, ne nee me kammencryc nare. Ne cute me hacjên xà pê ajwarme cator. Ne krĩ pê me cator xà na me ahna hãhwÿr. ⁴⁰Mã Pawrô me Xira me hacjên xà pê me cator, ne maRitij jürkwa wÿr me mō. Ne curia ri cute Jeju na mehkwy mã hakry carôt tÿjti ton, ne ma me mō.

Pê Texarôn jô krĩ kam ame ipa

1 Texarôn 1.1; 2.13-14; Ruc 23.1-2; Jowãw 19.12

17 ¹Ne cute Krĩpuhnacô jô krĩ jakren, ne ma me mō, ne hanea ne cute me Apôr jô krĩ jakren, ne ma Texarôn jô krĩ kam, Juta catêjê te cuprôn xà jürkwa ata wÿr me cator. ²Mã xap na, mehkôt xà jô amcro kam, ma Pawrôte, cute me amji pyrãc xà ata na, cute me cuprôn xà wÿr tẽ. Nemehkôt xà jô amcro incré atajê cunea kam, Pawrô cute me cuprôn xãwÿr pra. Ne cute me ajpên mã me Pahpãm jarkwa jarën to hapjêa to hapjê. ³Mã Pawrô te me cumã Jeju to hahkre, ne me cumã harën to:

— Ỹhỹ, rỳ pêa mã pê Pahpãm me panquêtjê mã, por cu me jũm jikaj ata, to awjahkre. Na quê ha jũcaxuw Crixtô ita cato, ne pahte me Pahpãm to kên atajê cunea to tojnõ. Ne cuteme pahtehcajpar xà caxuw quê ha ihtỳj amji pupun xàkêandre to amji pupu, ne ihtỳj ty, ne hacpỹa mã ihtĩr. Hõhõ, mār wa ite me amã Jeju jarê ita pê ri quêt, por cu me jũm jikaj ata — hajỹr.

⁴Mã mehkwy te ihtỳj me Pawrô me Xira kam hapac, ne Jeju to amji mã mehhimpej, ne ahna mehkwy mã mehār. Mã mehchakritpê Crec jõ pjê catêjê atajê mã Pahpãmkin catêjê jàhtõa ne me cumã me hār. Mã haneane krĩ kam pyjê jàmõtār catiatajê jàhtõa ne me cumã me hār. Mã Jeju na mehkwyquêt ihtỳj me ipicamên to me mõ.

⁵Cwỳrjapê ri me hũ na ame amji to prãm, na ri Juta catêjê ame pra, ne krĩ cape na cute mehkên catêjê me, cute me xuwcaaca catêjê jàhtõa ne mehaprõr, por me cumã me hàpên prãm nareatajê mea mã. Mã jũmjê itajê te krĩ kamajpên caxuw me cumã mehkêandre ton xà caxuw me Pawrô me Xira pro. Ne me cuna mã me hãm jirô pê mã cutemehkên mã me mên prãmte cute mehpro. Me hàprêakam Jaxãw jũrkwa mã me hār, ne ame Pawrô me Xira japê. ⁶Ne nee cute me cumã cator nare, ne cute ma me Jaxãw me, Jeju na mehkwy kwỳ to me irô ne amehpro, ne ma krĩ jõ pahhi catêjê wỳr me to carār to me mõ, ne me cumã:

— Me hũmre itajê te krĩ cunea kõt ajpên me ampo kêandre catia ton. Ne hamre, ramã ita ri me cator! ⁷Mã Jaxãw te me cumã hũrkwa jahkre, mã kam me hàhhuc. Ne ma ame Xexa pê Roman catêjê jõ pahhiti te amji kam hapac xà caca, ne ajtea mã me imã pahhi nõ japrỳ te Jeju ita jarê — hane.

⁸Mã me hàhtõa te me ita par, ne ame kammencryac to amencryc, na ri nee jũm te ihcakõc xà na amji par nare, ne ihtỳj amehcakõc kêandre to me ipa. ⁹Mã krĩ to mehhimpej catêjê teJaxãw me, Jeju na mehkwy kwỳ jàmjõr na me ton, mã me hàmjõr jirô pê mã ri cormã cute me cumã hikran.

Pê Amcoti jõ krĩ kam ame ipa

1 Texarõn 2.15-16

¹⁰Mã caxwa pê mã, ma Jeju na mehkwy te me Pawrô me Xira kujahcẽ, Amcoti jõ krĩ wỳr. Mã curi me cator, ne ma Juta catêjê te me cuprõn xà wỳr me mõ. ¹¹Mã Amcoti jõ krĩ kam mehkry catêjê atajêTexarõn jõ krĩ catêjê jirõa pê ampeaj kam me cumã hũpar kõt hakop jahkre pej, ne me cumã ihkĩn, ne me cumãhũpar prãm. Mã amcro cunea kam Pawrô te me cumã ampo to hahkre xà ata jahkre pej pej to prãm to, cormã Pahpãm jarkwa kam kõt me hapê ne me cahyt. ¹²Mã me hũpar xà ata kõt me cupê Juta catêjê me, me cupê Crec jõ pjê catêjê me, me cupê pyjê jàmõtār cati pê Crec catêjê atajê me, me hàhtõa ne cute Jeju to amji mã mehhimpej.

¹³Mã Texarõn jô krî kam, Juta catêjê teAmcoti jô krî kam Pawrô te Pahpãm jarkwa to ihcakôcna me harên par, ne ma mehkôt me pra, cute me irêc, mã cute mehkên ton prãmte. ¹⁴Mã Jeju na mehkwy te me Pawrô kujahêc pyrentu, côxwa to kà wÿr. Mã ma mehkwy te me Pawrô pynâr, neme cumã Atên jô krî wÿr pry jarên to mõi, ne me to cator. Mã Xira me Timot cormã curia Amcoti jô krî kam me hàhhuc. ¹⁵Mã Pawrô Atên jô krî kam cator, ne hàhhuc. Nehacpÿa mã cute me hÿnâr catêjê atajê kujahêc, Amcoti jô krî wÿr, ne me to ihmipej, quê me Xira me Timot mã awjarê, quê hapu na ihkôt me mõi, Atên jô krî wÿr, ne me cuprô.

Pê Atên jô krî kam Pawrô mõi

Roman 1.18-20

¹⁶Mã Pawrô Atên jô krî kam apu mõi, ne ame hikaj tomõi. Ne cute kên te pahpãm cahàc krekà jàhtôa ne hõmpun, kriata kam. Ne cupê ahna ihkaj na, na ri ihpeacre. ¹⁷Cwÿrjapê ri Pawrô, Juta catêjê te me cuprôn xà kam, cute ajpên mãmehcakôc, ne hanea ne mehcahkrit mãPahpãm kîn atajê mã ihcakôc. Ne hõtpe amcro cunea kamcã pê mehkri atajê me, me ajpên mã me awjarê. ¹⁸Mã me cumã ihkàhhôc to hahkre catêjê pê Epicurij catêjê kwÿ me, Xicô catêjê kwÿ me, hanea ne cute Pawrô me, meajpên mã me hÿjarên. Ne mehkwy me, me ajpên cukij to:

— Ampo mã Pawrô pê ihcakôccatê te amji jahkre kêatre ata ame pamã harên prãm? — hane. Mã mehkwy me ajpên mã:

— Pÿpÿn, he ihhêj ne ajtea mã apu pahpãm jÿjê itajê to me pamã ihcakôc — hane. Mã Pawrô te hacpÿa mã mehtyc tîr na me cumã harên, cwÿrjapê riajpên mã me harên to hane. ¹⁹Ne ma cute me cuprôn xà japrÿ te Caxêti jô awjarô ata wÿr, cute me Pawrô japrôr ne me to mõi, ne me cumã:

²⁰— Wa itÿj me, por ca ate ajtea mã ampo tuw jarên pihhoti ata jarên atajê kam me ijapac to prãm, ne ampeaj kam me imã impar prãm. Wa rÿ jÿ caxuw iteme ampo ita jarên par to hajÿr nare, na wa me hahkre pej to prãm — hajÿr.

²¹Pê Atên jô krî kam mehkri catêjê me, põi rÿm mehcahkrit ajpên me acjêj ne mehkri atajê mã, ajco me xwahnatuw atajê impar to prãm, pê mehkri ne me kampa.

²²Mã Pawrô me cuna mã hãm, ne xa, Caxêti jô awjarô kam, ne cuteme cumã to hahkre kam ihtêm, ne me cumã:

— Ýhÿ, me apê Atên jô krî catêjê, me ikampa! He ihhêj ne ca atÿj ame pahpãm cahàc to amji mã me ahimpej to me apa. Ca ihhêj ne kên to ate mepahpãm cahàc krekà ton itajê to, ihhêj ne ampeaj kam amji mã me ahimpej. ²³Ne wa ita ri me gõi krî kam apu ipa, ne ite, me ate kên te pahpãm cahàc krekà mã me ikre pyxwÿr, nekam me hÿxwÿr, ne kam me to amjikam gapac na, ite me hàhtôa ne me gõmpun. Ne hanea ne ite

ikre pyxit kam pahpãm cahàcpxwÿr xà nõ caprÿ ata pupun. Mã jũm te kamihhòc to hajÿr he: “Ita pahpãm cahàc krekàpxwÿr xà, ne nee cu rÿ me pahnõ te Pahpãm ita jahkre pej nare” hajÿr. Ne cormã me apê jũm pê Pahpãm ata jahkre kêatre na wa ha me amã harê, ca me ikampa.

²⁴— Ýhÿ, he Pahpãm ita pê me pajõ Pahpãm peaj ata, ca rÿ nee ate me hõmpunnare. Ne cupê me Pahton catê. Ne taa mã pèpjê to, ne pjê kam ampo cunea to. Ne cupê pjê ita kam me hirõa pê Pahhicitati, ne hanea ne cõjkwa kam cupê Pahhiti cati. Ne nee, por jũm te cumã ikre ton ata kam ihkrĩnare. ²⁵Ne nee jũm te cumã ampo ton ata na cumã prãm nare. Ampo na? He taa mã ri me pamã me pancaca xà gõ, ne me pamã me pahte amji kam me pajapac xà gõ, ne me pamã ampo cunea impejti gõ. Ne jũ wÿr cu me pahnõ cumã ampo to ne cugõ.

²⁶⁻²⁷— Ýhÿ, pê mam me panquêtti pyxit ne to, ne mepanquêtti kõt pê me pahton to mõ. Ne pê pjê ita kamme pahcunea to, cupê me, krĩxàre me, me pa me. Ne pê me pahpÿpÿm xà xwÿjrea na, pê ramã mam me pajõamcro me pahte amji to me papijapar xà to amji kampa, nekam me pahkrĩ xà caxuw me pamã pjê to. Ampo na? Cu pahte me to amji japackre, ne ahna mepajàhcukjêr, ne xwÿ mã jũ caxuw amcronõ na ahna me pahcator to prãmte. He neePahpãm me papê ampÿare mã ipa nare, ihtÿj pjê cunea kam me pahcahê na ipa. ²⁸Na pê jũm ata ramã harên to hane he: “Pahpãm cãmtã rũm cu pahtÿj ame papa, ne amji to me ajpa, ne pahtÿj me amjikampa” hane. Ýhÿ, hanea ne me anõ pê Atên catêjê nõa te ihkàhhòc kam ihhòc to hajÿr he: “Pahte me hajÿar ne me papê Pahpãm kra” hane.

²⁹— Hewhÿ, me pahcunea pê Pahpãm kra. Na cu nee pahte amji kam me pajapac xàa kõt, Pahpãm to ame amji mãampo to pahpãm nare. Ne nee cu kên to ame pahpãm cahàc krekà ton nare. Ne neewakÿre prã jakare me, wakÿre prã tepti ata to amepahpãm cahàc krekà ton nare. Ne nee cu amjia mã ame ton nare. ³⁰Pê rÿ pèa mã mam pjê cunea kam, mehcunea ramã meton to me amji pyrãc tu, na pê ajco me toan to me to. Pê nee Pahpãm to me amji japackre, ne me hahkre pej nare, cwÿrjapê pê nee Pahpãm cute me ampo to hajÿr xà ata jahpan xà na ame to kên nare. Ne hamre, ita caxuw Pahpãm tejê cunea kam ampo itajê intête me pahcunea mã, cu nee hipêr ame ampo itajê nõ ton to mehajÿr nare. ³¹Ýhÿ, he ramã cute me pahcukij ne me pahto ipicokjêr xà jõ amcro hyr, quê ha amcro ata na me pahpupu, ne me pahcukij, neajpên pê mempej me, mehkên to ajcokjê. NePahpãm te ramã me pahcukij catê na Jeju xãm, cutecumã ampeaj kam me pajarên to impejti prãmte. Ne mehcunea te Jeju pê me pahcukij catê nahahkre pej prãmte ri ihtyc jirõ pê mã, hacpÿa mã cute to ihtĩr — hajÿr.

³²Mã Pawrõ te ihtyc jirõ pê hacpÿa mã ihtĩrna me cumã harên, mã cute mempar, ne nee cute amji mãme to hajÿr nare. Cwÿrjapê rimehkwy ame cumã, ne ame hũn, mã mehkwy me cumã:

— Wa amcro nō na gũjarēn xà ita na hipêr me apar prām — hane.

³³Mã Pawrô ma mō. ³⁴Mã me hũmre kwỳ te me kam hapac kênre nare, ne cute Jeju na mehwỳ na me amji ton, ne ahna me cuprôn. Ne me kam hũmre japyrỳ te Tijoniti pê Caxêti jō awjarô kam prohti ata me, cahāj ata pê hapry Tamar ata me, mehwỳ jũjê atajê te ahna me cuprôn.

Pê Pawrô Corinti jō krĩ kam apu mō

Roman 16.3-4

18 ¹Jirô pê mã ri, ma Pawrô mō, Atēn jō krĩ pĩn, Corinti jō krĩ wỳr. ²Ne curia pê Juta catêjê nō japyrỳ teAqura ata cajpa. Ne pê cupê Ponto jō pjê catêjê kwỳ nō. Ne curmãPrytikra jō pjê pĩn hĩxi japyrỳ te Prixirakwỳj ata me, me cato. Ne ampo na pê ajpên me mō? Pê pjê jō pahhi japyrỳ Crawti ata ma Roman jō krĩpê, ajpên Juta catêjê kujate. ³Cwỳrjapê pê Pawrô ma me hõmpun prãmte me hỹmã mō, ne me cahê na hàhhuc ne ame apê. Ampo na? Hàpên xà me Pawrô jâpênxà pipēan na pê, ne cupêhkà tỳjti ata to ame ikre to. Ne me hàpên xà ata to ri hõtpê amehpore incwa. ⁴Ne mehkôt xà jō amcro cunea kam, cute me cuprôn xà kam, Juta catêjê me, Crec jō pjêcatêjê mã ihcakôc, cute me kam hapac ne amji to me Jeju na mehwỳ prãmte.

⁵Jirô pê mã ri Xira me Timot cator, Maxeton jō pjê pĩn, mã Pawrô te cupêhkàhti to hàpên jicu, ne ma Jutacatêjê mã Pahpãm jarkwa jarēn to mō, pê ajco hãn ne me cumã:

— Jeju pê Crixto to, pê quêt Pahpãm me pamãawjahkre — hane. ⁶Mã Pawrô cuna mã mehcunea amehcakôc ne ame hũn. Cwỳrjapê ri cute me cumã hikran prãmte ihkà caxàr, ne me kam mare mã intête pjê jacró capir. Ne me cumã:

— Hamre, wa ha nee hipêr me ato ihmpej nare, ca ha caajũ mã me, ne me akên mã me axà. Ne Pahpãm pê me gũjawry to me apa xà ata kam, wa ha nee me acahê na ixàr nare. Ne nee quê ha Pahpãm ita na amji mã icuhtom nare, quê ha amji mã me anõa cuhtom. Itacaxuw wa ha nee hipêr me gamãr nare. Ne ita caxuwmechakrit itajê wỳr wa ha tē, ne me cumãPahpãm jarkwa pejti itajê jarē — hane.

⁷Hõ, cute me hajỳr. Cwỳrjapê ri cute me hicu, ne mamõ, ne Crec catêjê jō xũmre nō japyrỳ te Tico Catytkamata nee cupê Juta catêjê nare, ne hõtpê cumã Pahpãm kĩn ata cahê na ihkrĩ. Ne pê Tico jũrkwa ataJuta catêjê te cuprôn xà cahi na xa. ⁸Mã Cripo pê me cuprôn xà jō pahhi, ne cute Pahpãmpar, mã mehkra cunea te hanea ne mempar, ne Jeju to amji mã mehhimpej, ne mehwỳ mã me hàr. Mã me hàhtõa ne cute Corinti jō krĩ kam mePahpãm jarkwa par, ne cute amji to me Jeju na mehwỳ, mãcute cõ kam mehcumrãr.

⁹Mã caxwa nō mã Pawrô te irĩatkam Pahpãm pupun, mã cumã:

— Apu acakôc xà ita na, nee amji mã pa nare, ne nee ca acakôc to hicu nare. ¹⁰Ampo na? Wa ita ri acahê na apu mō ita kam, jũ wỳr quê jũm ato

kên. Ampeaj kam krî ita kam imã me hàhtô, quê ha cormã me ipynã ne me ikampa — hajÿr.

¹¹Na ri Pawrô te curi me cumã Pahpãm jarkwa to hahkreato caku pyxit, ne ihkôt to ihnõ cahti na hajÿr.

¹²Mã Crec jô pjêata kam, hũmre nõ japrÿ te Caro te amji to Romancatêjê jô pahhi. Mã amcro atajêa nõ kam, Jutacatêjê te me amji to cuprôn, ne me Pawrô pro, ne ma mehcukij xà wÿr me to mō. ¹³Ne cute me pahhi pê Caro mã harên to hajÿr he:

— Ýhÿ, hũmre ita te, ite mehũnãr prãnte, ame imã hũjarên to hajÿr to mō. Ne cute ajteare mã Pahpãm to amji kam me hapac xà ita to me imã hahkre ita na me ipê ihkajna. Ne me icaca xà kaj na cute amji kam hapac xàita — hane.

¹⁴Mã Pawrô te amji pytãr prãnte ajmãr pahhi Caro mã harên, mã cute Juta catêjê mã:

— Me apê Juta catêjê me ikampa. Quê ha hũmre ita teampeaj kam ampo to kên na, wa ha itÿj me akampa ne meatehcajpa. Ne hamreare, imã nee cute ampo kên catia tonnare. Ne ihhêj ne me acaca xà me, jũmjê japrÿ itajê me, ajpênkrac ri ate me acakôc xà pit mã ita. ¹⁵Cwÿrjapê wa ha nee me atehcajpar nare, ca ha me caa amji to ame ahimpej ne me amji to impej. Ne pa, wa ha nee ita caxuw amji to me acukij catê nare — hajÿr.

¹⁶Ne cute mehcunea cator, mã ma ame hapôj. ¹⁷Mã cute ame hũmre japrÿ to Xoten pê Jutacatêjê te cuprôn xà jô pahhi cahhyr, mehcukijcatê kam mare mã. Mã nee Caro te Xoten ita to amji kam hapac nare.

Pê hipêr Antijoc jô krî wÿr, me amji jaxà

¹⁸Mã Pawrô te Jeju na mehkwyçahê na amji to caku pyxit ne ihkôt hĩkjê, Corinti jô krî kam. Jirô pê mã ri, Prixirakwÿj me, Aquira me, cute me pãr krepro, ne ma Xiri jô pjê wÿrme pra. Ne Ampohy jô krî kam, cormã pãr kre mã me hàr nare kam, pêPawrô Pahpãm mã amji to, ne cute cumã amji to ipipêxà caxuw to ihkrã mē. ¹⁹Mã Epet jô krî mã cator, mã cute Prixirakwÿj meAquira rer. Ne ma cute me cuprôn xà wÿr hàr, ne cute Juta catêjê me ajpên mã me hũjarên kam ihtêm. ²⁰Mã cute me cahê na amji to amcrojàhtôa to prãnte me hator. Mã ma Pawrô apu ahna ihcaca, ampo na, ma Krĩpinkrên wÿr ihkrãr na ri. ²¹Ne mōr xà wÿr cute me cumã:

— Quê ha Pahpãm mã ite amji jaxãr naito prãm na, wa ha itÿj amji jaxà — hane. Ne ma Pawrô te pãr kre kam amji kujahêc, Epet jô krî pĩn. ²²Ne ma Xexa jô krî mã cator, ne ma Krĩpinkrênwÿr mōr puro. Ne Krĩpinkrên kam cute Jeju na mehkwymã ihcakôc, ne me cumã amji jarên, ne ma Antijoc jô krî wÿr mō. ²³Ne cute amji to amcro kwÿ jakren, jirô pê mã ri mō, ne cute Carati jô pjê jakren, ne Amcrãti jô pjê jakren, ne ihtÿj Jeju namehkwyç cunea to ihtÿj to mō.

Pê Apôr Epet jô krî me Corinti jô krî kam apu mô

Epet 1.1-2

²⁴Pê cormã Pawrô apu môar kam, pê Juta catêjê nōjapry te Apôr pê Mehtehcajpar jô krî kam ihpÿm ata, maEpet jô krî wÿr tē ne cator. Ne pê ampeaj kam ihcakôc pej, ne ampeaj kam cumã Pahpãm jarkwa jahkre pej. ²⁵Ne hanea ne ampeaj kam cumã Pahpãm te me cumã tohahkre xà ata jahkre pej, na ri me cumã Jeju jarēn xàcuhctacti jarē. Ne cumã amji kian kam me cumã harē. Nenee amjia kôt me cumã Pahpãm jarēn to ipa nare, ne pê cumã Jowāwjūjarēn xà pit hahkre pej, pê toa ajco mecumã hūjarēn to ipa. Por pê Jowāw Jeju cator xwÿjreana cato, ne cō cakrô to hikaj xà mehcumrã ata, ne cukwakam, pê me cumã Jowāw te amji kam hapac xà ata pyxít peajne hahkre pej, pê ajco me cumã harē. ²⁶Ne cumã amji kian kam, Juta catêjê te cuprôn xàkam me cumã harē. Mã Prixirakwÿj me Aquira te Apôr jūjarēn xà ata par, ne me Apôr te Jowāwcukwa kam hūpar xà atajê pit jarēn na me hahkre pej pyrentu. Ne ahna me ajpēn par, ne me haprôr ne ikre kam me cumã Jeju jarēn to impejti partu.

²⁷Mã Apôr te amji kam hapac ne ma Crec jô pjê wÿr ihkrâr. Mã Jeju na mehkwy te mehtehcajpar prãnte, me cumã ihkàhhôcton, Crec jô pjê kam Jeju na mehkwy mã. Ne cute kam me cumã Apôr pej naharēn, ne cute me ahna hàhwÿr, mâr quê ahna me amji caxâr to impeaj ne. Mã ma curi cator ne cute, por ramã ame Jeju to amji mãmehhimpej atajê, tehcajpar catia to mô. ²⁸Ne cute Pahpãm jarkwakôt Juta catêjê mã ihcakôc, ne Jeju pê ri quêt Pahpãm kra, ne cupê Crixto, ne toa pê Pahpãm me cumãawjahkre, ne mehcunea kam mare mã ame cumã harēn to mô. Ne cute hūjarēn xà ata kôt Juta catêjê hi kwīn.

Pê Pawrô Epet jô krî kam apu mô

Ruc 3.15-16

19 ¹Mã cormã Apôr Corinti jô krî me, Crec jô pjê kam apu môar kam, mã ma Pawrô Epet jô krî wÿr tē, necator. Ne curia cute Jeju na mehkwy kwÿ cajpar, ²ne mehcukij to:

— Ca ate me Jeju kam gapac ne mehkwy na ate me amji ton, cwÿrjapê mōrmō ca ajkī ramã Pahpãm Carō Pejti te me amã amji jōr? — hajÿr. Mã me cumã:

— Wa nee ite me Pahpãm Carō Pejti ita na hahkre pej nare, xãmte ihtÿj Carō — hane.

³Mã me cumã:

— Ne mēr jūm te me acumrâr xà mã kôt pê meacumrã? — hane. Mã me cumã:

— Jowāw te mehcumrâr xà ata kôt pême icumrã — hane.

⁴Mã Pawrô me cumã:

— Pom Jowāw te me acumrār xà atajê pê, por mehkên mā me hikra atajê me, por cormã ame Jeju jikaj to ipa atajê. Pê Jowāw ajco Juta catêjê mā awjarê, mār quê hapu na ihkôt me jūm ata kampa. Ne jūm ata pê ri Jeju, ne hamre ita caxuw wa ha Jeju jarkwa kôt me acumrā — hane.

⁵Mã cute me ita kam hapac jirô pê mā ri, Pawrô te Pahhiti pê Jeju jarkwa kôt, cô kam mehcumrār. ⁶Ne cute mehcunea na hūhkra xir, ne me cumã Pahpām nahàhwÿr. Mã Pahpām Carô Pejti te mehcuneamã amji jôr. Mã ajtea mã cute mehcakôc kam mehtēm, nehanea ne cute me Pahpām jarkwa jarēn kam mehtēm. ⁷Ne me hūmre te tôxi atajê to pê hane.

⁸Putwrȳ incrê kam mã hān ne Pawrô hōtpê maJuta catêjê te cuprôn xà wÿr ipa, ne nee amji na hàhtāt nare, ne me hàhtôa mã ihtÿaj kam Pahpām himpej xà mã mencjêj na ihcakôc, pê me kampa, ne ajco ajpēn mã me harē. ⁹Mã ma mehkwȳ ahna me aprā, ne ma amji mã ame to hajÿr caca. Ne cormã mehcunea kam mare mã, cute me Jeju te amji kam hapac xà na mehcakôcto kêanre. Mã cute me hajÿr ita kam, Pawrô me cupêcator, ne ma amji kôt Jeju namehkwȳ to mō. Jirô pê cute ajpēn mã me pajō Pahhiti Jeju pê me pahkritxwÿ na me harēn na ipyr ne ame harē. Ne hūmre japȳr teTiran ita jō kàhhôc to hahkre xà jürkwa kam, pê ajco ame cumã harē. ¹⁰Ne cute me cumã to hahkre ita to caku to ipijakrut. Mã hōtpê Axij jō pjê ata kam mehcunea pê Juta catêjê me, mehcakrit atajê te Pahpām jarkwa par.

Xewa kra xūmre

Me Hàpên Xà 5.12-16; 1 Texarôn 1.9-10

¹¹Pê Pahpām ajco Pawrô tehcajpar to catia to ipa, ne ajco cumã cute amji jahkre pej gō, mār quê carôt kôt hàpên xà catia pihhoti to. ¹²Na pê Pawrô cama ihcakôc ne ihcakôc xà atato me hà catêjê caprā, neme to impej. Ne hō cupêhkà to, hàhpro xà pê hanea, ne ihtÿj ajco me caprā. Na quê ha jūm xà ata cama ihtāt, quê ha ramã impej pyrentu, ne kam ampo carô kên atajê, quê ha hanea ne jūm ihtāt, quê ha ramã impej pyrentu.

¹³⁻¹⁴Cwÿrjapê ri Juta catêjê kwÿ te ita na me Pawrô pupun, ne ihtÿj Pawrô cuxà me ton to ipa. Ne por me hūmre te xet atajêpê ri Pahpām mã mehcajrēn catêjê jō pahhijapȳr te Xewa kra atajê, pê neeme cupê Jeju na mehkwȳ nare cacrô, ihtÿjPawrô jīkjê na Pahhiti pê Jeju japȳr namehkwȳ pê me pahcurê xwÿn carô kên japôj to me ipa to. Ne ihtÿj Jeju japȳra na me hapôj to prām. Cwÿrjapê ri ampo carô kên mã mehcakôc to me hane he:

— Por ahnaa Pawrô me cumã Jeju japȳr jarē ata na, wa ha hanea ne amã, ca cupê acato — hane. ¹⁵Mã hūmre kam me pahcurê xwÿn carô ita te me cumã:

— Wa ramã ite Jeju pupun, ne Pawrô pupun. Ne jūmjê mãca me? — hajÿr.

¹⁶Ne cutea mehcahhyr kamihtêm. Ne mehcahhyra to mehcahhy, ne cute ame haxôp, ne amecupê mehkà cokjêr, mã ma ikre ata pê me cator.

¹⁷Mã Epet jô krî kam mehcunea pê Juta catêjê me, mehcahkrit mehkri atajê te me itajarên par, ne me hahkre pej. Na ri me cumã Jeju japry cupa xà kam mã rý hàhhuc. Ne mam me cumã hûpa ata jirôa pê me cumã Jejujapry cupa. ¹⁸Mã me hàhtôa te mempar atajê te amji to me Jeju namehkwý prãnte me hÿrmã me mō, ne cute ame ampo kên ton atajê na me cumã amji jarên, mehàhtôa kam mare mã. ¹⁹Mã me hÿxy xi catêjê jàhtôa te me cuprôn, ne Jeju na mehkwy mã me hàr prãnte, cute me hō kàhhôckôt me hàhcaprâr xà atajê incwÿr ne me to mō. Ne cute me kam mare mã, mehō kàhhôc atajê to me caxàr par. Ne cute mehkàhhôc te caxàr atajê jô pore cahyt, mã hō pore catia to cati, ne ihhêj rûm cupê caku te xïc jâpên xà jâmcwÿr xà jô pore. ²⁰Hô, Jeju jarên xà impejti itajêpê hane, ne ajco ajcamê ne ma ihcakûm to mō.

Pê Epet jô krî kam me ajpên par nare

Roman 1.13-15; 15.22-29

²¹Ampo itajê cunea jirô pê mã ri Pawrô te amjijaxàr xà na amji kam hapac, ne cumã catyatre na Maxeton jô pjê me Crec jô pjê jakren to ihtêm prãm. Ne ma hanea ne Kripinkrênwÿr ihtêm prãm, na ri cute me cumã amji jarên to:

— Ite Kripinkrên pupun jirô pê, wa ha ma Roman jô krî wÿr imôr to prãm — hajÿr.

²²Cwÿrjapê ri cute mehtehtajpar catêjê pijakrutpê Timot me Eraxô kujahêc, Maxeton jô pjêwÿr. Mã cormã Pawrô Axij jô pjê kam apu ipa.

²³Mã amcro ata na Epet jô krî kam me hàhtôa ne cutemehkên xà ton, mã hōtpê quêt Jeju na mehkwy picamên, cwÿrjapê ri ame kam incryc. Ne Epet jô krî catêjê kamihtÿj me cumã pahpãm cahàc krekà japry te Tijãnkwyj ata to amji kam me hapac to me ipa. Pê cumã me ikre to, ne kam me hÿ xwÿ neajco kam me Tijãnkwyj ata to me amji kampa. ²⁴Ne wakÿre prà jakare to me hàpên catêjê atajê nôjapry pê Temetti, pê ajco wakÿre prà jakare to Tijãnkwyjjÿrkwa carô krekà to. Ne pê hàpên xà ita kôt ajcoampeaj kam mehpora incwa, na pê cumã ihporea to ihpora. ²⁵Mã cute ajkam me hàpêncatêjê pê mehkwy atajê na hàhwÿr, ne cute me cumã:

— Me ijô ikwÿ nô, he me pajâpên xà itapîn ri me pajô pore hapôj.

²⁶Xà ca nee ate me Pawrô te ampo ton ata na me hōmpun ne mempar nare? He ihtÿj Pawrô me cumã awjarê, ne me cumã: “Pom ampo to ame pahpãm cahàc krekà to itajê pê Pahpãm nare” hane. Mã me hàhtôa te me hÿjarên xà ita par, na ri ihtÿjamji kôt ita ri krî kam me hàhtôa ne me to hanea neAxij jô pjê cunea kam apu amji kôt me to. ²⁷Ne ita na me papê ihkêanre. Quê hacute ahnaa apu mōr na, quê ha me pajâpên xà hamre.

Quêha nee jũm hipêr me papê me pajâpên xà itajê nõ japrôrnare. Ne nee mã ita pit nare. Quê ha hanea ne mehcuneame pahpãm cahàc krekà pê Tijãnkwyj ata jũrkwa catihti ata jicu, ne me to hapac kêt, por mehcunea Axij jõ pjê me, pjê cunea kam mehcunea ame toamji kam hapac to me ipa atajê. Quê ha Jeju kĩnteTijãnkwyj ata to me hapac kêt, ne hũrkwato me hapac kêt, ne me hicu — hane.

²⁸Mã me hàhtôti atajê te me ita par, ne Jeju na mehkwykam amencryac to mencryc. Necute me caràr kam mehtêm, ne me Tijãnkwyj jarên to:

— Epet jõ krĩ kam Tijãnkwyj catia to cati — hane.

²⁹Mã me caràar kam me hũjarên xà ita krĩ kam apuihcahkũm tu. Mã me hàhtôa te me ita par, ne cute me Cajo meAritarcô pê Maxeton jõ pjê catêjê pijakrut ne Pawrô kôtame mã atajê pro, ne ma me cupjê, cute mecuprôn xà cati wÿr. ³⁰Mã Pawrô me hàhtôti atajê mã ihcakôc prãm, mã ma Jejuna mehkwy ame huwahi. ³¹Mã hanea ne pjê ata kam Pawrô jõ ikwÿ nõ kwÿ pêkrĩ jõ pahhi atajê kwÿ te me cumã harkwa kujahêc, quê neecute me cuprôn xà wÿr môr nare, mã Pawrô jũpar.

³²Ne nee me hàhtôti atajê me cute me ajpên par nare. Ne mehkwy ampo kwÿ jarên to ame caràr, ne mehkwy hanea neampo kwÿ jarên to ame caràr. Na ri me hàhtôa pê mehahkre kêatre, mã nee cute am pocwÿrjapê ame caràr to ame ipa ata na me hahkre pej nare. ³³Mã Juta catêjê te me Arexãre jator, cute me cumãihcakôc prãmte. Ne cute me cuna mã me hãm. Mã mehkwy amjimã me Arexãre te to ihcupan na me harê. Mã Arexãre te hũhkra tohàpêr, ne tee me cuna mã apu amji na hàpràr to hahkre. ³⁴Mã cute me Arexãre pê Juta catêjê nõ na mehahkre pej, ne mehcunea te me caràr kam ihtêm. Ne cute mecaràar to me or to ipijakrut. Ne me caràr to hane he:

— Epet jõ krĩ kam Tijãnkwyj catia to cati! — hane.

Pê krĩ jõ pahhi catêjê nõ ame hàhtôa atajê cahkũm

³⁵Mã krĩ mã hàhhôc catê te hòtpê hũjarên to mehhi kwĩn, ne me cumã: — Epet jõ krĩ jõ xũmre, me ikampa. Ne me acunea pê me pajõ krĩ kam Tijãnkwyj jũrkwa jamãr catê, nepê kënti impejti cõjkwa pĩn ihpÿm, ca me hamã atajême hahkre pej. ³⁶He nee jũm te ajtea mã harên xà nõ to harênnare. Ne amji mã me aprĩa ne, nee ca ampo kam me amji kam me gapac nare kam me ton nare. Xa ampo ita to me amji kampa, jirô pê mã ca ha cormã me to. ³⁷Ampo caxuw mã ate me hũmre itajê japrôr? Xà ajkĩ cuteme Tijãnkwyj jũrkwapê ampo to hàhkij, nare, môrmô cute me pajõ pahpãm cahàc krekà xũn na mã ate me hàprôr? Hãpà, nee cute me ampo itajênõ to jũ mãn nare. ³⁸Quê Temetti me, mehkwy mã, jũm na mehcakôc xà na mã, quê hama cute mehcukij catêjê wÿr me pra, ne me cumã me amcro nõ ta. He itajêa caxuw ri pahhi, ne cute mehcukij catêjê amehkrĩ. Na quê ha metaa me cumã jũm na mehcakôc. ³⁹Ne hipêr ita jirô pê me

ampo na prãm, ne xa cute me amã amcrohyr xà ata jikaj, quê ha kam ahtwỳ, ca ha mehcunea jípôc ri me cumãharẽ, quê ha me hahkre pej, ne jũ na me amã to. Hõhõ, quêt pahteme amji kam me pajapac xà te hajỹr he. ⁴⁰Ne me pahkêanre. Ampo na? Quê ihhêaj to jũm me pajõ pahhiti mãpahte me hajỹr xà ita na me pajarẽ, quê ame pahkam incryc. Neme pahcukij, jũ mã cu me cumã amji jarẽn to? — hajỹr. ⁴¹Ne cute me cumã hũjarẽn jirõ pê mã cute me cuprõn xà jicu ne ma amehcahkũm.

Pê Pawrô Maxeton jõ pjê me Crec jõ pjê kam apu mõ

20 ¹Ne mehkên jàhkrihkrit jamre jirõ pê, Pawrô te Jeju na mehkwyña hàhwỳr, mã cute me cuprõn. Mã cute me cumã hũcanâr xàto ihtỳj, neme cumã ihtêm xà na amji jarẽn. Ne maMaxeton jõ pjê wỳr mõ. ²Ne curi cator ne apu ipa, ne cute Jeju na mehkwyjãhtõa mã hũcanâr xà to ihtỳj, ne cute me hapackre to irya to iry. ³Jirõ pê ma Crec jõ pjê mã cator, ne curi cute amji to putwỳr to incrê. Ne ramã cute Xiri jõ pjê wỳr mõr xà caxuwapu amji mã hàncuprõn, ne cute amji name cupê Juta catêjê te me toamji kam hapac xà kêanre, ne ihtỳjamehcuran prãm na me hahkre pej. Mã cute amji kam hapac, mã nee hipêr Xiri jõ pjê na cumã ihtêm prãm nare. Ne ita caxuw ri cumã Maxeton jõpjê pua na ihtêm to prãm. ⁴Mã hõtpê jũmjê ihkõt me mõ atajê japyrXõpat, pê Piro kra, pê Amcoti jõ krĩ kam ihpỳm me, Aritarcõ me Xecun, pê Texarõn jõ krĩ kam mehpỳm me, Cajo pê Terpe jõ krĩ kam ihpỳm me, Timot me Tiquicõ me Tropimo, pê Axij jõ pjê kam amehpỳpỳm. Atajê cunea pê hõtpê Pawrô kõt ajco ame ipa. ⁵Ne ma mam me pra, ne Trõwat jõ krĩ kam me cator, ne curia ame hikaj to ame ipa. ⁶Ne me Hakren xà jõ amji kĩn jirõ pê mã, wa haneane ma me tẽ, Pirip jõ krĩ pĩn mehkõt. Ne curia ite amji to me amcro to xĩc jirõ pê mã, wa ite me amjicajpar, Trõwat jõ krĩ kam, ne me icunea te curi amji to me amcro toxtet.

Pê Trõwat jõ krĩ kam Pawrô apu mõ

Jowãw 5.21; Me Hàpên Xà 9.36-43

⁷Ne xap na, mehkõt xà jõ amcro kam, Jeju na mehkwyte caxwa ri me cuprõn, me hàpàn xà caxuw cute ame ajpênkĩn to prãm to. Mã Pawrô iraràtia na ihtêmprãm, cwỳrjapê ri cute caxwa kat hãm me cumã hũjarẽn kam ihtêm. Mã ramã ahna awcapàtkõ picapõn mã cormã me cumã awjarẽ. ⁸Kỳj pê ikre caxwỳn nõ kam, cute me cuprõn xàata kam, pê ampeaj kam ihpôc xà jãhtõ ne mehcujro. ⁹Mã hũmre japyr te Ewti ita kỳj pê, harkwa na põmã me irit xà ata na jỹ ne kampa, ita kamhõt xwa mã hõt, ne ihpỳm, ikre kre cré atapĩn. Mã hỹrmã me iwryc ne cute me harĩ, mã ramã ihtyc tu. ¹⁰Mã Pawrô wrỳc, ne cute hũmre ita pỳn, ne me cumã: — Ame amji mã apikrar nare. Cormã ihtĩar ne quê ha ihtỳj ipa — hajỹr. ¹¹Jirõ pê mã ri Pawrô jãpir, mã mehcuneajapàn ne ame harte. Mã hacpỹ ma mã Pawrô te me cumã hũjarẽnkam ihtêm, ne me cumã hũjarẽn to

apê, ne ma tẽ. ¹²Mã hũmre ata hacp̃ya mã ihtĩr mã ma me to mõ, hũrkwa w̃yr. Neampeaj kam hũrên me cumã amji kĩn, ne me hakry.

Mehakepxà jõ krĩ w̃yr mehtêm xà

¹³Ne pàr kreti kam Axô jõ krĩ w̃yr ite me imõr kam me icrà, ne por cõxwa cahê na krĩ xa ata kam me icator. Ne curia wame Pawrô jikaj, quê ha pjê kam ajpên mõ, ne cormã Axô jõ krĩ mãcato. ¹⁴Ne wa ite Axô jõ krĩ kam me ajpên cajpar, ne mapàr kre mã me ixàr ne me mõ, ne Mehakepxà jõ krĩ mã me icator. ¹⁵Ne me Mehakepxà jõ krĩ to me tojnõ, ne ma me tẽ, ne apê nõa nawa cormã cô jipõc ri amcrã japyrẽ te Quito ata jõ pjê cahê na me mõ. Ne amcro pyxit jirõ pê mã, wa ramã Awjarõti jõ pjê mã me icator, nehipẽr me ina amcro pyxit, wa ma ramã Krĩtẽpti mã me icator. ¹⁶Mã Pawrô ma apu Epet jõ krĩ kam hàhhuc caca, nema hanea ne apu Axij jõ pjê kam amji to amcro jãhtõ caca. Ampo na? Krĩpinkrên mã catorprãmte hàpõr pit. Mãr quê xw̃y mã Me Hõ Kẽhkẽn jõ amji kĩn jõamcro xw̃yrea na catõ.

Pê Pawrô te me cumã harkwa kujate

Jowãw 21.15-17; 1 Timot 4.6-8; 1 Petrô 5.1-4

¹⁷Ne ma Krĩtẽpti kam me icator, mã Pawrô teEpet jõ krĩ kam Jeju na mehkwỹ to mehhimpej catêjê mã ihhõc, neihkujahêc, mãr quê ajpên Krĩtẽpti w̃yr me mõ, nePawrô mã mehçakõc to prãmte cute me h̃yrmã ihhõc neihkujahêc. ¹⁸Mã me cator, mã Pawrô te me cumã amji jarên ne mecumã:

— Ýh̃y, pê wa mam ramã Axij jõ pjê kam me aw̃yr icator xàata kam, pê ca ramã amji jipõc ri me ipupu, ne ramã ate me ite amji kam ijapac xà pupun pejtu. ¹⁹Wa it̃y me pajõ Pahhiti pê Jeju mã apu ijapên to ipa, amcroatajê kam, ne cormã cumã ijapên to ipa. Ne nee hanea ne ajco amji to icati prãm nare, ne pê maajco ame Jeju caca na pê wa me hũ naapu amrã. Pê meikwỹ pê Juta catêjê ame ito kêanre, pê wa amjicajpêr xà xàhti ata to ajco amji cajpê çakrõ, pê wa it̃y mecumã awcanã, ne nee pêwa me pajõ Pahhiti pê Jeju japên xà mã hikran nare. ²⁰Ne ajco me akõt ipa, ne me amã Jeju jarkwa tohahkre to ipa. Ne nee pê wa ame akam ipec xà nare. Pê wa it̃y me amã awcanã ne ite meatehçajpar xà caxuw, pê wa amã Jeju jarkwa jarëan to harê, pahte mecuprõn xà me, me gũrkwa kam, pê wa me amã Jeju jarkwa to hahkre to ipa. ²¹Ne ajco mehçunea pê Juta catêjêmã harên to ipa, ne hanea ne me apê mehçahkrit atajê mãharê. Ne pêwa mehçunea mã me huphê na awjahkre, mãr quê mehkên mã hikra, ne Pahpãm w̃yr me apkjê, ne me pajõ Pahhiti pê Jeju to amji mã mehhimpej.

²²— Ne hamre, ita caxuw ri Pahpãm Carõ Pejti te Krĩpinkrên w̃yrijator. Na wa ha ma curi mõ. Ne ampeaj kam ri ipê curi ampo te ikên xà ata

jahkre kêatto hahkre kê, ampomõrmõ quê ha ajte curi jũ mã ito. ²³Ne ihnõ ata pyxit ri imã hahkre pej, quê ha me ipro, ne me hacjên xà kam me ijaxà, ne ame ito jamã, ata na ri PahpãmCarõ Pejti te ramã imã hũjarên, krĩ cuneakõt. ²⁴Na wa nee ityc xà ita to amji japackre nare, quê ha me icuran prãm, ne taa me icura. Hõ, ijâpên xà impejti na cuteimên xà ata waquêt ite hipêj to amji kampa. Ne me pajõ Pahhiti pê Jeju te ijâpên xà na imên ata te hajÿr he. Wa ha mehcuneamã Jeju pê me pahkritxwÿ na harên pejti jarê, mâr quê hacpÿa mã mehcunea Jeju kõt Pahpãm wÿr meapkjê, ne cute me amji jaxàr xà ata na ri Pahpãm mã me ahna prãm.

²⁵— Ne pê wa ajco me amãPahpãm pê me pahcunea to ihhimpej catê cati na harê. Newa ha ma ita caxuw mõ, ne ramã ite hipêr ate meipupun nare na me gahkre pej. ²⁶Cwÿrjapê wa ampeaj kam me amãawjarê. Na ca ha me anõ Jeju te amji kam hapac xà mã hikra nehicu, quê ha Pahpãm nee ita na amji mã icuhtom nare, ne amji mã me anõa cuhtom. ²⁷Ampo na? Pê wa ajco hõtpê amji na ijâhtât nare kam me amã Pahpãm te amji kamhapac xà jarê, cwÿrjapê quê ha nee ita naamji mã icuhtom nare.

²⁸— Ne me apê Jeju na mehwÿ to mehhimpej catêjê, ca ha ita caxuwme amji jamâr peaj to me apa, ne nee jũ caxuw Jeju mã mehikran nare. Ne hanea ne Jeju na mehwÿ jamâr peajto me apa, ne caxuw ri Pahpãm Carõ Pejti te me apyxwÿr. Pê Pahpãm kra mehwÿ tehcajpar prãmte ty, ne caprõcunea ajxwÿ, mã ahnaa cute me pahto amji kra. Cwÿrjapêca ha me hamâr to impeaj ne. ²⁹Ampo na? He, imãa quê ha ihtÿj jũmjê itêmjakân pê ate me Jeju mähikran prãmte me awÿr cato, ne me amã ihhêj, ne imã me gahkre pej. Ne atajê pê quêha ampo jâprê pyrâac, na quê hanea me acaprĩ nare. Quê ha cute me acunea jipej prãmteihtÿj ame ato kêanre to mõ. ³⁰Quê ha me akwÿa nõ hanea ne apu to ihcupan to mõ. Ne meapê mehwÿa nõ mã apu ihhêj to mõ, cute amji kõt me apêJeju na mehwÿ ton to prãmte. ³¹Cwÿrjapê ca ha me guphê, ne ma ita kõt me hakop. Hõ, itacupate wa ite me akam amji to ipijapar to caku to incrê. Na waicwÿar kam, caxwa me amcro cunea kam iteme acunea mã Jeju jarkwa to hahkre.

³²— Ita caxuw, wa ha Pahpãm mã me apê mehwÿ atajê cajrên, mâr quê me ato impeaj ne, me ate cute amji kam hapac xà pynâr pejti to prãm to. He Pahpãm ri me amã ampo pej cuneagõ, ne hanea ne me apicamên na me ato, ca me ajcamê. ³³Na pê wa ita ri ame akam ipa, ne nee me gõpore me, ampo pê me atekjê atajê na prãm nare. ³⁴Ne ramã ate me ijahkre pej, pê wa ijũhkra toapê, ne ijũhkra to ijâpên xà ita to me ikwÿ caxuw amjimã ihpore incwÿr na amjito, pê wa me amã pahte me cupêampo jamreare atajê tehcajpar to hahkre. ³⁵Ata to pê me pajõ Pahhiti pê Jeju me pamã hahkre to hane. Na wa maharkwa to me amji japackre, ata to pê ihcakõc to hane he: “ÿhÿ, quê jũm amã ampo gõ, ne ampeaj kam hürên gakry, ne quêtjũm mã ate ampo jõr xà ata kõt ca ha hirõa pê ampeaj kam gakrya togakry” — hajÿr.

³⁶Ne cute ihcakôc jicu, mã Jeju na mehkwy mehkôn krã name hÿr, ne Pahpãm mã mehcakôc. ³⁷Mã mehkwy me Pawrô japy, ne ame cumã amji jarê, ne mehcunea ame amrã. ³⁸Ne mehcunea mã amji kÿn nare. Ampo na? Cute me Pawrôte jÿ caxuw hipêrme hõmpun nare na me cumã amjijarên, mã cute mempar na ri. Ne ma me ikôt pâr kre wÿr me mõi. Wa ma Pawrôme ite me irer ne pâr kre mã me ixâr.

Pê Pawrô ma Krîpinkrên wÿr tê

21 ¹Wa ite me cumã amji jarên, ne ma pâr kre kam me tê, ne me icatyatre na harã mã, cô jipôc ri pjê japy te Cotkam me icator. Ne amcro nô na, wa ma côxwa to kà naPirã jô krî kam me ijâhhuc, ne ma hipêr me tê, ne maPatara jô krî mã me icator. ²Ne curia wa ite me, pom wa pâr kre kam me mõi ata jicu, ne ite me pâr kre nô cajpar, ne cumã me ixâr, ne ma Pârkô jô krî wÿr me tê. ³Ne ite me cô jipôc ri Xipre jô pjê ata pupun, ne ma harã mãme tê, Xiri jô pjê wÿr. Ne curi me icator, Kên jô krî kam, necuri cute me ampo to irôrôc jahkà na me irôrôc.

⁴Ne hõtpê curi ite me Jeju na mehkwy kwÿ cajpar, krî ata kam, ne curia ite me cahê na amji to me amcroto xet. Mã Pahpãm Carô Pejti te me cumã Pawrô jarên, mãcute me cumã hüjarên, mãr qué nee Krîpinkrên wÿrmôr nare. ⁵Mã curi cute ame ipa xà na, amji mã me amcro hyr xàata me cupê hamre, mã ma pâr kre wÿr me pra. Mã ma cute me ipynâr, ne ikôt krî pê me cator, mehkra me, mehprô mea mã. Wa me icunea me ikôn krã na me ijÿr, côxwa to kà na, ne Pahpãm mã me icakôc. ⁶Jirô pê mã wa ite me cumã amji jarên, ne ma pâr kre mãme ixâr. Mã ma hacpÿ mã ikre wÿr cute me amji jaxâr ne me mõi.

⁷Wa ma Kên jô krî pÿn me tê, ne ma Potorma jô krî mã meicator, ne apu Jeju na mehkwy mã me icakôc, ne curia ite meahna amji to me amcro pyxit. ⁸Ne amcro nô na wa ma me tê, ne Xexa jô krî wÿr meicator. Ne ma Pahpãm wÿr me to ipipkjêr catê japy te Pirip jÿrkwa mã me ixâr, ne curia hÿrkwa kam cahê name ijâhhuc. Ne cupê, por pê Krîpinkrên kam Jeju na mehkwy texet pê me capi atajê nô. ⁹Ne ihkra cahãj te cwat ne cormã nee mempjê nare, nehõtpê Pahpãm jarkwa to mehcakôc.

¹⁰Na wa amcro jãhtôa kam cahê na mejjâhhuc, ne ame ipa. Mã hÿmre japy te Agap itaJuta jô pjê pÿn cator. Ne cupê Pahpãm jarkwato ihcakôc catê. ¹¹Ne ma mõi ne Pawrô cape na xa, ne cute cupê ihtu na hê xà pyr, ne cutea to amji jÿhkra me ihpar cajpre, ne Pawrô mã:

— Ýhÿ, Pahpãm Carô Pejti jarkwa kôt wa ha amã awjarê. Qué haihtÿj Juta catêjê Krîpinkrên kam, atu na hêxà ita to ipa catê ata me guwapre tohanea he, ne ajkÿ mehcahkritatajê jÿhkra mã me gaxà — hane.

¹²Wa ite me Jeju na mehkwy me, ita kam ijapac, ne ma Krîpinkrên têtê ame Pawrô juwahi. ¹³Mã Pawrô me imã:

— Ampo na mã ca ame acwÿr to hane, ne imã amji kÿnnare ita na ame ijuwahi? He wa nee icajpre xà ita pit caxuw apu imôr nare. He wa hanea ne Krîpinkrên kam, Jejuwÿrjapê ityc xàa caxuw apu mõi — hane.

¹⁴Wa tee ame huwahi, ne ite me to tojnõ ne me cumã:

— Pahpãm te ampo to amji mã ato jũ mãn prãm atato, quê ha ihtÿj ato jũ mã — hajÿr.

¹⁵Ne ite me amji to amcro kwÿ kujahêc jirô pê mã, wa ame ijâhcuprôn, ne ma Krîpinkrên wÿr me mõi. ¹⁶Mã Jeju na mehkwy kwÿ Xexa jõ krî kam amehkrîatajê te me ijaprôr, ne ma Krîpinkrên wÿr me ito mõi, Mexõ jûrkwa wÿr. Mã cute me ijaprôr, wa curia cahê name ijâhhuc. Ne hũmre ata pê cô jipôc ri, Xipre jõ pjê ata kam ihpÿm. Ne rÿ pêa mã pê cupê Jeju na mehkwy. ¹⁷Mã Krîpinkrên kam Jeju na mehkwy te me Pawrô pupun, ne ampeaj kam me hakry.

Pê Pawrô Tijac wÿr mõi ne hõmpu

¹⁸Ne apê mã Pawrô ma me ikôt mõi, ne cute Tijac cajpar. Mã ramã Jeju na mehkwy to mehhimpej catêjê cunea te cuprôn, cute me cuprônxa kam. ¹⁹Mã Pawrô te ahpÿanre na, Pahpãm te ihcakôc xà kôt mehcahkrit pê Juta catêjê nare atajê mã ampo pejti ton na, me cumã amji jarên par.

²⁰⁻²⁵Mã cute mempar jirô pê, mehcunea te amji mã me Pahpãm pejti na to me hàmnãn, ne me Pawrô mã:

— Ýhÿ, wa ite ramã me ihkàhhôc pyxit ne me hipêj, ne ma ramã ite mehkujahêc, mehcahkritatajê wÿr. Mâr quê Jeju na mehkwy mã me axà, neme ihkàhhôc ata cahyt, ne me awpa. Ne ihkàhhôc ata kam wa ite me cumã ijarkwa kujahêc, mâr quê nee ame pahpãm cahàc krekà carô jõ hiatajê kur nare. Ne nee ame, por me hõkre kam caxwÿr nare atajê jîcaprô na mehkur nare, ame ampo caprô atajê kurnare. Ne quê mehprôa me, mempjêa me, ame amji to inxy, nenee quê ame ajpên pê mehprô caxun nare xà na, wa ite me cumã ihhôc ne me cumã ihkujahêc, ihkàhhôc ata kam. Ýhÿ, Pawrô, ita caxuw wa ha me amã me pahkjêjê kwÿ jarê. Ita ri Krîpinkrên kam, me cupê Juta catêjêjàhtôa ne cute amji to me Jeju na mehkwy. Atajê cunea ame Mojxe xwÿ te amji kam hapac xà to me amjikampa, ne ramã ate me hahkre pej ne me hõmpun. Ne xwahna, cute ihmat ri, mehkriatajê mã Juta catêjê te ampo te ihcupan xà to pit mã hahkre to apa na, me ato ihhêj xi na me harên par. Ca xwahna me cumã to hahkre tohane he, quê hapacta ne me Mojxe xwÿ te amji kam hapac xàata mã hikra, ne hanea ne xwahna me Juta catêjê te amjikam hapac xà atajê mã hikra, ne ma apu cutemehkra xũmre mã impy kà kryjre ne hitep tête me cumã. Mã ahna akam me cupê ihkaj na. Na quê ha ita ri acatorna me gahkre pej, ne ihtÿj me amãn kam to ihtêm pyrentu. Ita na ri me ato prãm. Jũ mã cu ha ajte me to? Cu ha pahte mehhêj xi xà ita to me hamre prãm to, cu ha me to hane he. Ita ri me pajipôc ri, me pahkam me hũmre te cwatatajê, pê Pahpãm mã ampo to awjahkre. Ne ihtÿj caxuw ame ipijacri to ipa. Ne ramã me cumã amcro te xet peaj ne nõ. Ne cute amji mã me amcro hyr ata jirô pê, quê ha Mojxe xwÿ incaca xà kôt ame amji

cũmpej. Ne caa, ca ha atỳj hanea ne mehkôt mō, quē hanea ne me hipôac ri me acũmpej, ca ha caa cute me acũmpej catêjê mã amji cunea jahpanxà na amgõ. Hamre, quē ha mehcunea me panquêtjê jarkwakôt apa na me apupu. Na quē ha Axij jô pjê pînJuta catêjê kwỳ japôj atajê teame ato ihhêj na, ihtỳj me cumã hahkre pej — hane. Hõ, Jeju na mehkwỹ to ihmipej catêjê kwỳ te Pawrô mã me hũjarên to hajỳr. Mã cute mempar.

²⁶Ne apê, mã ma cute me hũmre to cwat ne me to tẽ, mã hanea ne me ipijacri xà ita mã me hâr, ne cutePahpãm mã me amji cuhhôn. Jirô pê mã ri ma Pahpãm tome amji kam hapac xà jũrkwa caxwãm pê me hâr. Cute amjimã me ipijacri xà jô amcro pupun prãmte. Ne cutePahpãm mã mehcajrên catêjê pê mehcũmpej catêjêmã hãmjôr xà na amcro hyr, ne me hũrkwa wỳr me amji jaxàr.

Pê me Pawrô pro
Me Hàpên Xà 24.12

²⁷Mã ramã amcro hyr xà na hàhtêp. Mã Jutacatêjê kwỳ Axij jô pjê rũm me cator, ne cute me Pawrôpupun, Pahpãm to me amji kam hapac xà jũrkwa kam. Ne cute mehcunea curi ame ipa atajê rêc, cute mePawrô pro prãmte. ²⁸Ne cute me carâr kam me to ihtêm, ne me carâr to:

— Me ikwỳ! Ajpên me pra! He hũmre itapjê cunea kam, me papê Jutacatêjê te amji kam hapac xà kaj na me cumã ampo tohahkre to ipa! Na ca ha me itehcajpa! Ne hanea ne amepanquêtiti Mojxe te amjikam hapac xà na ihcakôc kêanre to ipa, ne apu Pahpãm tome amji kam hapac xà jũrkwa na ihcakôc kêanre to ipa. Jirô pê mã ri ma Pahpãm to me amji kam pajapac xà jũrkwato cute amehkên prãmte, ma mehcakrit atajê to mō. Ne jũ wỳr quē mehcakrit atajê ikre pejti ata mã me acjêj — hajỳr.

²⁹Ỡhỹ, pê me ita jarên to me hane. Ampo na? Pê me Pawrô kwỳ nō japrỳ te Tropimo, pê Epet jô krĩ kam ihpỳm, ne ihcakrit, ne nee cupêJuta catêjê nō nare, neKrĩpinkrên kam Pawrô me apu mō. Pê me hõmpu, ne ihtỳj cute Pahpãm to me amji kam hapac xà jũrkwa mã me to hâr na ame Pawrô cãmji. ³⁰Mã xwahna ata krĩ cunea kôt ipicrân, mã ajpênamehprôt, ne cute me Pawrô pro, ne ma pō mãPahpãm to me amji kam hapac xà jũrkwa pê me cupjê. Mã Pahpãm to me amji kam hapac xà jũrkwa jamãr catêjê te cator jakàn pê, me to harkwa jihê pyrentu. ³¹Mã ramã me hàhtôa te me Pawrô curan kammehtêm. Mã krĩ jamãr catêjê pê Roman catêjê jô krãhtare jô pahhi te kricunea kam, cute me amji rêc na me harên par. ³²Ne cute krãhtare to cuprôn pyrentu, ne ma me hàhtôti atajê wỳr mehprôt. Mã me hàhtôa te krãhtare atajê pupun, ne pea cute me Pawrô cahhyrjicu. ³³Mã me hõ pahhi Pawrô wỳr cator, ne cute hỹrmãhàhtêp ne ihpro, ne wakỳre pijakrut to mehuwapre na harkwa hyr, mã cute me to ihcajpre. Jirô pêcute mehcukij, ne me cumã:

— Pỳhàpà, jũm xũmre mã ajte? Ampo to ri cute ihkên? — hajỳr.

³⁴Mã mehcunea te me carâr kam mehtëm, ne ajtea mãmehkwỳ jũjarĕn xà, ne ajtea mã mehkwỹ ame ampona me harĕ. Mã me hõ pahhi te mempar, ne cupê cute ampo to kĕn xà ata na hahkre kêatre. Ne cute krãhtare mã harkwa hyr, quĕ me Pawrô jarĭ ne ma kĕn te ikre tỳjti ata wỳr me to mō. ³⁵Mã cute me harĭ ne ma me hãpir xà na me to hãpir to mō, ne me to hàhtĕp, ne cute me harĭ ne me to kwỳ, cute me curĕ catĕjĕ cupate. ³⁶Mã me hõ kôt me carâr to me mō, ne me cumã:

— Mehcura! Mehcura! — hane.

Pê Pawrô amji pytà

³⁷Mã ma kĕn te ikre tỳjti ata kam cute me Pawrô xir. Mã Pawrô te Crec jarkwa to me hõ pahhi mã ihcakôc ne cumã:

— Xà wa itỳj pahhi amã icakôc? — hajỳr. Mã pahhi te amji mã ipikrar, ne cumã:

— Pỳhàpà, xà ca ajte atỳj Crec jarkwa to acakôc? ³⁸Wa xwahna itỳj amji mã ato apĕ Ejit catĕjĕ nō. Por pĕ pjĕ jō pahhi to apu ihkĕn prãm, ne me hàprĕcatĕjĕ to cwat mir ne me to cuprō, ne ma pō mã me to mō ata na wa apu acãmji — hajỳr.

³⁹Mã Pawrô pahhi mã:

— Hamreare, ipĕ Pawrô, ne ipĕ Juta catĕjĕ nōa wa, ne Krĭjara jō krĭ kam pĕ wa ipỳm, krĭ catia to cati ata kam, Quiriti jō pjĕ kam. Ne wa ha awỳ, ca ito tojnō wa me hàhtōti itajĕ mã icakôc — hane.

⁴⁰Mã pahhi te ihtỳj cumã harkwa hyr to:

— Gapacta ne me cumã acakôc — hajỳr. Mã me hãpir xà kam Pawrô jãhhuc, ne xa, necute mehcunea kĕt prãmte me cumã hũhkra pĕr. Mã hamre, mehcunea pinkrĕn. Mã cute Juta jarkwaa to ihcakôc kam ihtĕm, ne me cumã:

22 ¹— Ỳhỹ, me ikwỳ me, me iquĕtjĕ me, me ikjĕjĕme, menxũjĕ, me ikampa. Wa ha me acunaa mã ite amji pytâr xà ita to me amãamji jarĕ — hajỳr.

²Mã cute harkwaa to me cumã ihcakôc na mempar, ne me ipinkrĕn, ne meipinkrĕn tu. Mã Pawrô me cumã:

³— Ỳhỹ, ipĕ Juta catĕjĕ nōa wa, ne pĕ waKrĭjara jō krĭ kam ipỳm, Quiriti jō pjĕ kam, ne wa ita ri Krĭpinkrĕn kam amji to ajpa, ne Camar pĕ ri imã ampo to hahkre catĕ. Ne cute ampo to imãhahkre xà ata pĕ wa cupê cupy, ne me panquĕtti te amji kam hapac xà ata pĕ hàhtōa to hàhtō, ne cati, pĕ to hahkre ne cupy. Ne pĕ wa Pahpãm mã amji gōa to cumã amji gō, tohanea, pom quĕ ate me cumã amji jōr he. Pĕ wa nee cormãne Jeju pĕ Pahpãm kra na hahkre pej nare. ⁴Na pĕ wa ajco Jeju na mehkwỹ pro to ipa, ite mehcuranprãmte, ne pĕ wa ajco me hũmre pro, ne pyjĕ pro, ne cuteme amji jacjĕn xà kam ajco me to awcapĕ. ⁵Ne quĕ Juta catĕjĕ jō pahhi cunea pĕ prohti kamihtỳj ita na me ijarĕ, ne ampeaj

kam pê wa ajco me to hajÿr to ipa. Na pê wa Tamatcô jôkrî kam me cupê prohti kam me caxuw ihkàhhôc py, cute me hõmpun ne me cahyt, neite Jeju na mehkwy pro na cute me itehcajpar to prãm to. Ne wa ma curi to mō, ite mejümjê atajê ihpro ne wakÿre to me huwapre, ne ajpênhacpÿ ne Krîpinkrên wÿr me toimör, ne ame to kêanre prãmte.

Pawrô ipintuw na cute amji jarên xà
Me Hàpên Xà 8.3; 9.1-19; 26.1-23

6— Ne pê wa ma mam mō, ne ramã Tamatcô jô krî na ahtêp, pê ramã pyt ikrã jimoac kam jÿ, pê wa ihprôt pê kÿj rûm, cõjkwa rûm ampo pràti catia nō ata pupu, pê iwÿr mō. ⁷Hamre, pê wa pjê kam ipÿm, ne ihcakôc kampa, pêimã ihcakôc ne imã: “Xawrô, Xawrô! Ampo na mã ca apu ito kên?” hane.

8— Hamre, pê wa ihcukij ne cumã: “Pahhi, me anō mã ca?” hane. Mã imã: “Ipê Jeju, mâr wa Naxare jô krî pîn icator, ca apu itokêanre ata wa” hane.

9— Pê hanea ne, por pê wa hümre me mō atajê, hàhcujro pupu, nenee, por pê imã ihcakôc xà ata na hõkre par pej nare. ¹⁰Hamre, wa ite hipêr ihcukij ne cumã: “Ampo to wa hapahhi ajte?” hane. Mã imã: “To xa ne ma Tamatcô jô krî wÿr tē, curia quê hajüm amã awjarē, he ate imã ite amji mã ampo na prãmti ata ton na ato prãm” hane. ¹¹Ne pê hàhcujro pràti ata ito to kên, pê ito tùm pyrentu. Pê me hümre ikôt me mō atajê, ma Tamatcô jô krî wÿr me ijaprô ne me ito mō, ne me ito cato.

12— Pê curi hümre nō japyr te Anana ata pêPahpãm to amji kam hapac catê, ne hõtpê Mojxe xwÿ jôkàhhôc caca xà kampa. Na pê Juta catêjêTamatcô jô krî kam mehkri atajê ihtÿj ajco meAnana kampa. ¹³Ne pê ajpên mō, ne iwÿr cato, ne imãharkwa to: “Ikjê Xawrô, hacpÿa ma rit!” hane. Hamre, pê wa irit pyrentu, ne hõmpu.

14— Pê imã hÿjarên to: “Me panquêtti jô Pahpãm te ri amji mã acapi, ne quê ha amã hàpên xà to hahkre. Ca ha Pahpãm kra pê catyt kam ipa catê ata pupu, quê ha taa amã ihcakôc, ca ha kampa. ¹⁵Ampo na? Quê ha ato Pahpãm kra mãimprar catê. Ca ha mehcunea mã, ate ampo pupun neimpar atajê na, amji jarê. ¹⁶Ne mër, ampo mã ca jÿ ne apu hikaj? To xa, ne ito tojnō, wa cô kam acumrã, ca amji tehcajpar xà na Jeju na ahwÿ, quê ha Pahpãm ate amji kam gapac xà kên me gápên xà kên itajê to tojnō nehicu” hane. Hõ, pê imã hÿjarên to hane, pê wa harkwa kôt to.

Pê Pawrô hàpên xà na amji jarê
Me Hàpên Xà 16.35-39

17— Na pê wa Krîpinkrên wÿr amji jaxà, ne Pahpãmto me amji kam hapac xà jÿrkwa kam Pahpãm mã icakôc, ne iriat kam hõmpu. ¹⁸Pê imã: “Acator pyrentu, Krîpinkrên pê. Ampo na? Jÿ wÿr quêita ri jÿm akampa, ate ito gÿjarên xà ata na” hane.

¹⁹— Pê wa ma apu ijitôt, ne ma Krîpinkrên pê apu icator prâm nõ, na pê wa cumã icakôc ne cumã: “Ijõ Pahhiti, he mehcunea mã ramã ita ri ijâpên xà kêanre atajê na ijahkre pejtu. Pê wa ajcohôtpê cute me akam hapac catêjê te me cuprôn xà jûrkwa wÿr ipa, ne mehpro ne mehcahy. ²⁰Ne pê Tewâw hanea ne hôtpe me cumã ato ihcakôc. Cwÿrjapê pê me Tewâw curan na imã impeaj to impej. Nepê ramã me Tewâw curan xàa kam, pa pê wa itÿjmehtehcajpa ne me cumã mehkà jamã, ata na ramã ne cumãijahkre pejtu” hane.

²¹— Pê Pahpãm pê Pahhiti imã: “Wa ha ma ihmata ri akujate, ca ha mehcakrit atajê wÿr tẽ” hane — hane.

²²ÿhÿ, cute me Pawrô te me cumã mehcakrit atajêjarên, mã cute mempar pê kÿj cati pêamã me carâr kam mehtêm, ne me carâr to:

— Mehcura! Ne me to pjê caprã, quê hamre! — hajÿr.

²³Ne me carâar kam cute me to ihtêm, ne mehkà krÿ ne kâj mã me to awcapê, ne me pjê jacrô cakrÿ, ne kâj mã me to awcapê. ²⁴Mã krãhtare jô pahhi ata te mehkwyãmã harkwa hyr, quê kên te ikre tÿjti ata kam me Pawrô jaxà, ne mehcahy, quê ampo cwÿrjapê ame carâr ata to me cumãawjarê, ampo na mã ajte ame carâr to hane. ²⁵Mã Pawrô cahhyr xà caxuw, cormã ame huwapre kwÿa kam, mã Roman catêjê nõa pê pahhitehcajpar catê ata mō ne cape na xa, mã cute ihcukij, ne cumã:

— Mōrmō ajkî ate ampo na me Roman catêjê nõ cukij nare kam mehcahhyr xà ita na me amã impeaj? — hajÿr.

²⁶Mã pahhi tehcajpar catê ata te ita par, ne amji mãipikrar, ne ma me hō pahhi wÿr tẽ ne cumã:

— Co he, ca ha gâpên xà ita to impeaj ne! Nãmri hÿmre ita pê Roman catêjê nõa ri — hajÿr.

²⁷Mã ma pahhi Pawrô wÿr tẽ ne cute ihcukij, ne cumã:

— Imã amji jarê, xà ajkî ampeaj kam mã apê Roman catêjê nõ? — hajÿr. Mã Pawrô cumã:

— Ampeaj kam ri ipê mehnõa wa — hane.

²⁸Mã pahhi cumã:

— Ite hajÿar ne ipê Roman catêjê kwÿ nõa wa cakrô, pê wa nee curi me kam ipÿm nare, ne ajtea mã pjê nõ kamipÿm. Ne ite amji to Roman catêjê kwÿ prâm topê wa amji jahpan xà na ihpore catia ne cugō — hane. Mã Pawrô cumã:

— ÿhÿ, quêt inxû pêRoman catêjê nõa, cwÿrjapê ri ihkôat ipê Romancatêjê nõ — hane.

²⁹Mã ihcahyr catêjê atajê te apu ihcahyr xàa kam, mã cute cupê Roman catêjê nõ na amji jarên, mã cute mempar, ne amji mã me ipikrar, ne me cumã hikran, ne mecupê cator pyrentu. Mã pahhi te Pawrô pê Romancatêjê nõa na hahkre pej, ne apu hÿpa. Ampo na? Cute Roman catêjê incaca xà kaj na me huwapre na harkwa hyr, na ri apu hÿpa.

Pê Pawrô prohti kam me cuna mã xa

³⁰Mã pahhi cormã hūpar pej, ne amji jahkre pej prām, ampo na mã ajte Juta catêjê ame Pawrô na ihcakôckên. Cwÿrjapê ri cute mehcajrên jô pahhi catêjê me, prohti kam me cati atajê cunea me cuprôn na me cumã hūjahkre. Jirô pê mã ri cute me wakÿre te Pawrô cajpre ata pôn, ne ma me hÿrmã me to mō, ne me to cator, ne me cuna mã cute me hām na mecumã harkwa hydr. Mã cute harkwa kôt me ton.

23 ¹Mã Pawrô prohti kam me hōmpun tÿjti ne me cumã:
— Me ikjêjê! Pê wa icapēnti na caxwām catia mã Pahpām cuna mã amji toajpa, ne ahnaa cormã ita kam to xa he — hane.

²Mã Anana pê Pahpām mã mehcajrên catêjêjô pahhi catihtti ata te me cahê na mehcuhhê catêjê atajê mã Pawrô jarkwa kam me cakwīn na harkwa hydr. Mãcute harkwa kam me cakwīn. ³Mã Pawrô Anana mã:

— Pÿhàpà, ihhêj ne pō rŭm apejti, ne acaxwām pê akēanre! Quêha Pahpām hanea ne acakwī, ate icakwīn ita jahpan xà na. Ne me panquêtjê incaca xà kôt mehcuikij catê itana ca akrī. Mēr hōhō, ampo na mã ate icahhydr nagarkwa hydr? Ca me panquêtjê incaca xà ihkaj na apuito hane — hane.

⁴Mã me hūmre me Pawrô na mehcuhhê atajê me cumã:

— He ca apu Pahpām mã mehcajrên catêjê jô pahhitixūn, ne ahna ihkaj na — hane.

⁵Mã Pawrô me cumã:

— Me ikjêjê, wa nee ite cupê pahhiti ita na hahkre pejnare. Wa hahkre pej na mã, wa nee cumã icakôc xà ita tohajÿr nare. Ampo na? Pahpām jarkwa na cute mehkhôc catêjê jôkàhhôc kam pê mehkhôc to me hane he: “Nee ame akwÿ jô pahhiti na acakôc kên nare” — hane.

⁶Ne Pawrô te prohkam me hakrã pijakrut na me hahkre pej, mã mehkwy pê Xato xwÿ kôt me ipa catêjê, ne mehkwy pê Parixêw catêjê. Mã cute me to ipicapôn prāmte kÿj cati pēa mã hūjarên, ne me cumã:

— Me ikjêjê, inxū pê Parixêw catêjê nōa, na ri ipê Parixêw catêjê nōa wa. Ne pa wa ita ri, cute me amji cukij xà kam xa, mã ameicukij. Ampo na? Wa itÿj mehtyc itajê te hacpÿa mã mehtír na amji mã me to hajÿr to ipa, na wa ita ri xa — hajÿr.

⁷Hô, cute me cumã ita jarên to hajÿr. Mã Parixêw catêjê me Xato xwÿ kôt me ipa catêjê te me ajpên măn kam mehtêm, mã prohkamcute me hapackre catêjê atajê picapôn. ⁸Ne ampo na mã ame ajpên mã? Nee mã ampo na amē ajpên măn nare. He me cupê Xato xwÿ kôt me ipa catêjê ma apu hacpÿ mã mehtyc tír na me harên par caca, ne hanea ne ma apu cōjkwa pīn Pahpāmjarkwa to memprar catêjê na me aprã, ne hamreare na me harê, ne me carōjamreare na amji mã me harê. Mã Parixêw catêjê ampo itajê cunea na amji mã me to hajÿr to me ipa. ⁹Na ri kypê ajpên mã

ame caràr to me ipa nare. Mã Parixêw catêjê kwÿme, Mojxe xwÿ te me hapackre xà me cumã to hahkre catêjê atajê me, me hãm, ne hanea ne me caràar kam, cute me harên to:

— Wa nee ite me hÿmre ita kam ihkên xà nõ pupun nare. Quê ihhêaj to ampeaj kam cõjkwa pîn Pahpãm mã imprar catêjê nõ cumã ihcakôc, nare, quê me carõ nõ cumã ihcakôc, cu ha ahnaa mã me — hajÿr.

¹⁰Ne ihtÿj me ipijapu to me mõi, ne ampeaj kam me ipijapu xà ita catia to cati, na ri krãhtare jõ pahhi mãcute ihhêaj to amji pê ame Pawrõ jirên na hÿpa. Cwÿrjapê ri cute krãhtare wrÿc na me cumãhÿjahkre, quê me wrÿ ne me Pawrõ capa, ne ma kên te ikre tÿjti ata wÿr me to amji jaxà. Mã krãhtare wrÿc ne cute me cupê Pawrõ caxàr, ne ma hacpÿ mã me tomõ.

¹¹Mã caxwa ata kam Jeju pê me pajõ Pahhiti te Pawrõ mã amji to ipipê ne cumã:

— Apu pa nare, awcanã. Ca ate ita ri Krÿpinkrên kamijarên, ne ca ha atÿj hanea ne Roman jõ krÿ kamijarê — hajÿr.

Pê Pawrõ curan na me amji pa

1 Timot 4.18

¹²Mã apê, mã Juta catêjê kwÿ te me amji to cuprõn, neampeaj kam me ipijacri tÿaj kam, me hãpàn nare, ne amehkõm nare kam, cute mePawrõ curan na me amji ton. ¹³Ne por pê me hÿmre me ajpên pa atajê pê me hàhtõ na me cwarênta jirõa pê. ¹⁴Ne ma Pahpãm mã mehcajrên catêjê jõ pahhi kwÿ me, mehkwy jakrã jõ pahhi catêjê wÿr me mõi, ne me cumã:

— Ýhÿ, wa ite me ijãpàn nare kam me Pawrõ curan na ampeaj kam me amji ton, ne wa ha xa mehcura, ne cormã me ampo krê, ne me ikõ. ¹⁵Na ca ha ita caxuw prohti kam catêjê me, krãhtare jõ pahhi mã me awjarê, quê ajpên ita ri me Pawrõ to mõi. Ca ha me hõ pahhi mãahêj, ne cumã: “Wa hipêr me Pawrõ jÿjarên parprãm, ca ha ajpên me ite cuprõn xà wÿr to mõi” hane. Quê ajpên to mõi, wa ha ramã pryjahkã kõt me hikaj, ne catorxwÿjrea na pry kõt mehcura — hane.

¹⁶Mã Pawrõ tàmxwÿre ata aracri xa, ne cute me ajpên par xà ata namempar, ne ma kên te ikre tÿjti ata wÿr tẽ, neinquetti wÿrhàr, ne cute cumã hÿpar xà ata jarên par. ¹⁷Mã Pawrõ te krãhtare nõ na hàhwÿr, ne cumã:

— Ijaparire ita japrõ ne to mõi, gõ pahhi wÿr. Quê haihtÿj cumã ampo ata jarê — hajÿr.

¹⁸Mã krãhtare te haparire japrõr ne mahõ pahhi wÿr to mõi, ne hÿrmã to hàr, ne hõ pahhi mã:

— Ýhÿ, por cute me Pawrõ jaxàr mã xa ata te ina hàhwÿr, wa ite awÿr haparire ita japrõr ne to mõi, quê amã ampo ita jarê — hajÿr.

¹⁹Mã me hõ pahhi te intuwre ita jÿhkra na ipyr, ne mame cupê to hÿjawry, ne cute ihcukij to:

— Ampo ca apu imã harën prãm? — hajÿr.

²⁰Mã cumã:

— Ýhÿ, wa nee apu amã ampo jarën prãm nare, quê ha Juta catêjê Pawrô curan prãmte me amãihhêj, ne hipêr me hÿpar prãmte cute me cuprôn xà ri quêtiti na me ana ahwÿ. ²¹Ca ha nee me kam gapac nare, ampo na he ame amã ihhêj. Ne mehÿmre te me ajpên par atajê jãhtô te cwarênta jirôa pê, quê haquêtiti mã me amxu ne pryã kôt mehcura. Ne mehcunea neme hàpàn nare, ne mehkôm nare kam, xa me quêtiti curan, ne cormã ame hàpàn ne amehkôm na cute me amjiton, ne cama ramã amji caxuw meakampa — hane.

²²Mã krãhtare jô pahhi te cumã:

— Nee jÿm mã ate imã ampo jarën ita jarën nare — hane. Ne ma cute intuwre ita kujahêc, mã tẽ.

Pê pahhi Peri wÿr me Pawrô kujate

Me Hàpên Xà 21.27-39; 22.24-30

²³Mã krãhtare jô pahhi te krãhtareto ipijakrut ne cumã hàkjêr ne me cumã:

— Wapohiti na me krãhtare to me xêj to ajkrut ne me haprô, nehanea ne cawrô kam krãhtare to me xetênta ne mehaprô, ne hanea ne kruwxwa na krãhtare to me xêj to ajkrutne me haprô, quê meahcuprô, ne Xexa jô krî wÿr me pra, caxwa ryre kam. ²⁴Ne hanea ne me Pawrô mã cawrô nõ mã me acato, quê kam jÿ, ca me huwahi to impeaj ne, ne ma pahhiti pê Periwÿr me to mō, Xexa jô krî kam — hajÿr.

²⁵Jirô pê mã ri pahhi ata te ihkãhhôc pyr, ne cutekam ihhôc to hajÿr he:

²⁶— Ýhÿ, Peri pê pahhi catihti ita, xà apeaj? Ipê CrawtiRixij, ne itea wa amã ihhôc, ne amã ihkujahêc.

²⁷— Juta catêjê te me hÿmre ita pro ne ajmãrmehcuran. Wa ite me cupê Roman catêjê nõ na hahkre pej, neite ijô krãhtare to me cupê hÿtãr. ²⁸Ne wa ite ampo na cute ame to kên to hajÿr na hahkre pej to prãmtehaprôr, cute me hapackre catêjêwÿr. Ne me cupê Juta catêjê pêprohkam, ite me cuna mã hÿmre ita xãm. ²⁹Ne ite nee ihtycxã caxuw, nare, cute me haxãr xã caxuw, cute ampo kên ton nare na, hahkre pej. Ne menquêtjê caca xãkôt cute ampo kên ton na ame harê. ³⁰Ne wa ramã ite Juta catêjê kwÿ te me Pawrôcuran na me amji ton na me hahkre pej, ne ite to amji kamijapac, ne ite amã ihkujahêc. Ne ite me cumãn, quê acunaa mã me Pawrô kên na harê. Hamre, ita na pitmã wa ite amã ihhôc, apej pêã mã mō. Ipê CrawtiRixij — hajÿr.

³¹Mã krãhtare catêjê te hō pahhi par, ne cute mePawrô japrôr, ne ma caxwa ri me to mō, Antipatrij jô krî wÿr. ³²Ne apê, mã krãhtare catêjê te me cwatxênta atajêmehtar kam ame ipa atajê te hacpÿã mã kên te

ikre tÿjti ata wÿr meamji jaxàr ne me mō. Mā cawrô kam krâhtare mepra atajê ma Pawrô to me mō, Xexa jō krī wÿr, ne me tocator. ³³Ne cute Peri pê pahhiti mā me ihkàhhôc pyr ata jōr, nehanea ne hũhkra mā me Pawrô jaxàr. ³⁴Mā pahhiti te ihkàhhôc cahyt ne Pawrô cukij ne cumã:

— Hã, pjê jũ kra mā ca? — hajÿr. Mā cumã:

— Ipê Quiriti jō pjê kra — hane. ³⁵Mā cumã:

— Quê ha xa cute me akôt harên kên catêjê me cato, wa ha cormãakampa — hane. Jirô pê mā cute krâhtare catêjê mäharkwa hyr, quê Heroti xwÿ jũrkwa mā me Pawrô jaxà, ne me huwahi tu. Mā cupê pjê jō pahhiti ata jũrkwa kam, cute me haxàr.

Pê Juta catêjê Pawrô pro rē

Ruc 21.12-13; Me Hàpên Xà 25.7

24 ¹Ne amcro te xīc jirô pê mā ri, ma Anana pê Pahpãm mā mehcajrên catêjê jō pahhi ita me, prohti kam mehkwyê kwÿ me, ma Xexa jō krī wÿr me mō, ne cute mencaca xà jahkre pej catêjê me, mā hanea ne cute me hũjarên catê japrÿ te Tertur ata japrôr, ne ma me to cator. Ne Peri pê pahhiti wÿr me hâr. Necute Pawrô to mehcahôc kên kam mehtêm. ²Ne cute me Tertur na hàhwÿr, ne Pericuna mā me hãm, mā Tertur te Pawrô kôt harên kên kamihtêm, ne pahhi mā harên to:

— Ÿhÿ, pahhiti! Apeaj to apej, ne ate amji jahkre peaj toamji jahkre pej. Cwÿrjapê wa me ipej pêa mā me amji toajpa, rÿ pêa mā wa me ipej pêa mā amji to me ajpa. Neramã ate ampo jãhtôa ne to impej to mō, me pajô pjêita kam. ³Ne ate me imã ampo jãhtôa ne hōr, pjê cunea kam, amcro me caku cunea kam, ne tahnaa ri me imã impej. ⁴Ne wa ha nee apê ijãmtâr to iryti nare, ne wa awÿ, ca ipar to hatujre ne.

⁵— Wa ite me hũmre ita jahkre pej, mā ihhêj rũm cupêhà pyrãac ne ipa, mā ampo kên cunea hapôj to ipa. Ne Juta catêjê kam xwahna to, ne pjê cunea kam to, ne krī cunea kôt xwahna ton to ipa, ne ihkên ton to ipa. Ne cupê Naxare jō krīcatêjê kwÿ jō pahhi, ne ihtÿj ame pajô pjê jō pahhito kên prãm to ipa. ⁶Ne tee apu Pahpãm to me amji kam hapac xà jũrkwa to kên prãm, ne ampeaj kam ihtũm prãm. Na wa tee me to jũ na to prãm, me icaca xàa na. ⁷Mã krâhtare catêjê jō pahhi pê Ritij ita te meijũhkra kam, hàprêa kam, Pawrô caxàr. ⁸Ne cutea ri awÿr me ikujahêc, wa me acunaa mā amePawrô na me icakôc kên. Na ca ha hũmre ita cukij ne hĩakampa, ne pom wa me ampo jarê itajê, quê ha taaharê — hajÿr.

⁹Mã Juta catêjê mehcuhhê ne me Tertur jũjarênxà kampa, ne me taa xwÿjê me harên to:

— Ampeaj kam riampo kên ton to ipa — hane.

Pê Pawrô harkwa to amji pytà, Peri cuna mã*Ruc 21.14-19*

¹⁰Mã me hõ pahhiti pê Peri te Pawrô te hũjarên xà na cumã ihkrã tohãhhêc. Mã Pawrô tehũjarên kam ihtêm ne me cumã:

— Ýhỹ, wa ite ramã, apê Juta catêjê kammehcukij catê na caku jãhtôa na, gahkre pej. Cwÿrjapêwa acunaa mã icakôc, ne amji jarê ne amji pytà, pyrên wa apu ijakry.

¹¹— Ýhỹ, wa curmã Krîpinkrên mã icator. Ne cormãicator na amcro te tôxi peaj. Ne atÿj mehçukij, quê ha taa me amã awjarê. Wa Pahpãm to ite amji kam ijapac prãmte, wa Krîpinkrên kam icator. ¹²Ne nee Juta catêjê nõ te ite ampo to jũ mân toimôr na ipupun nare, ne nee wa apu jũm caxun to imôr nare, ne wa nee Pahpãm toamji kam me hapac xà jũrkwa kam, ite jũmjê rêcnare, cute me cuprôn xà kam. Ne hanea ne krî ata kam, nee krî cape na ite jũmjê rêc nare. ¹³Ne nee mehnõ te ampo kên na ipupun nare, ne nee ijũjarên xà nõ na, jũm te ipar nare ita kam, jũ mã quê me ijarên to?

¹⁴— Ne ampo pyxitre ata na ri ampeaj kam me ijarê. Waitÿj Jeju te amji kam hapac xàa kôt, me panquêtjê jô Pahpãm pynâr to ipa. NeJuta catêjê pê cama ita naihkaj na. Ne imãa ite amji kam ijapac xà te hajÿr he, na wa itÿj ihcunea kampa, ne itÿj Mojxe xwÿ jô kãhhôc kampa, ne Pahpãmjarkwa to mehçakôc catêjê jô kãhhôc kampa. ¹⁵Ne wa ha itÿj Pahpãm jikaj, quê ha jũ caxuwihitÿj hacpÿa mã mehtyc atajê to ihtîr. Mempejti atajême, mehkên atajê me, cute hacpÿa mã me to ihtîr na, wa itÿj amji mã to hane. ¹⁶Na wa apu ikên ton nare, ne caxwãm catia mã icapênti na ipa, Pahpãm me, mehçunea cuna mã.

¹⁷— Ne hamre, pê wa Krîpinkrên pê icato, ne ma pjêcunea kôt apu ipa, ne curia amji to caku kwÿ kujate. Necurmã wa ite hacpÿa mã me ikwÿ wÿr amji jaxâr, Krîpinkrên wÿr. Ite me cumã ihpore nõ jôr prãmte. Nehanea ne ite Pahpãm mãampo to ijũjahkre ata jôr prãm. ¹⁸Ne ite Juta catêjê caca xàa kôt me amji cũmpej jirô pê, Pahpãm to amji kam me hapac xãjũrkwa mã ixâr, ite me Pahpãm mã ampo jôr prãmte. Me icrê wa me mõi ne me icuhhê, ne nee wa ame ikênton to me ipa nare, ne ata kam ri Juta catêjê kwÿ Axij jô pjê pîn me cator, cute me ipupun. ¹⁹Ne quê rÿ mã ajpên cute me ipupun catêjê atajêa me mõi, ne cute ikam me ampo kên pupun xà atajêa na, me taa acuna mã me ijarê, nare, quê, pom prohkam mehkwy ita ri me xa atajêa me amã meijarê. ²⁰Ne pê wa me cunaa mã ixãm xà ata kam, pê wa neeme kam mare mã ampo kên ton nare. ²¹Ne ampo pyxit peaj ata pê wa to, ne kÿj cati pêamã me cumã icakôc, ne me cumã: “Ýhỹ, wa itÿj hacpÿa mã Pahpãm te mehtyc atajê totîr na amji mã to hane, ata cwÿrjapê mã ca ameicukij” hane — hajÿr. Hõhõ, Pawrô te pahhi pê Peri mã amjijarên to hajÿr.

²²Mã pahhi pê Peri te ramã Jeju na mehkwy te amji kam hapac xà jahkre pej. Ne cute me cumã amcro nõ hyr, neme cumã:

— Hamre, ita kam ita pit, quê ha xa krãhtare jôpahhi pê Ritij ata cato, wa ha cormã me acaca xà ita najũ na me ato — hajÿr.

²³Ne cute krãhtare pê Pawrô jamãr catê ata mã harkwa hyr, ne cumã:

— Ỹhÿ, ita ri kên te ikre tÿjti ata wÿr Pawrô japrô, ne hamãr to impeaj ne, quê nee jũ kam ihtêm nare. Ne kyre pê huwapre, ne ikre kam apu ipa na to tojnõ, quêt taa apu ipa. Ne quê ihhêaj to me hõikwy nõ mã mehtehcajpar prãm na, ca ha atÿj me to tojnõ, quê taamehtehcajpa — hane. Ne cute kên te ikre tÿjtiata kam me Pawrô xir, mã curia hãhhuc ne apu mõ.

Pê Pawrô Peri me Truxirkwÿj cuna mã xa

²⁴Mã amcro kwÿ te me hakren jirô pê mã ri Peri me hixi japyr te Truxirkwÿj cator, ne cupê Juta catêjê cahãj nõa. Necute me Pawrô par prãmte me ahna hãhwÿr. Mã Pawrô te cumã Jeju to cute amji mã mehhimpej xà jarên to hajÿr:

²⁵— Cu ha me pahcunea catyt kam me papa, ne ma ampo kên tête me amji jiprôn tome papa. Quê ha amcro nõ na Pahpãm me pahcukijne me pahkrã kên catêjê me, me pahkrã pej catêjê me, me pahto ajcokjê. Ne apu mehkrã kên to kên, ne mehkrãpej to impej — hajÿr. Hõ, Pawrô te me cumã hũjarên to hajÿr. Mã Peri te ita par, ne cumã hũpaa to hũpa, mã cumã:

— Gapacta ne mõ. Wa ha jũ caxuw ana prãm, ne hipêrgaprô — hane.

²⁶Ne ihcaprÿ na ihpore na Peri Pawrô jikaj. Cwÿrjapêri cute Pawrô na hãhwÿr to amcro jãhtõa ne apu cumãihcakõc.

²⁷Mã Pawrô te curia amji to caku pijakrut kujahêc. Jirô pê mã ri pahhi pê Peri ata cator. Mã haxà kam pahhitituw nõ japyr te Porxij Pexô ata xàr cakrô, neePeri ata te Pawrô cator na to tojnõ nare. Ampo na? Cute amji to Juta catêjê cajpuaw prãmte.

Pê Pawrô mã Roman jõ pjê catêjê jõ pahhiti cuna mã amjixãm prãm

25 ¹Mã pahhiti tuw pê Pexô ita xàr, ne ahna amcro incrê jirô pê mã ri, ma Xexa jõ krĩ pê cator ne Krĩpinkrên wÿr mõ. ²Mã mehkwy jakrã jõ pahhi kwÿ me, Pahpãmmã mehcajrên catêjê kwÿ me, cuna mã me hÿr, ne cutePawrô kôt me harên kên kam mehtêm. ³Pê ramã Krĩpinkrên jõ pry kôt Pawrô curanna me ajpên pa. Cwÿrjapê ri cute me Pexô name hãhwÿr, quê me cumã Krĩpinkrên wÿr Pawrôkujate. ⁴Mã Pexô te me cumã:

— Ma Xexa jõ krĩ kam Pawrô me hacjên xà kam nõ. Nequê ha ina ahtũm nare wa ha hÿrmã amji jaxà. ⁵Quê ha cute ampo kên ton na, quê ha me gõ pahhiipynã, ne curia me icunaa mã ihkôt me harên to kên —

hajÿr. ⁶Mã Pexô te curi me cahê na amji to amcro toôjtô, nare, cute amji to amcro to tej, ne ma hacpÿa mãcute amji jaxâr, Xexa jô krî wÿr. Ne apê mã mehçukijxà mã hàr ne hÿr, ne cute Pawrô japrôr na me mên. ⁷Mã Pawrô cator, mã Juta catêjê Krîpinkrênpîn me mõi atajê te me Pawrô krã, ne cute me cumãnkên tÿj kam me to ihtêm. Ne me cumã curê catêjê ame to xwahna to me ipa, ne jÿ wÿr quê jÿm ihkên nõ na harê.

⁸Mã Pawrô te harkwa to amji pytâr, ne me cumã:

— Wa nee ite me panquêtti pê Mojxe xwÿ cacaxà cuna mã ampo kên ton nare, ne nee Pahpãm to me amji kam hapac xà jÿrkwa cuna mã ampo kên ton nare, ne hanea ne nee Xexa pê Roman catêjê jôpahhiti caca xà cuna mã ampo kên ton nare — hane.

⁹Mã pahhi Pexô te Juta catêjê mã hakry tonprãmte, cute Pawrô cukij, ne cumã:

— Xà nee amã Krîpinkrên wÿr amôr prãm nare, quêamã amôr prãm, wa curia acukij? — hajÿr.

¹⁰⁻¹¹Mã Pawrô cumã:

— Apê Roman catêjê jô pahhiti mã gâpên catê, neRoman catêjê te amji kam hapac xà kôt mã ca apu icukij. Ne wa ihhêaj to ite ampo to kên mã impârâpên, gapacta ne atÿj jÿ na me ito. Ne hamre, wa ramã ate icuran xâa caxuw apu ijâhcuprôn, ikên jahpan xà na ijâmjôr xà caxuw. Quê ha me cupê Juta catêjê te ame ito ihhêj na, quê ha nee jÿm me cumã ijôr nare. Ne nee ite Juta catêjê to kên nare na, ramã ateajjahkre pej pejtu. Cwÿrjapê wa itÿj Roman catêjê jôpahhiti cuna mã ixâm, ne cumã icakôc prãm, mâr quê taa icukij — hane.

¹²Mã Pexô te harkwa kôt cute me hapackre catêjê me, me ajpên par, ne Pawrô mã:

— Ca Xexa pê Roman catêjê jô pahhiti wÿr akrâr, na wa ha itÿj hÿrmã akujate — hajÿr.

Pê Pawrô Acrip me Perenikwÿj cuna mã xa

¹³Mã amcro kwÿ jâhtôa jirô pê, pahhiti nõ japrÿ te Acrip pê Heroti xwÿ kra, mehîxi japrÿ te Perenikwÿj Xexa jô krî mã cator. Necute pahhi tuw pê Pexô pupun, ne ajpên pyrên me hakryti to prãm to ri hÿrmã me cator.

¹⁴Mã amcro nõ jirô pê, Pexô te Acrip pê pahhitimã Pawrô jarên ne cumã:

— Ýhÿ, ita ri pahhi pê Peri teme hacjên xà mã hÿmre nõ ita jaxâr, mã hikwa. ¹⁵Wa mõi ne Krîpinkrên mã icator, mã mehkwÿ jakrã jô pahhi me, Pahpãm mã mehçajrêncatêjê jô pahhi kwÿ me, icuna mã ame imã hÿmre ita kôt harên to kêanre, ne ite ihçukij neiçcuran na, cute me ina hàhwÿr.

¹⁶— Wa ite me cumã amji jarên to: “Wa Roman catêjê incacaxâa na apu ipa. Ne me icaca xà ata kôt, quê ha xa icuna mã cute ame ajpên na mehçakôc kêanre catêjê me ajpên cuna mã me xa. Quê ha mam cute me cumãncatêjê atajê pê cute amji pytâr xà na ihçakôc. Wanee ita cumam

cute me cumã xi catêjê atajê mã, cute jũm curan xà caxuw hõr nare” hane.

¹⁷— Mã ita ri mehcunea cator, wa nee ite hipêr me to amcro nõ mên nare, ne apê wa ma ramã mehcukij xà mã ixàr, ne ite hũmre ata japrõr na me mên, ne itỳj apu ihkên cati na ihcãmji. ¹⁸Mã me curê xwỳn catêjê cator, ne nee ite ampo naihcãmji xà atajê nõ na cute me harên nare. ¹⁹Ne mencaca xàa kôt, cute me ampo pyxit peaj kênre ata na me harên. Ne hanea ne cute me cumã mehcakôckên, por pê jũm xũmre japyr to ame Jeju, pê ramã tyata, mã Pawrô ampeaj kam amji mã hũmre ita tiar na ipa na harê. ²⁰Wa nee ite hahkre pej nare ita kam, jũ mã wa ha to ne hahkre pej. Cwỳrjapê wa ite Pawrô cukij, quê ihhêaj to Krĩpinkrên wỳr cumã mõi prãm quê mõi, quê ha curia mehcukij. ²¹Mã Pawrô te pjê jõ pahhiti pê Xexa Aguxôpê Roman catêjê jõ pahhiti wỳr amjikràr, ne cute huwapre itana hãm na iwỳr, ne ahnaa Roman catêjê jõ pahhiti wỳr cato, quê ha taa jũ mã to. Ita na wa ite ahna krãhtare te hamãr catê mên, quê me hamã, wa ha ahnaa Xexa pê pahhiti mã ihkujate — hane.

²²Mã Acrip cumã:

— Wa itỳj ijõtpê pa hũmre ita par prãm — hane. Mã pahhi Pexô cumã:
— Apê na ca ha kampa — hane.

²³Ne apê, mã pahhi Acrip me Perenikwỳj cator, cute mecuprõn xà kam. Mã me hàhtõa ne ahna cute me cuprõn, neme cumã ampeaj ne me to mõi, mã ihkà impejti kam mõi. Mã krĩ kam me cati catêjê jãhtõa me, krãhtarecatêjê jõ pahhi catihti atajê me, ramãcute hikaj xà cute me cuprõn. MãPexô te Pawrô na hàhwỳr mã cator. ²⁴Mã Pexô te ahna me cumã:

— Ýhỹ, pahhiti pê Acrip me, pom ca ita ri me acunea me xa itajê, me hũmre ita pupu he! Krĩpinkrên kam me cupê Juta catêjê cunea me, hanea ne ita ri amehkrĩ atajê tehũmre ita na icuna mã amehcakôc kãanre. Nehõtpê ame carãar kam, ihtỳj me hũmre ita curan na me awjahkre.

²⁵Ne imãa cute nee ampo kên cati ton nare ita kam, ampo na quê ty? Ne hanea ne cutea Xexa pê Roman catêjê jõ pahhiti wỳr amji kràr, cwỳrjapê wa ite hỹrmã ihkujahêc na amji ton. ²⁶Ne ipê cormã hahkre kêatre ita kam, ampo na wa ha ajte Xexa pê pahhiti mã ihhêc? Cwỳrjapê wa iteme acuna mã hãm, ate mehcukij xà caxuw. Ne mam cati mãca ha, caa, pahhiti Acrip ihcukij. ²⁷Wa ha kampa, ne cormã hahkre pej, ne ahna ihhêc. Ne jũ wỳr wa ite cute ampo kên ton na hahkre pej nare kam ahna ihhêc, ne cumã ihkujate, ahna ipê ihkajna — hajỳr.

Pê Pawrô harkwa to amji pytà, Acrip cuna mã

Me Hàpên Xà 8.3; 9.1-19; 22.1-21

26 ¹Mã pahhi pê Acrip te Pawrô mã ihcakôc ne cumã:
— Gapacta ne imã amji kôt harê — hane. Mã Pawrô te hũhkra pẽr ne cute ihcakôc xà to amji pytàr kam ihtêm ne cumã:

²— Ỹhỹ pahhi pê Acrip, ita kamite acuna mã amji pytâr xà ita pyrên ampeaj kam imã amji kîn. Por Juta catêjê te inaihcahôc kên ata pê, wa ha itÿj amji pytã. ³Ne icuxã apê Juta catêjê nõ, ne ramã ate amji kam me pajapac xà cunea pupun pejtu, ne hanea ne ramã ate, cute me amji kam hapac xà pihhocatêjê te amji kam me hapac xà jahkre pej pejtu. Mã ihtÿj cute ina mehcahôc kên. Na wa awÿ, ca catyt kam jÿ ne ikampa.

⁴— Ỹhỹ, ramã Juta catêjê cunea te, me ite amji kamijapac xà pupun pejtu. Ne me cumã ijahkre pej, pê wa icirena ijõ pjêa kam amji to ajpa, ne hanea ne Krîpinkrên kam amji to ajpa. ⁵Ne mam Parixêw catêjê kwÿ mã axã. Ne pom Parixêwcatêjê kwÿ ata pê mehkwy atajê cunea jirõa pê Jutacatêjê caca xà na me hünär tu. Ne Juta catêjê mãita na ijahkre pej, ne quê ha me cumã amã ijarên prãm, quê ha ihtÿj amã me ijarê. ⁶Ne wa itÿj, por pê Pahpãm mepanquetti mã jüm to awjahkre ata to me cumã ijÿjarên to ipa, ne incwÿrjapê mã ame icukij, ne ina mehcahôc kêanre. ⁷Ne wa itÿj Juta catêjê cunea me, me ikwÿ cunea me, ikre ry cunea, Pahpãm te me pamã jüm to hÿjahkre atajikaj. Ne wa hõtpê, amcro me caxwa cunea kam, Pahpãm to me amji kampa, ne me jüm ata jikaj. Ne wa Jeju to Pahpãm me pamã awjahkre ata na me hikaj, ne incwÿrjapê mã ameina ihcahôc kên. Mã Pahpãmte Jeju pê ihkra na to ipipê prãmte, hacpyã mã to ihtÿr. ⁸Xà quê ajkî nee Pahpãm hacpy mã jüm to ihtÿr nare? Hãpã, quê ihtÿj jüm to ihtÿr.

⁹— Ỹhỹ, pê mam cormã ipê Jeju jahkre kêatre kam, pê wa itÿj cuna mã ajco ikên ton to prãm to amji kampa. Na pê wa itÿjajco Jeju na mehkwy to kên to amji kampa. ¹⁰Ita na pê wa Krîpinkrên kam amji to. Pê wa mepajõ pahhi catêjê jarkwa kôt ajco Jeju na mehkwyjãhtõa ne me hacjê. Ne mehcuran xà kam, pê wa haneane me cuna mã icakôc. ¹¹Amcro atajê cunea kam pê wa ajco me to kên to hajÿr to ipa. Cuteme cuprõn xà cunea kam, cute meJeju mã hikran prãmte, pê wa ajco me to hajÿr to ipa. Cwÿrjapê pê wa ajco me cumãquêt, ne ajco me to kên. Ne ampeaj kam hãn me kam icryc, pê wa ma ajco krîkõt ipa, ne me to kên kryjre nare.

Pê Pawró hipêr cute amji to ipintuw xà to ihcahôc

¹²— Cwÿrjapê pê wa ma me hõ pahhi jarkwa py ne to mõ, Tamatcõ jõ krî wÿr. ¹³He ampeaj kam pahhi, wa apu amã amji jarê, pê ramã pyt ikrã cajpuw hÿr kam, pê wacõjkwa pîn, pyt jirõa pê ampo prãti ata pupu, pry cahti ri. Pê ampo prãti ita ipu na ajxê tu, ne hanea ne me ikwÿ pu na ajxê tu. ¹⁴Na pê wa me icunea pjê kam me ipÿpÿm, wa ite cõjkwa pîn me jüm kampa, pê me imã Juta catêjê jarkwa to ihcahôc to: “Xawrõ, Xawrõ, ampo na mã ca apu ito kên to hane? He ca, caa apu amji jaxõp to prãm, ne ampeaj kam gãprãr xi. Na ca, caa apu amji jaxõp to apa. Ne ihhêj rüm apê pryti jãprê, mã amnã, ne wakÿti xwahhi to amji caxwÿyata pyrãac” hane.

¹⁵— Pê wa kampa, ne ihcukij to: “Me anõ mã ca?” hane. Pê imã: “Ipê Jeju, por ca apu ito kên ata. ¹⁶Amji tỳaj ne to xa. Wa ramã ite amji mã ato imã gâpên catê xà na, amji mã acapi, ne amã amji toipipê. Ne ita caxuw ca ha, pomate ita kam ampo pupun ita to me akwỳ mã awjarê, wa hacormã amã ampo jarê ne amã to hahkre, ca ha me cumã harê. ¹⁷Wa ha itỳj Juta catêjê pê apytà, ne mehcahkritatajê wỳr akujate, ne hanea ne mecupê apytà. ¹⁸Ca ha mento jahkjê, quê awcapàtkô pê me cato, neme apê pupu, ne hanea ne me pahcurê xwỳn carôt pê mecato, ne Pahpãm pê Inxũ Cati wỳr me apkjê. Ahnaa mã quê ha jũm ikampa, ne ampeaj kam ito amji mã ihhimpej, wa ha itỳj ihkên pê hũtã, ne mam cute Pahpãm to kên atajê to tojnõ ne to ijapac kêt, ne ma Inxũ Cati na mehkwy mã haxã” hane.

Pê Pawrô hàpên xà to ihcakôc

¹⁹— Pahhi Acrip, he pê wa iriatkam cõjkwa pĩn kampa na, wa itỳj kampa. ²⁰Pê wa mam Pahpãm jarkwa jarê Tamatcõ jõ krĩ kam, ne hirõ pê Krĩpinkrên kam harê. Ne Jutajõ pjê kam, mehcahkrit me, meipicacwỳr kam ajco me cumã harê, pê mehkênjicu, ne Pahpãm wỳr me amji jaxã, ne me kam mare mã cuteme ampo kên ton atajê jicu tu. Ampo na? Mãr quê neehipêr cute me ampo kên ton nare na cumã me amji jarê, ne quêt ampo pej to pit mã me to me ipa.

²¹— Hõhõ, ampo itajê cwỳrjapê pê cuprõnxã kam, Juta catêjê me ipro, ne ame icuran prãm. ²²Ne amcro ata kam, pê Pahpãm itehcajpar kam tẽ, neme cupê ipytã, ne cormã itehcajpar to ipa ita na. Cwỳrjapê wa mehcunea mã Pahpãm jarkwajarê, me cati me, me cupê ampo jamreare atajê mã. Wa nee Pahpãm jarkwa to mehcakôc catêjê me, me panquetti Mojxe te amji kam hapac xà jirõa pê me cumã ijũjarên nare. Pêjũmjê atajê hanea ne icuxã Pahpãm te mepamã jũm to hũjahkre ata to ajco me awjarê. Ne hõtpê imã ijũjarên xà te hajỳr. ²³Pê Pahpãm me pahtehcajpar xà caxuw me pamã jũm pê Crixto to awjahkre, ata pê ihtỳj amji pupun xà kêanre to amji pupu, ne ty ne hacpỹa mãihtĩr. Cwỳrjapê cu ha me pahcunea hacpỹa mã ame pahtĩr. Por Jeju pê Crixto hacpỹa mã ihtĩr xà ata kôt, quê ha hacpỹa mãJuta catêjê me, mehcahkritatajê cunea tĩr na me to awjarê. Ne me to hũjarên xà ata pê, quê ha mecumã hàhcujro xà pyrãac, ne ihtỳj mehcujuro xà ata kôtamehtyc xà jahpa — hane.

²⁴Mã Pawrô te amji pytar to hajỳr, mã ihprõt pê Pexõ te cumã carãr to: — Pawrô, mõrmõ ca apu ato kam waj! Ca ate ampo jãhtõato hahkre ita kam, ca apu ato kam waj! — hajỳr.

²⁵Mã Pawrô cumã:

— Hamreare, pahhiti, wa nee apu ito kam waj nare, ne ikrãmpeaj kam wa catyt kam ame amã awjarê. ²⁶Ỳhỹ, pahhi Acrip wa itỳj acunaa mãicakôc. Ampo na? Ca ramã ate ampo itajê jahkre pej pejtu. He

mehcunea jipôc ri ampo itajê te hajÿr, ne nee mã pjêpimxur nõ kam cute hajÿr nare. ²⁷Pahhi Acrip, xà ca ampeaj kam Pahpãm jarkwa naihhôc catêjê kampa? Wa itÿj ate me kam gapac na itegahkre pej — hane.

²⁸Mã pahhi Acrip Pawrô mã:

— Mõrmõ ca atÿj gÿjarên xà jatujre ita kôt ite amji to Jeju na mehkwy na apu icãmji? Hâpà! — hane.

²⁹Mã Pawrô cumã:

— Wa ha amã Pahpãm wÿ, ca ha atÿj ijÿjarên jatujreita kôt, nare, ijÿjarên xà cati ata kôt, me apê ipyràac ne Pahpãm pynã, ne Jeju to amji mã ahimpej. Ne imã me apê ipyràac na me ato prãm, ne nee me anawakÿre hamreare ne. Ne nee wa ha Pahpãm mã apyxitpeaj cajrên nare, wa ha cumã me acunea te me ikam gapacatajê cajrên — hane. Mã hÿjarênxà ita jirô pê, me hãm, ne põ mã mehcunea cator. Pahhi pê Acrip me, pahhi pê Pexô me, Perenikwÿj me, mehcunea mehkôt me ipa atajê me, me cator.

³⁰⁻³¹Ne me cator xà kam ihtÿj amji mã me harên to:

— Hÿmre ita te nee ihtyc xà me haxàrxà caxuw ampo kên ton nare — hane.

³²Mã Acrip Pexô mã:

— Quê ha Hexa pê Roman catêjê jõ pahhiti wÿr amji to hÿjahkre nare na mã, quê ha ramã põa pê ihtÿj apu mõ — hane. Ne amehcakhÿm, mã ma hacpÿ mã Pawrô jaxàr catêjê me to mõ, ne cute me haxàr.

Pê Pawrô Roman jõ krÿ wÿr tẽ

Me Hàpên Xà 23.11; 25.12

27 ¹Ne jÿ mã me ahna amcro te, mã ma cute me Pawrôkujahêc, Prytikra jõ pjê me, Roman jõ krÿ wÿr. Wa ma, ipê Ruc, ihkôt mõ, mã cuteJujo pê krãhtare catêjê jõ pahhi nõ mã Pawrô me, mehacjên catêjê kwÿ jôr. Ne krãhtare catêjêkwÿ atajê pê Roman catêjê jõ pahhiti tekjê. ²Pê ramã Atramit jõ krÿ jõ pàr kre Axij jõ pjê wÿr amji kujahêc xàa kam, na pê wa ma kam me tẽ. Mã Aritarcô pê Maxeton jõ pjê catêjê nõ, ne Texarôn jõ krÿ kam ihpÿm ata, pê hanea ne me ikôt mõ.

³Ne apê wa Teppro jõ krÿ mã me icator. Pê Jujo ajcoPawrô to impejti, ne ihtÿj to tojnõ pê ma ajco ipa, ne me hõ ikwÿ nõ catêjê pupu, mâr quê me Pawrô mã, cute ampo na prãm atajê gõ. ⁴Jirô pê mã, wa me Teppro jõ krÿ pÿn me mõ, ne ma cô jipôc ri Xipre jõ pjê na kÿj rÿm me ipijarõ. Ampo na? Pê kôc me icunaa mã me icajpêr kam tẽ. ⁵Na pê wa côxwa cote na, por Quiriti jõ pjê me, Panpir jõ pjê jõ côxwa ata na me rê. Ne ma Mira jõ krÿ mã me icator, Rixij jõ pjê kam. ⁶Pê curia krãhtare catêjê jõ pahhi, Mehtehcajpar jõ krÿ pÿn pàr kreti ata mã me cato, ne pê ma Prytikra jõ pjê wÿr ihtêm xà carõ. Mã ahnaa kypê hÿrmã me ijator nare, wa ma cumã me ixàr.

⁷Ne pâr kreti ata kam, wa amji mã me iprĩa ne me mō, ne me imōr xà ita na wa ite amji to me amcro kwỳ kujahêc, ne cuna mã nee me imōr xà ita pejnare, wa ahnaa Xito jō krĩ cahê na me icator. Mã neekôc te me ito tojnō, wa ite me imōr xà to me amji mã meihimpej xà ata wỳr me imōr nare, na wa ma cô jipôc riKênpojre jō pjê ata jarã mã me mō. Ne ite me pjê incràti te cajôt ita jakren, haprỳ pê Xarmô jō pjê. ⁸Ne hanea ne pê wa me pjê cahê na me imōr xà to me mō ata nee impej nare, wa ahnaa krĩ nõ japrỳ te Incjênpej ita na me icator, por Raxa jō krĩ na pire mã xa ata wỳr.

⁹Ne curia wa amcro jãhtôa kam me ijãhhuc. Mã hamre, me imōr xà ita kên kam hàhhuc, ne ramã Juta catêjê pijacri xà jō amcro hamre, pê hōtpê putwrỳ ata na kôcpahtỳjti ajco hapôj, ne jũ wỳr quê jũm putwrỳ atajêno na côxwa kam pâr kre to mō. Cwỳrjapê ri Pawrô tekrãhtare catêjê mã hũjarẽn, ne me cumã:

¹⁰— Ỡhỹ, me hũmre, me ikampa, wa ite ramã me pamōrxà ata jahkre pej, quê ha ita caxuw ihtỳj kôc pahtỳjtiata ame pahto kên. Cu ha me pajãhcukrêj jãhtôa ne meto acto, quê ha pâr kre mrō, côxwa kam, quê ha me pahkwỹmehhi — hane.

¹¹Mã krãhtare jō pahhi catêjê te nee me Pawrô parnare. Ne quê ihtỳj cute me pâr kre to me ipa catêjê me, me pâr kre jō pahhi me amji par. ¹²Mã por pjê ata kam me hàhhuc xà ata, nee me cumãimpej nare. Mã ma apu curi amji to me kôc pahtỳjti atajô putwrỳ jakren caca. Cwỳrjapê ri hirôa pê mehãhtô atajê ma me hàhhuc xà ata pê me cator, nePãrkô jō krĩ wỳr me mōr to hahkre to prãm. Ne krĩ jō pjê pê Kênpojre ata kam me hàhhuc xà ata pê impejti. Ampo na? Pê ihtỳj cô pihpo ata na me hapôj xãajkrut, kỳj rũm ita ne harã mã ita. Na pê curi impeaj to impej, na pê curia amji to me kôc pahtỳjti ata jō putwrỳ jakren prãm.

Côxwa kam kôcti *Me Hàpên Xà 23.11*

¹³Mã pyt cjêj xà jĩkjê rũm, awke rũm kôc tehãpêr kam ihtêm. Mã cute me hõmpun, ne ma me mōr xà na, cute me amji parxà ata kam me to incrà. Ne cute me pâr kre juwahi xàto hàpir, ne ihprĩ na me to mō, côxwa to kà na, Kênpojre jō pjê cahê na. ¹⁴Mã ihprôt pê amcrà rũm, pjê rũm, kôcpahtỳjti cator, ne cute hàpêr kam ihtêm, ne cute côxwacati mã me ijaxãr. ¹⁵Ne cute pâr kre camên kam ihtêm, na quê nee me tomōr xà ata cajpuw me to mōr nare. Cwỳrjapê ri cute me to hàpên catêjê te me to hàpên jicu, quêt taa kôc jũ kam me ito mō. ¹⁶Wa ahnaa cô jipôc ri Cawta jō pjê ata jarã mã me mō. Mã amcrà ata tête ma kôc me to pra. Ne curia wa ite pâr kre krare to me ijãpir, pê ampeaj kam ite pâr kreti kam me pâr kre krare pyxwỳr xà atahãpên xà tỳaj to ihtỳj. ¹⁷Mã côxwa kam me hàpên catêjê te me pâr kre krarejarĩ, ne cute pâr cuxê nõ tỳaj ita to pâr kreti na mehuwapre. Ne mehcunea ame Pjêhpôc jō pjê cahê

na côxwajürure ata cupa. Quê ihhêaj to curia pjênxôm kamkên nõ ihcahhêc cupate. Mã cute ame cupêhkà toirôrôc, ne cute me hicu, quêt taa kôc jũ kam me to mō. Ne kôc pahtÿjti ata cormã apê. ¹⁸Ne apê, mã cute me pâr kre jâhcukrêj to hũcapêrkam mehtêm, côxwa kam. ¹⁹Ne amcro incrê kam côxwa kam me hàpên catêjê teme hũhkra to me pâr kre jõ pârcuxê me, cupêhkàhtime, cute côxwa kam ampo itajê cunea to me hũcapêr par.

²⁰Ne amcro jâhtôa kam, ne cute me pyt pupun nare, ne nee me caxêre pupun nare. Mã cormã kôc hàpêr tÿaj. Wa itÿj me icunea tyc na me amji cãmji.

²¹Ne me ijâpân nare na ramã amcro jâhtôa, cwÿrjapê ri me hipôc ri Pawrô xãm ne me cumã:

— Me hũmre itajê, ca rÿ mã me ikampa, icakôc xà ata na, cu curia me ahtwÿ Kênpojre jõ pjê kam, cu ha me ahtwÿ na mã, cu hanee ame hajÿr to me pahcuhkwÿr nare, ne nee ame ampocunea to me papictor to hajÿr nare. ²²Ita caxuw wa ha me ana ahwÿ, ca me awcanã. Ne nee ca ha me anô atyc nare. Quê ha cama pâr kre to me acto. ²³Ampo na mã wa apu ita jarê? Nee mã ampo na nare. WaPahpãm mã apê, mã caxwa te me pajakren ata kam, cõjkwa pîn Pahpãmjarkwa to imprar catê te imã amji to ipipê. ²⁴Ne cute imã hũjarên, ne imã: “Pawrô, apu panare, ca ha atÿj Xexa pê Roman catêjê jõ pahhiti wÿracato. Pahpãm mã akinti, na quê ha pâr kre kam memô atajê cunea tehcajpa, ne me to ihtyc xà jahpa” hane. ²⁵Cwÿrjapê ca me awcanã, wa itÿj Pahpãmto amji mã ihmpej, ne ampeaj kam wa harê, quê ha ihtÿj cute imãhũjarên xà ita to. ²⁶Jirô pê mã quê ha ihtÿj me pahcamê, cô jipôc ri, pjê nõ ata wÿr — hane.

²⁷Ne ramã me ina amcro te cwatôxi kam ri cormã kôcpahtÿjti ata me ito kên to mō, côxwa japyrÿ te Pjêcajpuw jõ côxwa kam. Mã caxwa awryc mã ipicapôn, mã pâr kre to hàpên catêjê te me amjicajpêr, ramã pjê na me ijâhtêp to me imôr na. ²⁸Cwÿrjapê ri cute me pârcuxê nõ to me ampo pytÿ na hê ne ma me mên, cute me côxwa tu to me ipipên, ne mehõmpun prãmte. Ne cute me to ipipên, mã pârcuxê na mehara capô te wintixet, côhtu na. Ne ipipên xà ita jirô pê hipêr cute me to ipipên, mã pârcuxê na me hara capô te winti ne ihkôt pyxit. ²⁹Mã ampeaj kam me cumã kên nõ tepâr kre cahhêc na hũpa. Cwÿrjapê ri cute me huwahixà to cwat, ne côxwa kam me mên, pâr kre jõ kam, necute me Pahpãm wÿr kam mehtêm ne me cuwÿ, quê apêpyrentu to prãmte. ³⁰Mã ma pâr kre to me hàpên catêjê aracri me hapôj prãm, pâr kre pê. Ne cute pâr kreti krã ri me pâr kre krare mã hikran, côxwa kam, amji cumam, ne ihhêj ne me pâr kre juwahi xà mênprãm, ihkrã rûm, ne ma cama aracri pâr kre pê me cator, ne ma jũ kam memprar to prãm. Ne ramã cute me pâr kre krã rûm pâr kre krare ata mên, côxwa kam. ³¹Mã Pawrô te krãhtare catêjê me, me hõ pahhimãn, ne me cumã:

— Hamre, quê ha pâr kre to me hâpên catêjê itajê pâr kreti kam nee me hàhhuc nare, ca ha nee me anô amji pytâr nare — hajÿr.

³²Mã krâhtare catêjê jûpar, ne cute me pâr kre krare ata mã hê jakep, mã caprÿ ma tẽ.

³³Mã awcahti xà wÿr Pawrô te mehcunea wÿr, cute meampo krêr prãnte, ne me cumã:

— Ramã ate me amcro te cwatôxi ita jikaj xà, neeate me ampo krêr nare. ³⁴Wa me awÿ, ca me ampo krẽ. Ca ha atÿj me acunea meapà, ate me gûcanâr xà caxuw. Ca ha nee me anô apictornare, ne nee me anô kÿ pyxitre nô ipictor nare — hane.

³⁵Cute ita jarên jirô pê, cute pãw pyr nehipôn, ne mehcunea kam mare mã to Pahpãm mãihcakôc, hÿrên hakry na, ne me hâpân kamihtêm.

³⁶Mã mehcunea jûcanâr, ne hôtpe mehtÿj mã me hâpân. ³⁷Pê pâr kre kam mehcunea me hàhtô na me xêj pijakrut, ne ihkôt xetênta xêj. ³⁸Mã mehcunea jâpân jirô pê, cute cô kam me arÿjhycahâc cunea jaxwÿr, pâr kre ihcajcoc prãnte.

Pê mehcunea mempeaj na pjê wÿr me cato

³⁹Mã apê, mã pâr kre to me hâpên catêjê te mepjê nô pupun, ne me cupê pjê ata jahkre kêatre. Măcute me cô kākân nô pupun, por curi pjê kam kênjamreare ata ri. Ne cute xwÿ mã pâr kre te môr, ne pjêimpejti ata kam hàhhuc na me to amji kam hapac. ⁴⁰Ne cute me pâr kre juwahi xà mã me hê jitep, ne cute me cumã hikran, côxwa kam. Ne cute mehcakrÿn xà mã hê pôn par, por me to ihkrã maj xà ata me. Ne cute me cupêhkãhti jarÿ ihkrã rûm, xwÿ mã amÿ amcrà wÿr môr prãnte. ⁴¹Mã hamreare, pjênxôam to pjênxôm, mã cumã pâr kre krã xâr, ne curia hàhhuc. Mã hõ rûm côxwa tecarôt to apu ihkêhkên.

⁴²Mã krâhtare catêjê te me ajpên par, cute mehacjên catêjê cunea jipej na, quê nee mehnô cô tohkà na pjê wÿr cator, ne ipimxur ne ma ihtêm nare. ⁴³Mã me hõ pahhi ma apu Pawrô curan to xuwcaca, nenee cute ihcuran na me to tojnô nare. Ne quêcute me cumã harkwa hyr, quê mehpa na me irêr pejreatajê côxwa kam mehpÿpÿm, ne ma mehpa na me pra, amcrà ata wÿr. ⁴⁴Jirô pê quê ha mehwÿ hanea ne pÿ po na me huwahi, nare, quê ha pâr kre jô pÿ kwÿc na me huwahi ne ahnaa ame rê, ne mehtyc xà jahpa. Ita na wa me icunea te me amjipytâr, ne pjê mã ame ijpâj, me ipeaj na.

Pê Pen jô pjê kam ame mõ

28 ¹Ne ramã amcrà mã me ipej pêa mã me icator, ne iteme cô jipôc ri pjê ata japyrÿ jahkre pej, mã haprÿ tePen jô pjê. ²Mã curi mehkri catêjê te hôtpe me ito impejti. Mã ta wrÿ ne krya to kry, mã cute me cuhy catia ton. ³Mã Pawrô te pÿ kwÿc to cuprôn, ne aracri ihkôt

cagã pahtÿjtikêanre ata pyr ne cuhy kam haxwÿr, mã cagã cuhy cacro te intoj, ne cute hÿhkra na inxar, nekam ajêr ne apê. ⁴Mã mehkrĩ catêjê te me cagã pahtÿjti ata pupun, mã hÿhkra kam ajêr, mã cute ajpên mã me harên to:

— Ihhêj ne hÿmre ita pê mehcuran catê. Ne ramã côxwa pê cator, ne cute ihkên ton ita jahpan xà na, quê ha itacaxuw ihtÿj ty — hajÿr.

⁵Mã Pawrô te cagã cuhy kam to hâpêr, mã cuhykam ihpÿm, mã nee Pawrô te cagã ata xà nõ cajpêr nare. ⁶Mã cute inxar xà kam mehtu jikaj, ne haneane môr pejti kam ihtyc xà na me hikaj. Ne tee me hamã, ne tee me hikaj, mã ihkên xà jirô pê ihpÿm, mãme hõmpu, mã nee cumã hà nare. Mã hacpÿa mã cute meamji kam hapac xà to me ipintuw, ne me amji mã:

— Pÿhàpà, jÿm ita pê pahpãm nõa — hane.

⁷Mã hãm xà ata cape na, cô jipôc ri pjê jô pahhijapÿr te Puprijô ata jô pur. Mã cuteme ito kênre nare, wa curia amcro incrê kam ame ipa. ⁸Mã hÿm mã kry, ne kam hahôc mã nõ, mãPawrô xâr ikre caxwÿn mã, ne cute Pahpãm mã ihcajrên, ne ahna hÿhkra xir, ne caprâr. ⁹Jirô pê mã ri, cô jipôc ri pjê ata kam me hàatajê cunea me cator, mã cute mehccunea caprâr. ¹⁰Mã cute me imã ampo jãhtôa ne me hôr. Neme imôr xà wÿr ri, cute me imã, por wa me ampo cunea name prãm atajê jôr, me to imôr xà caxuw.

Pen jô pjê pÿn Roman jô krĩ wÿr mehtêm xà

Roman 1.10-12; 15.30-32

¹¹Wa ite amji to me putwÿrÿ incrê kujahêc jirô pê, wapjê ata kam Mehtehcajpar jô krĩ jô pâr kreti jãhhucne xa, kaam me imôr xà caxuw, hapÿr te Caxô me Poruc. Pê pâr kre ita ramã amji tokôc pahtÿjti jô putwÿrÿ ata kujate, pjê ata kam. ¹²Wa kam me mō ne Xiracuxa jô krĩ kam me icator, ne curia ite amji to me amcro to incrê. ¹³Ne hipêr ma me tē, ne Krĩpãtre mã me icator. Mãapê, mã kôc te hâpêr kam ihtêm, côxwa cati rÿm, waite me imôr to amcro to me ipijakrut, ne Cõhkrãcator jô krĩ mã me icator. ¹⁴Ne krĩ ata kam wa ite me Jeju na mehkwÿ kwÿ cajpar, mã cute me ijator, wa me ijãhhuc, ne curia ite me cape naamji to me amcro to xet ne mehccujahêc. Ne amcro te xetata na wa ma me mō, Roman jô krĩ wÿr. ¹⁵Mã Roman jô krĩ kam Jeju na mehkwÿ teme icator na me ijarên par, ne ajpên me icajpar to me mō. Ne cute me icajpar, por krĩ kam me hàhhuc xà japÿr te Incrê ata me Apijjô krĩ kam. Mã Pawrô te me hõmpun, ne cute Pahpãm mã me hÿrên hakryti na amji jarên, ne cute me to amji mã hÿcanãr to ihtÿj.

Pê Pawrô Roman jô krĩ kam hikwa

Me Hâpên Xà 17.5-6

¹⁶Wa Roman jô krĩ kam me icator, mã cute me Pawrô totojnô, mã ihtÿj amjia kôt ihkrĩ, krãhtare catêjênô cape na.

¹⁷Ne amcro incrê jirô pê mã ri, Pawrô te Juta catêjê jô pahhi na hàhwÿr, Roman jô krî kam, quê ha me ajpên cajpa, ne me cuprô. Mã cute me cuprôn, mã Pawrô te me cumã:

— Ýhÿ, me ikjêjê, wa nee ite ampo kên ton nare, mepahkwÿ cuna mã, ne hanea nee ite me pancaca xà cuna mãampo kên ton nare, por pê me panquêtti me pamãincaca xà gô ata cuna mã ite nee ampo ton nare. Cakrô mã ihtÿj Juta catêjê te Krîpinkrên kam me ijaxàr, ne cute Roman catêjê mã me ijôr. ¹⁸Cute me icukij, ne me imã hikran prãnte. Ampo na? Nee cute me ikên nô na me ijarên par nare na ri, mã ihtÿj ajte me icuran prãm. ¹⁹Ne ma ame imã hikran caca. Cwÿrjapê wa ite mehÿr, quê Xexa pê Roman catêjê jô pahhiti wÿr me ito mô ne curia me icukij. Ne nee mã wa me pahkwÿ to ite icakôc kên prãm to icator nare. ²⁰Pê Pahpãm me papê Juta catêjê mã, jũm pê Crixto to awjahkre ata, cu me pahcunea me hikaj atacwÿrjapê mã, wa wakÿre itajê te ijuwaprea na xa he. Na wa ite me ana ijàhwÿr, ca me cuprô, wa ite me apupun, cupahte amji mã me pahcakôc prãnte — hajÿr.

²¹Mã me Pawrô mã:

— Wa ite nee me Juta jô pjê pîn ihkàhhôc nôpyr nare, ite me gahkre pej xà caxuw. Ne hanea ne, nee mepahkjêjê nô ajpên akôt anaihcakôc xà kên nô to môr nare. ²²Na wa itÿj ampeaj kam, ate amji kam me gapac xà na me apar, ne me gahkre pej to prãm. Wa ite me apêJeju na mehkwÿ na xwahna par, pjê cunea kam, krî cunea kôt, ne krî cunea kam me akwÿ na mehcakôc kêanre — hane.

²³Mã cute Pawrô na me ajpên par, ne me amji mãamcro hyr. Ne amcro hyr xà ata na mehkwÿ jàhtôa ne ma memô, por curi Pawrô apu mô ata ri. Cute me Pahpãm himpej xà te amjikam hapac xà cunea jarên par prãnte. Mãcute harêan to pyt. Pê por quê ha jũ caxuw pjê Jeju toihhimpej xà jô amcro kam hàhhuc xà ata to pê me cumãhũjarên partu. Ne cute Mojxe xwÿ jô kàhhôc jarên, ne cute Pahpãm jarkwa na mehhôc catêjê jô kàhhôcjarên, ne tee apu Jeju pê, por pê Pahpãm jũm to awjahkre ata pro mên prãm. ²⁴Mã me pyxitre hôtpê Jeju to amji mã mehhimpej, mã mehkiñte mehkwÿ ma amji mã ame to hajÿr caca. ²⁵Ne ma mehcuea cator, ne ame ajpên mã, ne maamehcahkũm. Ne me cator xà wÿr, mã Pawrô te me cumã:

— Pê ramã Pahpãm jarkwa na mehcakôc catêjê nô japry teIxaj ata Pahpãm Carô Pejti jarkwa kôt me aquêtjê mã harê. Ne toa me amã hũjarê. ²⁶Ne pê me cumã harên to hane he:

“Mô, ne atajê mã ita jarê, ne me cumã:

‘Ca ha ampeaj kam me kampa, ne nee mempar nare, ne ampeaj kam me rît, ne nee me hõmpun nare’ hane.

²⁷Nãmri ajte atajê krã tÿaj to ihtÿj,

ne cute mehapac jihê, ne ame hõt ne amehcuhhê.
 Quê ha me to hajýrnare na mã,
 quê ha ihtýj mentoa to me hõmpu,
 ne ihtýj me hapac to me kampa,
 ne ihtýj mehkrã kam me kampa,
 neihtýj iwýr me amji jaxà,
 mãr wa me caprã” hane.

Hõ, pê Pahpãm me cumã hane.

²⁸⁻²⁹ — Na wa ha me amã harê, ca me hahkre pejpyrentu. Ampo na? Pahpãm te mehcahkritatajê wýr amji jarên xà impejti ita kujahêc. Na quê haihtýj quêt me kampa. Por Jeju pê mehkên pê me hûtàr catê na harên xà ata na, quê ha ihtýj quêt me kampa — hane. Ne Pawrô te me cumã ita jarên jirô pê mã ma ajpên to me cator.

³⁰ Mã caku pijakrut kam curia Pawrô ihkrĩ. Cute jümmã hürkwa na ihpore jör, ne kam ihkrĩ. Mã hõtpêmehkwý me ipa ne me hõmpu, na ri hõtpê ahna Pawrôjakry. ³¹ Na pê ajco Pahpãm himpej xà te amji kam hapac xà jarê, ne hanea ne me cumã Pahhiti pê Jeju pê me pahkritxwý jarên to ipa. Na pê ihtýj ihcakôc, ne nee amji mã ampo cupanare, pê nee ajco ampo ihcahpêrkàr nare. Hamre.